

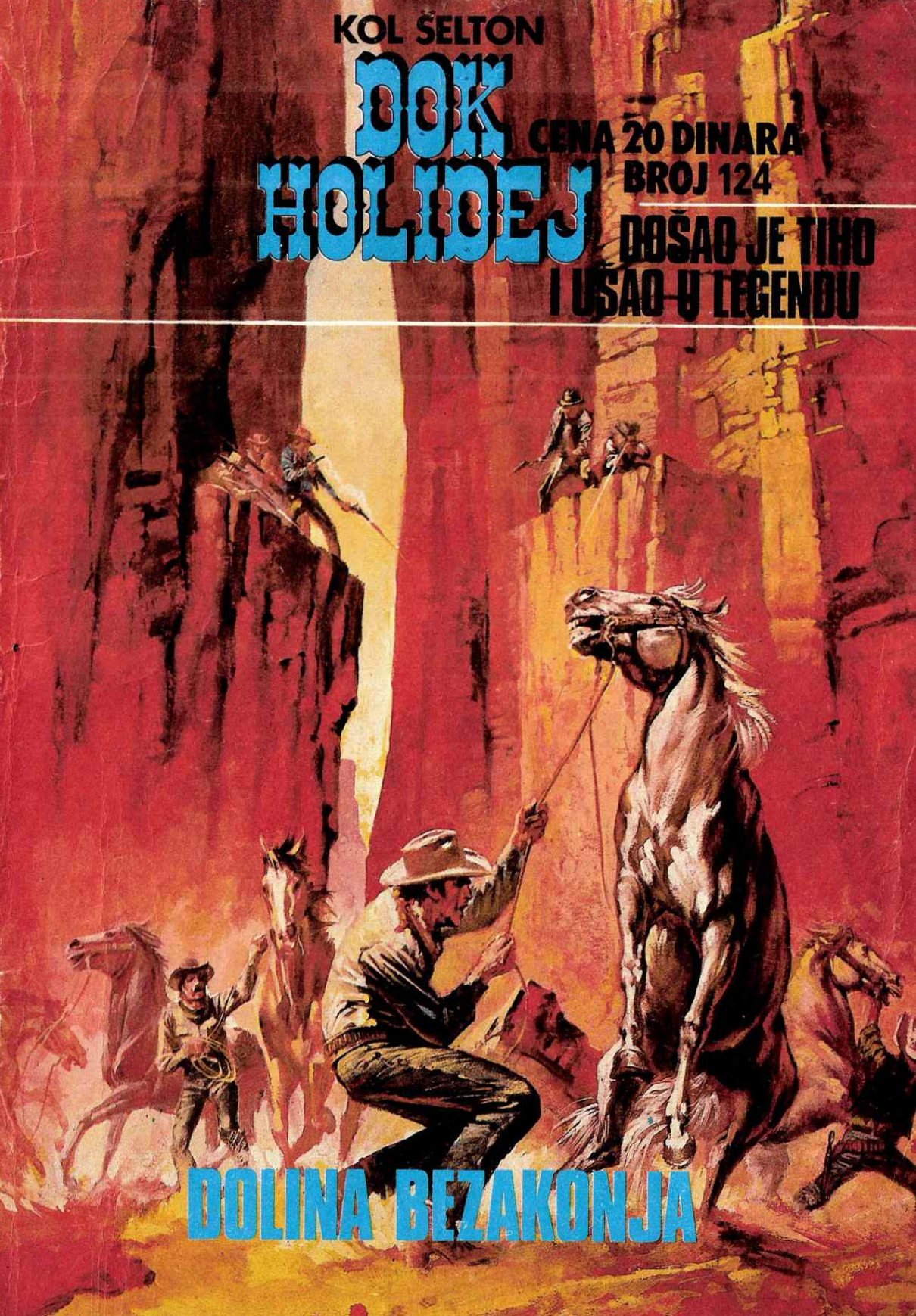
KOL SELTON

DOCK HOLLOEY

CENA 20 DINARA

BROJ 124

DOŠAO JE TIHO
I UŠAO U LEGENDU

DOLINA BEZAKONJA

★ **DOK HOLIDEJ** ★

KOLE ŠELTON

DOLINA BEZAKONJA

NIŠRO FORUM OUR MARKETPRINT

EDICIJA VESTERN ROMANA

DOK HOLIDEJ

Broj 124

Glavni i odgovorni urednik:
Svetozar TOMIĆ

Urednik:
Zorka CIRIĆ

Naslov originala:
Cole Shelton
VALLEY OF THE LAWLESS

Recenzija:
Radomir MILOSAVLJEVIĆ

Adaptacija i prevod:
Dragoslav MILOSAVLJEVIĆ

Lektor:
Zorka CIRIĆ

Tehnički urednik:
Ferenc BARAT

Korektori:
Margit HORVAT-HARANGOZO
Ida DUDAŠ
Erika KOČIŠ-HORVAT

Stampa: 24. V 1982.
Tržište: 7. VI, 1982.

Izdaje i štampa NIŠRO FORUM — OOUR MARKETPRINT, Novi Sad, Vojvo-
de Mišića 1. Glavni i odgovorni urednik: Svetozar TOMIĆ. Urednik: Zorka
CIRIĆ. Naslov originala: Cole Shelton — VALLEY OF THE LAWLESS. Copy-
right: UNIVERSUM PRESS.

Oslobodeno osnovnog poreza na promet, mišljenjem Pokrajinskog sekretarijata
za obrazovanje, nauku i kulturu SAP Vojvodine, broj 413-279/73. od 10. maja
1973. godine.

Blistavosjajna, dobro naoštrena sekira blesnula je na kasnom popodnevnom suncu i glatko presekla drvenu oblicu. Slim Harding se sagnuo, pokupio presečene komade i bacio ih na gomilu nasečenih drva. Odmerio je pogledom deblo oborenog kedra koje je ležalo na zemlji, i umorno digao tešku sekiru prema nebu. Zraci umirućeg sunca zablistali su na potocima znoja koji su mu se sivali niz gola prsa i preplavnulo čelo iznad kosmatih obrva. Disao je teško, umoran od napornog rada na malom ranču koji je snagom svojih žuljevitih ruku i čvorovatih nabreklih mišica otimao od divljine u ovom delu doline. U nozdrvama je već osećao miris jela koje će podeliti sa Maršom, čim bude iscepao i isekao poslednje deblo koje je odredio za taj dan.

Sekira se još jednom spustila i zarila u drvo, ali ovaj put Harding je nije digao za ponovni udarac. Nešto ga je zaustavilo.

— Digni šape uvis, Harding!

Naseljenik se zagledao u izdužene senke na zemlji, a onda se lagano okrenuo. Na njega su bila uperena tri revolvera, a konjanici su sedeli na osedlanim konjima samo nekoliko metara daleko od njega.

— Ruke uvis! — Ponovo je zarežao Met Klaus.

Hardingove ruke sa raširenim, nabreklih prstima lagano su se digle iznad njegove glave, i dok je pogledom prelazio preko trojice konja-

nika sa ranča „Cirkel B” u njegovim očima je izdajnički kresnula iskra straha.

— Šta ovo treba da znači, Klaus? — Zapitao je naseljenik glasom hrapavim od uzrujanosti.

Poznavao ih je, naravno. To se videlo po načinu oslovljavanja i po njegovom držanju iz koga je izbijala strepnja. Svaki naseljenik u dolini Volf Veli poznavao je ovu trojicu, jer su sve bez izuzetka u toku meseca posetili jahači sa ranča „Cirkel B”. Klaus je bio nadzornik na tom ranču i svojim držanjem trudio se da ga onaj ko ga je jednom video više ne zaboravi. Bio je to visok, snažan čovek, crnokos i bradat, opuštenih četvrtastih ramena i nezgrapnog, kabastog tela. Do njega, zavaljen nazad, u sedlu je sedeo Ridž Martin, čovečuljak pacovskog, ušiljenog lica koji je pola života proveo u zatvoru, a sada je radio za ranč „Cirkel B”. Trojku je dopunjavao poslednji nedavno regrutovani najamnik Reb Fokland, mršav kao motka i izduženog vrata, koji je bio prinuđen da pobegne iz Arizone.

Ovo je bila druga njihova poseta Hardingu u toku ove nedelje.

— Pa, Harding — progovorio je Martin unikajući kroz nos — da odmah raščistimo jedno. Ovo nije baš prijateljska poseta, bar po mom mišljenju.

— Nisam ni mislio da jeste — rekao je Slim Harding i primetio

da se na to nadzornikovo lice razvuklo u širok osmeh.

— Čoveče — rekao je Klaus prelazeći na stvar — pretpostavljam da vraški dobro znaš zašto smo ovde. Možda bi, ipak, trebalo da ti osvežim sećanje o našoj poslednjoj poseti. Tada smo došli da ti prenesemo poruku mister Durmana kojom ti je dao rok od tri dana da se spakuješ i odeš oдавде. Tri dana, sećaš li se toga, Harding? A od tada je prošla skoro čitava sedmica!

Hardingova znojem orošena prsa su se digla od dubokog uzdaha.

— Ja sam vam tada odgovorio, Klause — izgovorio je naseljenik žustro. — Ja sam ograničio i zauzeo ovu zemlju i tu ću ostati. Sada postoji nov zakon o naseljavanju koji meni, kao i hiljadama drugih naseljenika daje pravo da zauzmemo slobodnu državnu zemlju... to se sada radi širom cele pokrajine.

Foklandove sitne oči suzile su se iza poluzatvorenih očnih kapaka, ističući njegov veliki kukasti nos. — I širom cele pokrajine stočari kao što je mister Burman pale naseljenike uljeze kao što si ti!

— Mislili da samo gubimo vreme u razgovoru s ovim nerazumnim nitkovom — prasnuo je Martin, skidajući konopac sa jaške sedla.

— Čekaj malo! — zadržao ga je Klaus. — Ako treba nekoga da ubijem, onda želim da taj zna zašto mu se to događa.

— On to zna — zagalamio se pacoliki Martin. — Rečeno mu je da se gubi, a on nije otišao. Šta tu dalje ima da se priča. Ono što će mu se desiti, biće primer ostalim, glupavim naseljenicima da se ne prave herojima.

— Slime! — Začuo se iz kuće po-

ziv naseljenikove žene. — Slime, imamo li neku posetu?

Met Klaus se okrenuo Foklandu. — Pripazi na nju, Rebe. Postaraj se da ne smeta.

Kljunonosi, jeguljasti konjanik se bezdušno osmehnulo, i kao zmija kliznuo iz sedla.

— Marša! — Kriknuo je Harding kada se revolveraš iz Arizone uputio prema verandi ranč kuće. — Marša! Beži na zadnja vrata! Beži kao da te đavoli gone!

Klaus je mamuznuo konja i naterao ga na izbezumljenog naseljenika. Konj je prsima udario u Hardinga, i ovaj je od udara odleteo na gomilu iscepanih drva. U očajanju, pokušao je da dogradi sekiru koju je maločas ispustio, ali ga je nadzornik preduhitrio udarcem kundaka puške u potiljak. — Naseljenik je muklo jauknuo i skljojao se na mekano tlo. Očamućen ali ne sasvim uspavanih čula Slim Harding je jedva bio svestan grubih dodira ruku koje su ga za tren oka svezale. Čuo je Maršino vrištanje što je značilo da ga nije poslušala ili da je Fokland stigao i uhvatio, očajničko vrištanje koje se mešalo sa njegovim raskalašenim smehom.

Naseljenik je bespomoćno posrtao dok su ga konjanici vukli i digli na leđa Foklandovog konja. Jadnik se ljuljao u sedlu jedva razaznavajući kao kroz maglu siluete dve osobe koje su se hrvale na verandi. Od tog prizora, svest mu se odjednom razbištrila i kada je video kako su Foklandove ruke poderale bluzu na prsima njegove žene, on je opsovao glasno. Videvši da se njegove čvorovate, prijava šake željno spuštaju na Maršine nežne, kao slonovača bele dojke, Harding je očajnički po-

čeo da trza kožni remen kojim su mu ruke bile vezane. Marša se, međutim, nije predavala, otimala se svom snagom i u jednom trenutku slobodnom rukom je udarila nasilnika po požudnom izobličenom licu. Tada je Klaus povukao vođice konja na kome je Harding sedeo i poveo ga ka visokom kedru.

Naseljenik se zanjihao u sedlu.

Sve je bilo spremno za njega. Martinov laso visio je vezan za jednu visoku granu, i omča se jezivo njimala prema sivocrvenkastom nebu. Ne obazirući se na naseljenikove proteste izgovorene prilično isprekidanim glasom, Klaus je doveo konja tačno ispod visokog kedra. Omča mu je namaknuta preko glave i Harding je osetio dodir kožnog remena koji mu je bio zategnut oko vrata. Marša je još jednom kriknula, više zacvilela kao ranjena životinja, i Harding je pokušao da okrene glavu. Martin mu je išao na ruku, jer je privukao Maršu sasvim blizu kedra. Nesrećna žena je plakala i preklinjala ih iz sveg glasa, ležeći mlitavo oklembesena na Martinovim prsima.

— Harding — rekao je Mat Klaus držeći uzde nemirnog konja na kome je sedeo naseljenik — igraćeš na konopcu zato što si bio nerazumna budala! Mislim da je došao čas da se pomoliš bogu!

Harding je kolutao izbuljenim očima. Konj je pod njim nemirno poigravao i bilo je dovoljno da Klaus samo pusti vođice pa da uznemirena životinja nagne u trk. Time bi sve bilo završeno.

— Molim vas... — prošaputao je Slim Harding s mukom — molim vas nemojte mojoj ženi učiniti ne-

što našao... preklinjem vas... Oh bože...

Mogao je samo da vidi nemilosrdan osmeh na Foklandovim usnama, i njegove gadne ruke koje su kao kandže ptice grabljivice grabile Maršino nežno telo. Pogledao je nadzornika u lice, ali, u njegovim očima nije video nikakvog sažaljenja i samilosti. U izopačenoj svesti kauboja stočara, naseljenik je bio obična zverčica koju je trebalo istrebiti za dobro cele doline.

— Zbogom seljačino! — rekao je Klaus prezrivo.

Klaus je pustio vođice i bezobzirno šljepnuo šakom konja po sapi-ma, a Marša je okrenula glavu i očajnički, histerično vrisnula. Konj je poskočio napred i odjednom se Slim Harding zakoprcao, viseći na kraju kožnog lasa koji je zategnut od njegove težine podrhtavao kao struna. Naseljenikov vrat je pomodreo i kada se njen muž nekoliko puta grčevito trgao i najzad umirio, iz Maršinih grudi se otelo i prigušilo u grlu potmulo stenjanje. Kožni kaiš je počeo da se odvrće, i obešeno telo je napravilo nekoliko malih krugova.

Prvi sumrak je počeo da se spušta.

Marša je stajala ošamućena strahom i bolom. Imala je osećaj da se tog trenutka srušio ceo njen svet zajedno s njom. Staklastim očima zurila je u neživotno telo koje se njimalo pred njom. U takvom stanju, duhovne obamlosti, skoro da nije ni osećala kako nestrpeljive ruke Reba Foklanda kidaju sa nje poslednje ostatke odeće, pripremajući je za poslednji sraman čin koji je imao na umu. Otupela čula, ona je samo stenjala i jecala, a nije ni ču-

la oštru nadzornikovu komandu koja je spasla.

— Rebe, ostavi je na miru!

— Šta, do đavola, zašto? — Foklandov glas je sekao oštro kao brijač.

— Rekao sam da je ostaviš na miru, Rebe — ponovio je Klaus tvrdim tonom. Pre nego što padne noć, treba da posetimo još nekoliko naseljenika.

— Do đavola s tim! — prasnulo je Fokland i odbacio Maršu Harding kao iznošenu košulju.

— Sem toga — rekao je Ridž Martin, a dok je posmatrao obešeno telo na njegovom licu se ukazao neki čudan izraz — mislim da smo u neku ruku dužni da uslišimo njegovu poslednju želju... da ne učinimo ništa nažao njegovoj ženi.

Klaus je prišao svom konju i dograbivši vodice, vinuo se u sedlo.

— Ne Ridže — ispravio je nadzornik svog pratioca revolveraša — ništa mi ne dugujemo tom prokletom paoru. Onako je kao što sam rekao. Nemamo vremena za gubljenje, jer imamo još posla.

Ostala dvojica pojahali su svoje konje, ali ih Marša Harding nije videla kad su odjahali. Sleđena od duševnog potresa, ležala je nepomično na travi, a njeno nago telo kupalo se u sivkastom rumenilu svetlosti zalazećeg sunca. Ležala je dosta dugo, sve dok joj hladnoća sutona nije vratila svest. Najzad je digla pogled. Dugačko kožno uže nije se više vrtelo i ukrućeno nepomično telo njenog muža ličilo je na senku nekog nepokretnog predmeta. Dok joj je srce zaglušujuće udaralo u prsima, ona se s naporom digla na noge i zagledala se u Slimovo lice. Crte lica bile su mu ukočene, a ko-

ža tamna, skoro crna, ali su mu oči bile otvorene i čudno smirene kao uspavane snom smrti.

— On, bože! — Prošaputala je i suze su joj potekle potokom iz oči. Prišla je i grčevito se priljubila uz ukrućeno telo. — Oh, gospode bože, ostala sam sama!

*

Iz tek prispele diližanse lagano je izašao mlad čovek gospodstvenih pokreta i dostojanstvenog držanja i lakim korakom skočio sa stepenica na drveni trotoar pred salonom. Prikladno krojeno elegantno odelo isticalo je njegova snažna ramena i skladno vajano telo, a tamnosivi šešir sa širokim obodom pokrivao mu je visoko čelo i gustu talasastu crnu kosu koja mu je skrivala deo vrata i ušiju. Stupivši nogom na trotoar, pričekao je trenutak da mu dežmekasti vozar diližanse doda putnu torbu iz prtljažnika, a onda se osvrnuo oko sebe, tražeći pogledom hotel gde bi se mogao smestiti. Očigledno da nije imao razloga da ide daleko, jer se ono što je tražio nalazilo u istoj zgradi gde i salun. Natpis hotel sa zvučnim imenom „Grand“ visio je na prvom spratu tog zdanja, odmah ispod nekoliko prozora koji su gostima koji bi se tu smestili, otvarali pogled na glavnu ulicu. Klimnuvši zadovoljno glavom, mladi čovek se mašio rukom za džep prsnika i izvadiвши srebrnjak od pet dolara, dobacio ga palcem vozaru.

— Pobrinite se da moj konj bude smešten u gradsku štalu.

— Odmah, ser — klimnuo je vozar zadovoljno, i pošao da odveže snažnog zelenkasto-belog pastuva koji je bio vezan za zadnji deo ko-

la. — Štalar Džesi ima najbolje seno u celoj pokrajini, to da znate.

Čovek je klimnuo glavom i uputio se ulazu u salun, noseći u ruci svoj skromni prtljag. Tek što je učinio nekoliko koraka, vrata saluna, koja su istovremeno bila i ulaz u hotel, jer se iz saluna išio stepenicama na sprat, naglo su se otvorila i na njih je žurnim korakom izašla mlada žena dugačke crne kose i odevena u haljinu živahne boje. Uprkos očiglednoj žurbi, žena nije gledala pred sebe, i nije na vreme primetila novodošavšeg putnika, tako da je svom snagom naletela na njega. Sudar je bio jak, ali zahvaljujući svojoj stabilnosti, putnik nije posrnuo, već je čak prihvatio u naručje devojkicu koja bi, inače, od sile sudara verovatno pala.

— Oh! — Izustila je devojkica i pogledala čoveka bademastim očima raširenim od iznenađenja. Njena zbunjenost bila je tolika da je u prvim trenucima ostala bez pokreta u njegovim rukama, i tek pošto je taj bliski dodir postao suviše dugotrajan, ona je pokušala da se izmigolji, na šta je došljak pustio i učtivo pozdravio dodirom prstiju po obodu šešira.

— Oh! — Ponovila je devojkica, jer očigledno ništa drugo nije znala da kaže, ali, u toj jednoj reči nije više bilo prizvuka strepnje i negodovanje, već neke ustreptalosti potaknute koliko neobičnošću takvog događaja, toliko i prijatnošću. U bademastim očima zaplamsalo je prikriveno lukavo interesovanje.

— Oprostite što sam vam se našao na putu, madam — rekao je mladi čovek dubokim, smirenim glasom — ali, nisam očekivao tako temperamentan susret. — Izraz lica

mu je ostao nepromenjen, ali mu je u očima zaiskrio smešak. — I toliko prijatan, moram da dodam.

Devojkica je zaustila nešto da kaže, i na licu joj se ukazao slab osmeh kao odgovor na njegove laskave reči, ali je odmah zatim osmeha nestalo, jer su se u salunu začuli koraci i leptirasta vrata su se raskrtila. Na ulazu u salun pojavio se koštunjav Meksikanac tridesetak godina star, tankih podbrijanih brkova i zalizane kose. Na glavi je imao zabačen „sombbrero“, a preko košulje od žute svilu Meksikanac je imao somotski prsnik boje trule višnje, vezen zlatnim nitima i ukrašen pozlaćenim dugmadima. Na nogama je imao uzane pantalone iste boje, i kratke crne lakovane čizme.

Hladan, bezizrazan došljakov pogled preleteo je po mršavoj figuri koja se pojavila na vratima, i na kraju se zadržao na uglačanoj sedfskoj dršci revolvera koji je Meksikancu visio u nisko pripasanoj futroli. Onda se njegov pogled ponovo digao i sreo se sa Meksikančevim. U tom pogledu, bilo je svega samo ne ljubaznosti.

— Gle, gle! — Osmehnuo se Meksikanac usiljeno i otkrio zube požutele od nikotina. — Ako me okone vara, to se neki senjor gringo nepristojno ponaša i grli jednu meksikansku devojkicu... — Zavртеo je pri tome glavom i nekoliko puta zacoktao jezikom.

— Ne — umešala se devojkica usplahireno — senjor me nije grlio niti bilo šta drugo već sam ja...

— ...I to u prisustvu jednog njenog zemljaka uz to kavaljera do guše. To ne bi smelo da se desi, senjor gringo — dodao je i prostrelilo došljaka očima ptice grabljivice.

— Ali senjor Rodrigeze... — zaustila je devojka, ali je nadmeni Meksikanac presekao pokretom ruke. — Dosta, Kašita, Amarto Rodrigez ima oči da i sam vidi šta se dešava. Reci hvala bogu što ima još pravih muškaraca koji su u stanju da devojke zaštite od drskosti nekih gringo uljeza... i što sam ja jedan od tih.

Našavši da je vreme da se i on umeša, otmeni putnik je progovorio. — Ne znam ko ste vi, mister Rodrigeze, ali, ja zaista nisam nameravao da budem ōrzak. To i mlada senjorita shvata. Samo sam je prihvatio da ne padne, to je sve.

Rodrigezovo lice ptice grabljivice zgrčilo se u ljutitu grimasu. Očigledno, nije voleo da mu se protivureči. No, u tom momentu, pogled mu se zadržao na dilažansi, i njegovo lice se razvedrilo.

— Tako, dakle, sad mi je jasno — rekao je naslonivši se na dovratak. — Vi ste taj koga očekujem. — Poklonio se podsmešljivo i načiniivši lažan galantan pokret rukom, pokazao putniku ulaz u salun. — Uđite i budite moj gost na jednom piću, pre nego što obavimo posao.

Putnik ga je pogledao zainteresovano. — Ne razumem vas, senjor. Koliko znam, niko me ne očekuje, ali, pošto sam žedan, nemam ništa protiv da ispijem jedno pivo... ali, na svoj račun — dodao je ulazeći.

Gomila pred salunom je stajala nema. Devojka koju je Rodrigez nazvao imenom Kašita mahinalno je pošla da se udalji. Tišinu je remetio samo odjek njenih žurnih koraka.

Putnik je ušao u salun, i obuhvativši pogledom prostoriju, spustio svoju torbu pored šanka. Pucnuvši

prstom, pozvao je konobara. — Pivo — rekao je kratko.

— Tekilu — čuo se kao eho Rodrigezov glas. Koštunjavi Meksikanac je prišao šanku i naslonio se laktom na sjajnu, uglačanu površinu. — Da vas malo bolje pogledam, senjor — nastavio je obraćajući se putniku. — Vi ste dakle taj koga je ovaj bedni grad seljaka najmio da ubije Amarta Rodrigeza... to jest mene.

Došljak je digao obrve kao da je iznenađen onim što čuje, i prineo čašu usnama. Pošto je otpio nekoliko gutljaja, rekao je ne gledajući svog sagovornika. — Opet zabuna senjor. Niko me nije najmio ni za šta, a najmanje da ubijem vas.

Rodrigezovo lice se ponovo smračilo, i obraze su mu osuli rumeni pečati jedva primetni ispod tamne kože. — Kako? Obavešten sam da ste iz San Diega posli dilažansom. Dilažansa je tu, i vi ste tu. Dakle?

— Tačno je da sam tu, ali, ne zbog toga o čemu govorite. Putujem iz čistog zadovoljstva.

— Senjor — Rodrigezov glas je postao siktav od prigušivane srdžbe, — ne terajte šegu s Amartom. To nika ne volim.

Došljak je obrisao usne vrhom kažiprsta. — Ne teram šegu, govorim suštu istinu. Nikada u životu nisam čuo za vas.

Amarto je nagnuo glavu na stranu i ispod oka lupeški pogledao putnika. — Šalite se, senjor. Hoćete da zavarate jadnog Amarta, da ga navedete da se uspava, a onda da iznenada potegnute. Zar to hoćete?

Došljak je ćutke lagano odmahnuo glavom, ali u njegovom držanju se mogla naslutiti neka unutrašnja

napetost. Nije mu se dopadao razvoj događaja.

Amarto je pogledao svog sagovornika, i za trenutak mu je na licu zaigrala senka nedoumice. Onda se lukavo osmehnuo i poverljivim tonom nastavio. — Verovatno su vam rekli da Amarto nije častan borac. Verovatno su vam ti seljački lupeži napričali da pucam s leđa, i da sam tako uklonio pola tuceta ovih svinja. To vas je uplašilo, je li tako? — Rodrigez je odmahnuo rukom. — Ne verujte sve što čujete, senjor. Ne treba, dakle, da se bojite.

Došljak je ćutao i vozao čašu sa pivom po šanku. Pravio se nevešt na Rodrigezove aluzije i činjenicu da su gosti saluna jedan za drugim diskretno počeli da napuštaju prostoriju što je, inače, čoveku od iskustva mogao da bude signal opasnosti. On se, izgleda, trudio da svom sagovorniku ne pruži ni najmanji znak svojih strepnji.

Kada je i poslednji gost šmugnuo kroz leptirasta vrata na suncem ispečenu ulicu, Rodrigez Amarto se zacerekao glasno. Revolveraš je zabacio palcem crni „sombbrero” sa širokim obodom i obuhvativši pogledom prazan salun prezrivo slegnuo ramenima.

— Kao što vi Amerikanosi kažete... sve same bedne kukavice! Kao uostalom i vi... gringo! — dodao je i prezrivo pljunuo prema došljaku.

Došljak je žmirmuo i lagano digao pogled sa poluprazne čaše. Nešto u izrazu njegovih sivoplavih očiju lecnilo je Meksikanca, ali, taj trenutni osećaj nelagodnosti samo je još više podjarilo njegov gnev. — Baš tako, svi gringos! su bedne kukavne hulje! Jeste li čuli, gringo?

— Amarto — rekao je došljak mirnim glasom — već sam vam rekao zbog čega sam došao.

— Hajde, hajde, pre nego što vas ubijem, hteo bih da znam koliko su vam platili za moju glavu?

— Ništa! Niko mi nije platio ništa — ponovio je došljak mršteći se, kao da ga je Amartovo navaljivanje dovelo do granice strpljenja. — Zar toliko teško shvatate?

Rodriguez Amarto je sumnjičavo nakrivio glavu. — Možda sam se ipak prevario. Može biti da stvarno niste čovek koga su ove seljačke svinje najmile da me ubije. — Zacetkao je jezikom i dodao. Šteta za vas. Odavno želim da pošaljem na onaj svet, u pakao, nekog Amerikano nitkova i uljeza... A ako je taj uljez još uz to nalickani, uglađeni kicoš i fini, kako vi Amerikanosi kažete, džentlmen, onda ta želja postaje neodoljiva.

— To je već nešto drugo, senjor Rodrigez — rekao je došljak pribraćno, i oči mu je zasenčio oblak sete koji je odmah odagnao blesak odlučnosti. — Ne želim da bude nikakve zabune. Ja zaista nisam došao ovamo da vas ubijem, ali, ako želite obračun sa mnom... — nepoznati došljak je za trenutak zaćutao, i sumoran osmeh izvio mu je kraj usne. jer je shvatio da mu nikakva pomirljivost i uzmicanje neće pomoći da izbegne obračun — ...onda, u svako doba kad želite.

Rodrigezove oči su blesnule. — Najzad pravi odgovor, gringo. To mi se dopada.

Nepoznati došljak je slegnuo ramenima. — Vaša stvar, senjor rekao je mirno, čak ravnodušno, ali se ispod te ravnodušnosti krila spremnost na sve. Pribrano je ot-

kopčao prikladno krojeni sako i otkrio futrolu od fine crne kože u kojoj se nalazio revolver sa drškom od slonove kosti. — Kao što sam rekao, kadgod želite.

— Si, gringo. — revolverašev osmeh postao je sladunjavo gladak. — Potegni! — dodao je prelazeći na „ti“.

Nepoznati došljak je netremice gledao Meksikanca u oči koje su gorele kao žeravice. Da li iz iskustva ili po instinktu, znao je da u obračunu treba jastrebovskim okom paziti na izraz protivnikovih očiju, u kojima se otkrivala namera, pa čak i trenutak kada će potegnuti pištolj. Znao je, takođe, da protivnika treba naljutiti, navesti ga da moment odluke što jasnije otkrije, i zato je odmahnuo glavom. — Ne, ti potegni Amarto. Vidiš, mislim da takvom kućkinom sinu kao što si ti, sasvim mirno mogu dati prednost. Za takve lupeže uvek ću biti dovoljno brz.

Amarto Rodriges je buknuo rumenilom na tu najtežu uvredu i njegova desna ruka je pošla naniže. Više se nije osmehivao, i nepoznati došljak je sada bio suočen sa bezizraznim kamenim licem na kome su se isticali samo nos povijen kao kljun ptice grabljivice i besno užagarele oči.

Odjednom su Meksikančeve oči sevnule. Bio je to onaj trenutak odluke, trenutak koji prethodi dolasku smrti, i delić sekunde kasnije, Amartova ruka se ustremila ka sedefnoj dršci revolvera. Došljakov pokret ruke bio je samo jedan kratak trzaj dole i gore, munjevit potez kome je usledio gromki pucanj šestometka. Došljakov metak zario se Amartu u prsa i probio mu srce.

Padajući licem na pod saluna, posut prijavom strugotinom, revolveraš Amarto nije pustio ni glasa.

Istog trenutka, popodnevna tišina koja je doble vladala u gradu, naglo je prekinuta. Vrata na kućama su se treskom počela otvarati, a prozori su šumno kliznuli gore i dole otkrivajući proturene glave radoznalih očiju. Ljudi i žene su pohrlili ka salunu na kome su se još uvek ljuljala leptirasta vrata posle došljakovog izlaska na ulicu. Tek tu, ispred saluna, nepoznati putnik je vratio revolver u futrolu i njegovo držanje opet je dobilo miroljubivi izgled. Građani su se sjatili oko njega čestitajući mu, tapšući ga rukama po leđima i mišicama, zahvaljujući mu do poniznosti što je oslobodio El Pazo čoveka koji je više od četiri godine teroriso građanstvo. Čak se odnekuda pojavila i devojka Kašita i nepoznati se osmehnuo kada ga je ta mlada lepotica prigrllila šakama iza ušiju i priljubila svoje pune, sočne usne na njegove, u dug, strastan poljubac. Da li je taj poljubac bio zaista iskren, nepoznati nije mogao da zna, ali je u njemu svakako bilo puno obećanja, čak mnogo više nego što je pomišljao da poželi.

Devojka se posle toga udaljila, lepršajući providnim šalom i nastalo je slavlje kao u dane velikih praznika. Flaše viskija kotrljale su se trotoarom, a senjorite u dugim haljinama koje su se vukle po zemlji zaigrale su proslavljajući toliko priželjkivano oslobođenje. Nepoznatom došljaku je trebalo više od pola časa da se oslobodi zagrljaja oduševljene gomile, i da se probije do saluna gde je uzeo svoju ostavljenu putnu torbu. Čak i tu ga je

ponovo pristigla crnokosa i crnooka Kašita i uzevši ga pod ruku, prošaputala mu na uho zavodljiv poziv za koji bi većina ljudi spremno ponudila celu mesečnu mukotrpno stečenu zaradu. Lepi neznanac nije rekao ni da ni ne, već se samo prijazno osmehnuo i uzevši od konobara ključ pošao uz stepenice koje su vodile na sprat.

— Nećeš mi pobeći lepi gringo! — začuo je za sobom kikotav Kašitin glas. — Kad mi se neko svidi, ja nađem načina da mu se dopadnem.

Neznanac nije odgovorio ništa ali se po izrazu njegovog lica videlo da mu Kašitina pretnja nije neugodna. Otvorio je vrata svoje sobe i uronio u tišinu polutame zatvorenih prozorskih kapaka. Zaključao je vrata za sobom i pošto je skinuo sako i opasač sa revolverom, pručio se na dugačak mesingani krevet.

— Najzad — pomislio je i utonuo u sanjiva razmišljanja. Napolju su odjekivali vrema i žagor fieste pomešani sa zvucima vesele muzike i zveketom razbijenih čaša i flaša. Izgleda da su svi bili srećni i zadovoljni, svi sem njega. Njega je opet pratila zvezda nesreće, kleta sudbina koja ga je svuda i na svakom koraku lišavala radosti na koju je svako ljudsko biće imalo pravo. Zar je dolazak u grad morao da mu zagorča Rodrigéz Amarto sa njegovim agresivnim izazovom koji ga je na kraju koštao života. On lično imao je sreće, dosta sreće, ali da li će ga ona uvek pratiti. Budućnost je bila neizvesna... a sadašnji trenutak nimalo utešan.

Utonuo u misli, nije u prvom trenutku čuo tiho kucanje na vratima i prenuo se tek kada se ono ponovilo. Ko bi to mogao biti? U El Pa-

zu nije imao prijatelja niti poznanika koji bi ga mogli tražiti. Ali Rodrigéz je možda imao. Uprkos opštoj omrazi, svaki nasilnik uvek ima istomišljenike koji svoje bitisanje vezuju sa njegovim. Možda je neki od Amartovih trabanata hteo da osveti njegovu smrt. Pružio je ruku i uzeo revolver iz futrole a onda zapitao. — Ko je?

Niko nije odgovorio, ali se kucanje ponovilo. Nepoznati je ustao sa kreveta i na prstima prišao vratima. Prislonio je uho na drvenu ploču ali, napolju se nije čuo nikakav šum. Nečujno je okrenuo ključ i držeći naperen revolver, naglo otvorio vrata. Pred njim je stajala Kašita zbunjena njegovom iznenadnom pojavom. Ali, ta zbunjenost je trajala samo nekoliko sekundi, a onda se lepota bademastih očiju osmehnula, i pružajući ruke da ga zagrlji prošaputala. — Zar nisam rekla da mi nećeš pobeći? Kao što vidiš, ja držim reč.

Došljak se nije usprotivio kada ga je ugurala u sobu i za sobom zaključala vrata, niti kasnije, kada je posle nekoliko strasnih poljubaca odjednom zbacila sa sebe laku haljinu i ostala pred njim potpuno naga, duge crne kose rasute po ramenima i zaobljenim dojčkama čiji su rumeni pupoljasti vrhovi izvirivali između gustih sjajnih pramenova. Nije se usprotivio ni posle kada ga je tako bajno lepa povelala ka postelji i obasula strasnim milovanjem. Nije se usprotivio, jer mu je posle tragičnog početka i sudara sa bespoštednom mržnjom, bila potrebna isto tako bespoštedna i vatrena ljubav. I on je prihvatio oberučke.

Žagor na ulici i sunčani zraci koji su se probijali kroz pukotine rasušenih prozorskih kapaka nago-veštavali su da je jutro već dosta poodmaklo. Pogledao je Kašitu koja je još spavala slatkim snom na jastuku pored njega, i začudio se anđeoskom izrazu njenog usnulog lica. Zapitao se kako je moguće da se iza takvog oličenja nevinosti i čistote krije paklena pomama i razbuktala strast koje je u njoj upoznao prethodne večeri. Shvatio je po ko zna koji put da će do kraja života morati da uči, i da će ipak ostati neuk.

Ustao je pažljivo da je ne bi probudio, i pošto je obavio jutarnju toaletu, obukao se i pripremio opasač sa revolverom. Mahinalno je izvadio revolver iz futrole i okretanjem magacina proverio da li je pun. U okruglim otvorima žuteli su se novi čisti meci, naizgled bezazlene sićušne stvarčice, a ipak, tako opaki vesnici smrti. Vratio je revolver u futrolu i uzevši sa stola svoj „stetson“ otvorio vrata i izašao u hodnik. O Kašiti više nije razmišljao. Kada se probudi, ona će se snaći sama.

Salun je u te rane prepodnevne sate bio prazan s izuzetkom nekoliko notornih pijanaca koji su od ranog jutra džonjali čekajući da ih neko časti, i jednog čoveka u prašnjavom kaubojskom odelu koji je stajao pored šanka. Kada se nepoznati putnik koji je tu noć proveo u hotelskoj sobi u El Pazu pojavio u salunu, barmen je nešto rekao čoveku naslonjenom na šank, i ovaj se okrenuo. Njegovo lice uokvireno bujnim bakenbandima razvuklo se u osmeh, i on je zagalamio.

— Pa, naravno, kao što sam naslućivao. Ko drugi nego moj stari znanac Dok Holidej.

Dok, jer nepoznati došljak sa dižanse nije bio niko drugi nego on, zastao je na ulazu i nemoćno raširio ruke. — Gle, gle, Džonah Džons, stara skitnica i muvaroš. Otkuda ti ovde?

— Čekao sam tebe da siđeš. A zbog čega sam u El Pazu, to ćeš tek čuti. U svakom slučaju, dužan si da mi platiš bar bocu viskija... Ali, da najpre sednemo.

Rekavši to, Džonah Džons je uzeo Holideja pod ruku i odveo ga do jednog stola u uglu. Barmen je odmah doneo bocu sa viskijem i dve čašice. Dok je uz to poručio i doručak, i konobar se udaljio. Tek kad su se kucnuli i ispili po gutljaj viskija, Džonah je počeo. — Ne pitaš me šta mi duguješ?

— Ne, jer ćeš mi ti i sam reći — osmehnuo se Dok.

— Tačno. Duguješ mi dve stotine pedeset dolara.

Dok Holidej je upitno digao obrve.

— To je polovina svote koju sam ugovorio za uklanjanje Amarta Rodrigeza.

Dok je zabacio glavu i uzviknuo jedno kratko. — „Ah“. Ti si dakle taj.

— Da. Pet stotina dolara. Imao bih sada te pare u džepu, da ti nisi došao i pokvario mi posao. Ti ćeš do kraja života ostati nepopravljivi amater.

Dok je beznađežno slegnuo ramenima. — Takav sam, šta mogu. Ali, ovo sa Rodrigezom ispalo je sasvim slučajno. On me je zamenio s tobom, pa sam morao da se branim.

Ali, reče li ti dve stotine pedeset? Kako to?

— Polovinu svote sam ipak nplatio na ime putnih troškova i gubitka vremena. Lova bez rizika, to je nešto! Slušaj, nemam ništa protiv da me i ubuduće ovako zamenjuje!

Dok se osmehnulo. — Ne bih baš voleo.

— Znam. Nego — počeo je Džonah ozbiljno — mislim da bi trebalo da podelimo taj novac. Ti si završio glavni deo.

Holidej je odmahnuo glavom. — Ne, zadrži ga. Kuda nameravaš odavde?

— Na sever. Nameravam da se vratim u Teksas, tamo traže ljude vične revolveru. Hoćeš li sa mnom?

— Ne — rekao je Dok i završivši doručak, ustao od stola. — Ispratiću te.

Dvojica prijatelja su se uputili ulicom pozdravljani od mnogobrojnih ljudi koji su sa poštovanjem posmatrali Holideja. Stigli su do blizu štale gde se nalazio Dokov Mig kao i Džonahov konj, kada je iz jedne zgrade na drugoj strani ulice istrčao mali rošavi Meksikanac. Potrčao je prema njima kao mahnit, vičući i mašući nečim belim što je držao u ruci. Holidej je zastao i okrenuo se prema zadihanom Meksikancu koji se zaustavio kod ivice trotoara.

— Evo — digao je uvis jednu dugačku kovertu i zamahao njom kao zastavom. — Ovo pismo je maločas doneo poštanski jahač „Poni ekspresa.“ Upućeno je ovamo iz San Diega. Jeste li El Pazo označili kao vašu sledeću adresu za slanje pošte, senjor? Ako jeste, onda je pismo za vas. Adresirano je na ime Džon H.

Holidej, a koliko sam maločas čuo, to je vaše cenjeno ime.

— Tačno, pismo je za mene — rekao je Dok uzimajući omot iz Meksikančevih ruku.

Džonah se nagnuo preko njegovog ramena da bi pogledao adresu ispisanu na omotu, i usne su mu se razvukle u širok osmeh.

— Gle, gle! — rekao je smeškajući se šeretski. — Adresirano je na ime „Poštovani mister Džon H. Holidej...“ i kako mi se čini, rukopis mi mnogo liči na ženski... linije su fine i nežne!

— Izgleda da je tako — rekao je Dok otvarajući omot.

Visoki puslotov preleteo je pogledom preko ispisanog komada papira i kada je razumeo sadržaj, osetio je da mu uz kičmu mile žmarci, neprijatne, hladne jeze. Džonah je primetio promenu na Dokovom licu izazvanu saznanjem primljene poruke i odjednom je i sam postao vrlo ozbiljan.

— Od koga je?

— Od jedne žene — rekao je Dok tiho čitajući drugu stranu pisma.

— Koje?

— Marše Harding. Ne poznaješ je.

— Misliš na ženu Slima Hardinga? Ako je pismo od nje, nju poznajem. Znaš da sam prokrstaro pola Divljeg zapada.

— Poznaješ je? Na žalost zadesila ju je velika nesreća.

— Kakva?

Dok je ozbiljno pogledao svog prijatelja. — Slim je mrtav.

— Vraga, to je zaista zlo.

— Ubijen je. To je još veće zlo.

— Ubijen?!

— Da, ubijen od strane trojice zlikovaca, plaćenika koji pokušava-

ju da silom isteraju naseljenike iz doline Volf Veli. Dok je začutao, a onda dodao kratko. — Obesili su ga pred njenim očima. Kakvi zločinci.

Džonah je odvalio groznu kletvu, i mali Meksikanac koji im je doneo pismo uplašeno je ustuknuo. Oko njih, motali su se radoznali građani, a na trgu ispred crkve, grupica muzikanata svirala je neku veselu melodiju, pokušavajući da nastavi jučerašnju fiestu, ali, Dok Holidej u tom trenutku nije čuo muziku. Razmišljao je o visokom, mršavom, koščatom naseljeniku, zaljubljeniku u zemlju i poljoprivredu, koji je sa svojom divnom ženom krenuo na Zapad da tamo u novim postranstvima izgradi nov život za njih oboje. Prišćao se čoveka koga je ubrajao u svoje prijatelje, čoveka koji mu je pre nekoliko godina spasao život u jednom kafanskom obračunu.

— Džonah — rekao je Dok kratko — Marši je potrebna moja pomoć. Slim je ubijen, i ona je ostala sama i bespomoćna.

— Preti li joj neka opasnost?

— Nasilnici koji su joj ubili muža doći će ponovo da ubiju i nju, ako ne napusti imanje.

— Put do Volf Velija je dugačak — podsetio ga je Džonah, sem toga, dilžansa ne saobraća u tom pravcu. Moraćeš mnogo da zaobilaziš.

— Ne, jahaću. To će mi uzeti tri dana oštrog jahanja sa kratkim odmorima u podne i preko noći — promrmeljao je visoki pustolov. — Istina, više volim putovanje kolima ali...

Džonah ga je prekinuo. — Nisam baš vešt u čitanju, Dok — rekao je stari revolveraš pokunjeno — reci mi, molim te, reci šta još piše u Maršinom pismu?

Holidej je savio pismo i stavio ga u džep prsnika. Odlučnim korakom uputio se prema štali, i u hodu progovorio. — Kaže da je jedan dan posle Slimovog ubistva bilo još vešanja. Još tri naseljenika su zaigrali na konopcu zbog toga što su odbili da napuste svoje farme, a posle tog događaja, izvestan broj farmera napustio je svoje domove, a neki se spremaju da ih napuste. Kao što vidiš, situacija je teška, tačnije tragična.

— I više od toga. Protiv rančera i njihovih plaćenika revolveraša, naseljenici nemaju nikakvih šansi. Moraće da odu ili će biti pobijeni kao psi.

— E, to neće biti, ne zvao se ja Džon Holidej.

Džonah ga je pogledao zabrinuto. U tome su stigli do štale, i čutanje je potrajalo sve dok nisu uzeli i osedlali svoje konje. Našavši se u sedlu, pošli su stotinu metara glavnom ulicom i na prvom uglu skrenuli u dugačku prašnjavu aleju običenu s obe strane malim sirotinjskim kolibama.

— Pre nego što mi je napisala pismo, izgleda da je Marša rekla nekim naseljenicima da će stupiti u kontakt sa mnom. — Nastavio je tek tada pustolov. — Bilo je reči o tome da najame nekog revolveraša, plaćenika koji će ih braniti, ali, tu je nastao problem. Nemaju novca.

Džonah je klimnuo glavom. — Pa naravno, otkud njima novac. Oni su jadni zemljoradnici koji riju zemlju da bi obezbedili ono što im treba za opstanak. Usluge revolveraša su skupe.

— Da, ti to znaš. Zato sam odlučio da pođem do tamo da vidim šta se može učiniti za te ljude. Oni sada žive u paklu.

U tome su stigli do mesta gde se kružni put oko El Paza račvao. Dok je zaustavio konja. — Ovde se rastajemo — rekao je.

— Zar baš moramo?

Dok je začuđeno digao obrve. — A šta bi drugo?

— Ako nemaš ništa protiv, pošao bih s tobom.

Dok ga je pogledao. — Zašto? rekao sam ti da naseljenici nemaju novca da najme revolveraša.

— Pa? — zapitao je Džonah napuivši usne.

— Morao bi da se izložiš opasnosti bez ikakve naknade → rekao je Dok.

— Znao sam da ćeš to reći! — odgovorio je Džonah Džons nabusito. — A zašto misliš da to ne bi bilo moguće? Ako ti možeš nešto da radiš iz čistog čovekoljublja, zašto ne bih mogao i ja?

— Odmah da ti kažem da kod mene nije u pitanju samo čovekoljublje — rekao je Holidej naslanjajući se na sedlo. — Na neki način, ja sam Skimov dužnik, i samo mu vraćam dug. S tobom je drugo.

— Pa neka. Ti vraćaš dug, a ja idem s tobom kao amater, kao što si ti juče bio u El Pazu. — Ali, posle tih reči, Džonah kao da se trgao pred značenjem svoje odluke. — Ali... upasti u svađu ili čak možda rat između rančera i naseljenika nije baš mudro. Misliš li da će biti gužve?

— Vrlo verovatno. Onog časa kad počnemo da pomažemo Marši, bićemo umešani u njihovu svađu, sviđalo nam se to ili ne. — Zaključio je Dok Holidej.

Džonah je nekoliko sekundi zamišljeno gledao u daljinu, a onda odmahnuo rukom. — Neka bude šta bude. Šta bi bilo da me je juče po-

godio Rodrigezov metak? Idem s tobom, pa kud puklo da puklo. Možda će se ipak isplatiti — dodao je i uzdama pljesnuo svog konja.

Poterali su konje u brz kas, i ubrzo je El Pazo ostao iza njih kao mala tamna mrlja. Zatim je put počeo da se penje i čitavih dva časa jahali su trasom koja je vijugala uz padine, između stena, jaruga i šumaraka. Konačno, kada su stigli do vrha lanca brežuljaka, i zaronili u travom obraslu valovitu visoravan, El Pazo je u njihovom sećanju ostao samo kao uspomena.

Na nebu je popodnevno sunce počelo da silazi sa zenita. Preko polja obraslih žalfijom i žbunjem meskitinog rastinja, pružale su se sve duže i duže senke, a kako su konjanici sve više odmicali kroz blago nagnutu visoravan, sve više je počeo da pirka svež planinski povetarac.

Džonah je sve vreme jahao čuteći. Nije se usuđivao da ponovo pomeni svoje sumnje, jer je dovoljno poznavao Holideja da bi znao da kada on nešto odluči, to je onda značilo kraj rasprave i ubeđivanja.

Jedan čas pre zalaska sunca, Dok Holidej je zategao vođice i dao znak da se zaustave.

Odmorili su konje nekoliko časova u jednoj borovima obrasloj dolini na ivici uspona, koji je odatle prerastao u planinu, i za to vreme Džonah je zapalio malu vatru na kojoj su pripremili osvežavajuću kafu. Dok su njih dvojica srkutali topli napitak, konji su grickali sočnu zelenu travu iz koje letnje sunce nije uspelo da ispije sve životne sokove. Nad ostrim planinskim vrhovima, preko kojih će dvojica saputnika morati da pređu po noći, umirući dan je širio tamnoplavi nebeski

pokrov. Džonah je procenjivao da prelaz neće biti lak. Predeo je bio divalj, neprohodan i neispitan, jer se put kojim se obično putovalo završio dva časa ranije kod jedne kolibe sa zvučnim nazivom „Trgovina” u kojoj su Holidej i Džonah popunili svoje rezerve hrane i municije.

— Ne sećam se da si mi nekada pričao o Slimu Hardingu? — napomenuo je Džonah, dok je tankom suvom grančicom podjarivao vatru.

Holidej je izvadio cigaru iz tabakere. — Taj dug potiče od jedne kafanske tuče.

— Ti i Harding... protiv koga?

— Pa, nije on bio odmah od početka. Kad sam ja ušao unutra, dvojica tipova su maltretirali jednog Indijanca — počeo je da se priseća Dok Holidej. — Ti nevaljalci su mislili da crvenokošću ne bi trebalo dozvoliti da u salunu pije žestoko piće. Ja sam se umešao. Video sam da Indijanac nosi uniformu konjice i da na prsima ima nekoliko ratnih odlikovanja, što je po mom mišljenju značilo da je mnogo bolji i veći čovek od te dvojice tipova. Došlo je do svađe i obračuna. U stvari, desilo se da sam zagrizao veći zalogaj nego što sam mogao progutati. Uspeo sam da pogodim jednog protivnika, ali, drugi je pogodio mene u ruku. Ispustio sam revolver i sledećeg momenta onaj nitkov je stajao preda mnom sa zapetim revolverom, spreman da me pošalje na groblje.

— U...! Nezgodno!

— Svi u salunu su stajali kao lutke i posmatrali. Srećom u tom momentu se umešao jedan mršavko i slistio nitkova.

— Slim Harding.

— Da, on. Posle toga postali smo

dobri prijatelji. Neko vreme smo čak jahali zajedno i tako smo upoznali dve žene. Jednom se on oženio to je bila Marša. Sećam je se dobro kao lepe, vrlo lepe žene. Ona i Greni su bile izvanredno dobre prijateljice, što je čudno, jer su lepe žene obično konkurentkinje jedna drugoj. Znaš, i Greni je bila izvanredno lepa.

Pri pomenu imena Džonahu nepoznate devojkice, Holidejev glas je postao tih, skoro šapat, i Džonah ga je pogledao oštro. Verovatno da je pustolov voleo tu mladu ženu, jer je o njoj govorio s očiglednom osećajnošću. Nije se sećao neke osobe čije je prisustvo na pustolovu ostavilo većeg traga, ali je ta Greni verovatno bila izuzetak. Otuda, možda, i dubina osećanja duga prema Hardingu i Marši koje je na neki način povezivao s njom.

Džonah je stavio lonče za kafu na užareno ugljevlje i zagledao je u plamene jezike koji su lizali uz njegove ocrnele strane.

— To mora da je bilo davno — primetio je starac podstičući vatru.

— Da. — Visoki pustolov je otrešao pepeo sa cigare u vatru. Zurio je u nedokučivi sumrak koji se sve više spuštao, stvarajući tako neograničeni prostor poplavi uspomena. — Vrlo davno.

II

Svako ko bi došao u grad lako je mogao zaključiti da je Lodeston pravi grad stočara.

Prva zgrada na koju bi se naišlo pri ulasku u centar, bila je stočarska banka, a odmah pored nje, bila je jedna stara zgrada od kamena i cigle u koju je bio smešten glavni

štab stočara ili, kako se zvanično nazivao, udruženje stočara. Odmah preko puta te zgrade, na trgovini mešovitom robom, bila je na fasadi pored ulaznih vrata prikucana tabla sa krupno ispisanim upozorenjem: „PSIMA I NASELJENICIMA ULAZ ZABRANJEN.” Ovome svemu treba dodati miris goveda koji se širio na pola milje daleko od stočnih obora koji su opasivali grad. Tako je utisak svakog putnika namernika morao biti potpuno nedvosmislen.

Dok Holidej i Džonah Džons zaglegli su vodice pred jednom aščinicom na kojoj je bio ispisana pompezan naziv restorana. Sjahali su i ušli unutra i odabravši sto, zauzeli svoja mesta za stolom pored prozora.

Vlasnik aščnice ih je ispitivački odmerio pogledom, očigledno nezadovoljan time što po njihovom izgledu nije mogao da o njima stvori određen utisak. Džonah Džons se svojim izgledom nije mnogo odvajao od ostalih posetilaca njegove aščnice, ali ga je upadljivo uredan, skoro elegantan Holidejev izgled dovodio u nedoumicu, jer nije znao u koju vrstu ljudi da ga svrstia. Ne mičući se sa svega mesta iza šanka, uputio im je pitanje prilično arogantnim tonom.

— Jeste li vi stočari? — izraz njegovog lica nije se promenio, samo je oznojene dlanove obrisao o prljavu kecelju koju je nosio preko plavih konjičkih pantalona.

— Nismo — rekao je Holidej.

Vlasnik je žmignuo očima i jedva primetno porcveneo u licu.

— Naseljenici?

— Ne, rekao je Holidej samouverenim tonom. — A sad, ako ste za-

vršili sa postavljanjem pitanja, ja bih vam pomučio ono što želimo. To su dve velike šolje kafe i porciju toplih biskvita.

Vlasnikovo lice se malo razvedrilo i nešto kao osmeh ukazalo se na njegovim usnama. — Odmah, odmah. — Činilo se da je zadovoljan porudžbinom.

Džonah ga je posmatrao kako posluje iza bara.

— Do vraga — rekao je stari revolveraš zavijajući cigaretu. — I do sada sam bio u gradovima u kojima naseljenici nisu mnogo voljeni, ali, ovako nešto nisam doživeo. Ovaj grad nadmašuje sve što sam video do sada.

Holidej je skinuo svoj šešir sa širokim obodom i stavio ga na ivicu stola. Bujna talasasta crna kosa rasuta preko ušiju, uokvirivala je njegovo suncem opaljeno, ali ipak pomalo bleđunjavo lice kome su sivoplave, prodorne oči usađene ispod markantnih, fino izvijenih obrva, davale poseban produhovljen izraz.

— Ako baš hoćeš, u ovim krajevima ima sada dosta gradova kao što je Lodeston — nastavio je Dok Holidej svoja razmišljanja.

— Zar?

— Pa, nema mnogo mesta gde naseljenike očekuje topla dobrodošlića — nastavio je Dok. — Ali, to nije ništa iznenađujuće. Stočari su dugo vremena bili jedini gospodari svih ovih teritorija. Zahvaljujući tome, postali su bogati, šta više, čak apsolutni mali kraljevi na svom zemljištu. Razumljivo je da se toga čovek ne može lako odreći.

— Tako je bilo pre nego što je donet novi zakon. — Primetio je Džonah paleći cigaretu.

Dok je klimnuo glavom. — Tačno,

tako je bilo pre, a sada su stvari drukčije. Pretpostavljam da će zakon o naseljavanju slobodnih teritorija u ovom kraju ipak dovesti do velikih promena, Džonah. Rančeri sa prevelikim stadima ranije su došli ovde da potraže prostor za razvoj, i smatrali su da ta državna, slobodna zemlja pripada njima. Zahvaljujući tome, mogli su da uzgajaju više stoke nego što je njihov sopstveni posed mogao da podnese. Ali, sada je tome došao kraj, i to će se morati izmeniti. Kad tad. Naseljenici kreću na zapad kao nezadrživa poplava, i zauzeće i obradiće onoliko slobodnih prostora koliko im zakon dozvoljava. Zemljište koje zauzmu sigurno će ograditi bodljikavom žicom. Izgradiće svoje domove i sve drugo.

— To je sve po zakonu — klimnuo je glavom Džonah.

— Nesumnjivo da jeste — složio se sa njegovom konstatacijom Dok. — Ali, skroz na celoj teritoriji stočari izgleda ne prihvataju tu invaziju naseljenika kao što su zakonodavci pretpostavljali. I naravno da među njima ima i takvih koji su spremni na sve, kao na primer ova hučja koja je naredila ubistvo Shima Hardinga.

U tom trenutku, njihovom stolu približio se vlasnik ašćinice noseći poslužavnik.

— Mister — zapitao je Dok Holidej kada je vlasnik stavio poslužavnik sa kafom i biskvitima na sto ispred njih — kada smo ušli u vaš lokal, postavili ste nam nekoliko pitanja. Imate li nešto protiv da mi sada vama postavimo nekoliko pitanja.

Na licu vlasnika ašćinice ukazao se izraz straha. — Kako... šta?

— Prvo, nas dvojica idemo za Volf Veli. Gde se to nalazi?

— Kada izađete iz grada, treba da pođete putem koji vodi na zapad. Jeste li se uputili prema ranču „Cirkel B“?

— Zašto nas to pitate? — zainteresovao se Dok Holidej prinoseći usnama lonče sa kafom.

— Pa, ovaj... sve vreme gledam te vaše... ovaj... revolvere, mister — počeo je da muca konobar, neprestano prelećući pogledom sa Holidejevog lica na sedefnu dršku njegovog revolvera, i dršku Džonahovog revolvera, koji mu je ležerno počivao na kuku. — Pretpostavljao sam da ste vi možda neki ljudi koje je mister Burman angažovao da rađe za njega.

Dok Holidej se u tom momentu prisetio da je u Maršinom pismu bilo pomena o nekakvom mister Burmanu vlasniku ranča „Cirkel B.“

— Zar taj Burman traži ljude?

— Traži, ali, ne obične radnike, već ljude koji znaju kako se rukuje revolverima — rekao je debeljko. — Znate, Volf Veli nije nikakvo sastajalište pobožnih hrišćana, kako bi se reklo, od kada su se u tu dolinu počeli naseljavati novi ljudi.

Na to je Džonah Džons zagnjurio nos u šolju, i počeo glasno da srče kafu. — Ali, nešto mi tu nije jasno, mister. Zar naseljavanje nije legalno?

— Legalno, ko to pita? Oni su obični uljezi i nema tog zakona koji im može omogućiti da se nastane na stočarskoj zemlji. I da znate da nam ništa nisu potrebni. To su slepci koje nema pas za šta da ujede. Niko od njih ne potroši nijedan dolar kad dođe u grad, sem onoga što im je neophodno potrebno. Ako se tako nastavi, ja ću uskoro mo-

rati da zatvorim ovu moju radnju. Srećom, ima dovoljno ljudi koji znaju kakva su oni napast, pa će ih sprečiti u tome.

Obojica revolveraša pogledali su ga ledenim pogledom, dok je vlasnik ašćinice izlagao svoj stav o ljudima i ne progovorivši više ni reči. Dok je spustio šolju sa kafom na sto i isplatio cenu porudžbine, posle čega se konobar vratio nazad na svoje mesto iza šanka. Posle ovoga što su čuli, nije im bio potreban više nikakav dokaz o težini i ozbiljnosti situacije u gradu i celoj dolini. Ono što im je Marša pisala, na svaki način nije bilo preterivanje. Naseljenici su ovde bili omraženi, i otrov netrpeljivosti bio je već zahvatio veliku većinu društva. Razmišljajući svaki za sebe o onome što su čuli, Dok i Džonah su lagano izašli na ulicu.

Dok je pojahao konja, visok i vitak, upečatljivo ponosnog držanja. Tome je donekle doprinosilo i njegovo uredno i elegantno odelo, ali, još više od odela njegov stav, crte i izraz njegovog lica. Po spoljnom izgledu, moglo se proceniti da ima negde oko trideset godina, pre manje nego više, mada se po smirenom, skoro nezainteresovanom pogledu njegovih očiju moglo zaključiti da ima više od toga. To se u očima ogledalo nagomilano veliko životno iskustvo, danak koji je platio, i još uvek plaćao burnom životu pustolova litalice. Izraz njegovih očiju, tvrd skoro sivkasto leden, otkrivao je čoveka koji je često drugovao sa smrtnom opasnošću, čoveka koji je neprekidno hodao po tankom užetu iznad ponora pakla.

Nasuprot tome, Holidejev saputnik bio je temeljan skoro debeljuškast. Njegovo zaobljeno, malo izbo-

ramo staračko lice bilo je u stvari praktično pokriveno dugačkim belim bakenbradima, a njegovu glavu krasila je čitava šuma dugačke kose koja mu je padala preko čela, skoro do kosmatih prosedih obrva. Ljudi su često govorili da Dok Holidej i Džonah nimalo izgledom ne odgovaraju jedan drugome, i da su vrlo neobičan par, potpuno različit. Pa ipak, među njima je verovatno bilo više duhovne veze nego što se to na prvi pogled moglo pomisliti.

Tako su njih dvojica pošli zapadnim putem iz Lodestona.

Posle pola milje, put je počeo lagano da se penje uz jednu dosta dugačku i uzanu kosu, gde je topao vetar, vruć kao iz peći, duvao pravo u lice. Onda se taj put počeo da spušta kroz jedan dosta širok lanac litica, gde su visoki borovi skoro stizali do iznad vrhova obala, i pružali tanke vrhove prema nebu. Holidej i Džonah su pošli pravo kroz taj prolaz, i odjednom se našli na ulazu u jednu dolinu. Na tom mestu, izgledalo je kao da su se litice i jaruge spajale iznad glava i činile jedan luk, kameniti luk koji je podsećao na kapije srednjovekovnih zamkova ili gradova. Dvojica konjanika trebalo je samo da prođu preko zamišljenog visećeg mosta, i već bi se našli u maloj dolini koja se nazivala Volf Veli.

U stvari, kada su spontano zategli vodice svojih konja i prešli pogledom preko doline koja se pružala pred njima, zaključili su da ona nije tako mala kao što im se u prvom momentu učinilo. Na prvi pogled, videlo se da je dolina dosta dugačka i obrasla uglavnom drvećem, gde-gde prošarana poljanama obraslim svežom zelenom travom i da se pruža od istoka prema zapadu, sve

do niza prilično visokih brežuljaka. Odmah zatim, zapazili su da dolinu preseca jedan potok koji je u vidu vrela izbijao ispod jedne dosta visoke stene od kvarca, a zatim i nekoliko izlomljenih prevoja koji su delili dno doline u nekoliko manje-više odvojenih parcela. Tu i tamo, iznad vrhova borovih i bukovih stabala, dizali su se ka nebu tanki pramenovi dima.

Holidej je digao pogled do jednog brdskog prevoja koji je dominirao na zapadnoj ivici doline. Tamo negde ugnjezdjena između dva brežuljaka, dizala se bela ranč kuća ispod koje se kao lep zeleni tepih pružao niz proplanak obraslih gustom sočnom travom.

Konjanici su mamuznuli konje i uputili se kroz prolaz u dolinu. Konji su se brzo i vešto kretali kroz šumarske borovog drveća i izbili su na jedan retko prolažen put, koji je kroz šumu vijugao dalje, dublje ka sredini doline. Ispostavilo se da je pogled s ulaza u dolinu bio prilično varljivo. Dok im se, otuda gledano, učinilo da je dolina pretežno obrasla šumom, sada je jašući retko prolaznim putem izgledalo skoro obrnuto. Prošavši kroz jedan pojas borove i hrastove šume, dvojica prijatelja naišli su ubrzo na dosta prostrano proplanke koji su ih podsećali na ravnu preriju. Takvi pašnjaci, s obzirom na velike količine padavina u proleće i tokom jeseni, bili su pravi raj za odgajivače stoke. Tu i tamo međutim, videli su se mali rančevi naseljenika. Na brzinu podignute ograde kojima su zahvatan male površine zemlje i kolibe od drveta, pružali su se između uzanih njiva kukuruza i malih baštica sa povrćem. U jednom momentu, ugledali su jednog suncem opalje-

nog naseljenika koji je nameštao stub za ogradu, i kada su mu se u prolazu približili, njegova ruka se oprezno pružila prema pušci koja je stajala naslonjena u blizini.

Jahali su sve dublje i dublje u dolinu, i dok su zaneti mislima posmatrali bajan predeo oko sebe, Džonah Džons je prvi primetio jednu spaljenu kolibu. Dvojica konjanika su skrenula s puta i poterali konje kroz gusto rastinje, uputivši se, ispod visokih kedara koji su se kao kule dizali iznad njihovih glava, prema otkrivenom skeletu kuće koji je nekada bio nečiji dom.

Prišavši sasvim blizu, zategli su vodice i konji su stali. Među nagorelim zidovima i oko njih vladala je grobna, skoro avetinjska tišina. Od kuće je stajao samo pocrneo nagoreo kostur i ostaci spoljnih zidova napravljeni od zemljane cigle. Izgoreo krov bio je srušen, stakla na prozorima polomljena, drvenarije izgorela ili potpuno ili je stajala nagorela, a polomljena vrata s iskrivljenim šarkama ležala su nedaleko na zemlji. Obuhvativši pogledom tu scenu stravične pustoši, Holidej je stisnuo usne. Tu i tamo u kući i oko nje, ležao je nagoreo ili izgoreo nameštaj, posude i ostale kućne potrepštine. Pored vrata, ležala je jedna puška nagorela i iskrivljena od vatre. Neposredno ispred zgrade, Dok je ugledao jednu malu krpenu lutku čije je lice bilo crno od čađi.

— Dok! — rekao je Džonah promuklim glasom. — Pogledaj na ono drvo tamo!

Visoki pustolov se okrenuo u sedlu i pogledao tamo gde mu je Džonah pokazivao drhtavom rukom. Sa jedne od visokih grana kedra visila su dva komada konopca.

Holidej je zavukao ruku u džep i izvadio Maršino pismo. Na drugoj strani nalazila se gruba skica lokacije njene farme i kuće i Dok Holidej je razvio papir. Pošto je na brzinu pogledao skicu Dok je savio pismo i okrenuo se Džonahu.

— Ne, to nije ovo mesto. Hajdemo dalje.

Oboji su konje i udaljili se od izgoarele kuće. Ubrzo pošto su izašli na put, pregazili su jedan nabujali potok. Pre toga su zastali da bi pustili konje da se napiju. Zatim su se popeli na suprotnu obalu i uputili se prema onom delu doline koji se u odnosu na ostali, pružao kao blaga visoravan.

U momentu kada su izbili na jedno malo uzvišenje, do njih je dopro odjek udaljene puščane paljbe. Holidej je zaustavio svog Miga i sačekao da ga Džonah sustigne. Posle prve salve pucnjeva nastala je dosta duga tišina, a onda je brza paljba ponovo odjeknula dolinom. Jedan kraljevski orao je počeo da kruži visoko na nebu u pravcu sunca. Posle nekoliko uzastopnih pucnjeva do Holidejevog uha doprlo je nešto što je ličilo na prodoran ženski vrišak.

— Čini mi se da ćemo morati da vidimo šta je to, Džonah — rekao je Dok Holidej.

Džonah je klimnuo glavom, i revolveraš i pustolov poterali su svoje konje niz dugačku blagu zaravan u pravcu mesta odakle je dopirala paljba koja je bila sve jasnija što su se više približavali. Pretpostavljajući da se tamo gde se puca događa nešto neprijatno, poterali su konje u brzi kas, i izblivši iza jednog šumarka projurili sasvim blizu pored jednog naseljenika koji je požurivao svoju porodicu da se žurno

dočepa bezbednosti male drvene kolibe. Očigledno da je naseljenik bio nečim uplašen. Prišavši bliže mestu paljbe, Dok i Džonah su u jednom momentu čuli zvižduk kuršuma i tupe udare tanadi u debele grane i stabla oko njih. Odnokuda ispred, odzvanjala je nečija gruba komanda izvikivana promuklim glasom, praćena paljbom iz tri puške, koliko su Dok i Džonah mogli da procene. U punom trku, uleteli su u jednu mladu šumu, Dok Holidej prvi a Džonah za njim. Bila je to prava vratolomija jahati kroz taj šumarak niskih grana, jer su svakog momenta morali menjati pravac, saginjati glavu da bi izbegli sudar, izvijati se levo i desno i na sve načine provlačiti se kroz gustiš mladog rastiinja. U jednom trenutku, šuma mladog drveća se proradila i oni su našli na uzanu stazicu između drveća. Onda je Holidej odjednom naglo zategao vodice. Pred njima se nalazila jedna čistina, a teren se blago stepenasto spuštao na drugu stranu. Paljba je dolazila sa tog proplanka.

Obojica su brzo kliznuli iz sedla, i šunjajući se nastavili pešice ka čistini. Kroz gusto rastinje mogli su da vide oblačiće dima od puščane paljbe. Dok je dao rukom znak svom pratiocu da se čuva. Džonah i sam stari ratnički vuk, znao je šta to znači, i nastavio je da se šunja glave uvučene u ramena. Došavši do iverice proplanka, Dok je rukom razmakao granje i provirio. Tačno ispred njega, nalazila se jedna koliba izgrađena od borovih balvana, sva izrešetana tanadima. Glavna ulazna vrata bila su izvaljena iz šarki, a neposredno iza dovratka, stajao je mali crvenokosi čovečuljak sa puškom u ruci, iz čije se cevi neprekidno bljavala vatra. Iza njega,

žurno puneći drugu „vinčesterku” stajala je jedna žena bleđa u licu. Ispred nogu tog čovečuljka ležao je opružen mrtav pas oko koga se širila sveža lokva krvi. Holidej je preleteo pogledom sa kolibe do mesta gde su se nalazili četvorica jahača koji su opkoljavali naseljenika i njegovu ženu. Jedan od njih držao je u ruci buktinju i baš kada je Dok pogledao prema njima, taj četvrti konjanik je poterao svoga konja ka kolibi, urlajući kao Indijanac.

Dok je potegao revolver iz futrole.

Nanišanio je, pritisnuo je obarač i u momentu kada je konjanik sa buktinjom protutnjao pored njega, odjeknuo je pucanj. Nevaljalac je kriknuo kada se Holidejevo tane zavrilo u njegovo rame, a njegovi saučesnici okrenuli su se da bi se našli oči u oči sa Holidejem i njegovim revolverom iz koga se još dizao dim.

Iste sekunde, pucnjava je prestala. Ranjeni konjanik je ležao mlitava oklembesjen na svom sedlu, a njegova buktinja tinjala je rasparčana na zelenoj travi.

Revolveraši su se brzo pribrali i uperili revolvere prema Holideju.

— Ko ste vi do đavola? — Razdrao se jedan grdosija crne kose, dok je njegov šarac nemirno poigravao pod njim.

— Naša imena nisu važna — odgovorio je Holidej hladno. — Činjenica je, mister, da mi ne volimo kad snage nisu izjednačene. U ovom slučaju vas četvorica ste protiv jednog naseljenika i njegove žene, a taj odnos nije ravnopravan kao što bi trebalo da bude, pa smo se zbog toga odlučili da to stanje malo izmenimo i popravimo u njihovu korist.

Za to vreme, ranjeni konjanik je

bolno stenjao i još uvek držeći se za jabuku sedla uvijao se od bolova, dok mu se košulja vlažila svežom rumenom krvlju. Mada je drugom rukom pritiskao ranu na ramenu, nije mogao da zaustavi odliv. Jedan od njegovih saučesnika priterao je svog konja da ga pridrži i da mu pomogne.

— Tako se desilo, isto, zahvaljujući toj vašoj želji da popravite odnos snaga — zarežao je crnokosi grdosija — da ste se nepozvani umešali u poslove ranča „Cirkel B.” Ja sam Met Klaus, predradnik na tom ranču, i ja bi vam sada dao jedan dobar savet. Gubite se bestraga što pre, i ostavite nas da radimo naš posao!

— A kakav je to vaš posao? — zapitao je Dok ledeno.

— Ja ću vam reći šta je njihov posao, mister — progovorio je sada naseljenik sa razvaljenih vrata. Čovečuljak je čvrsto držao uperenu pušku, a na njegovom licu ogledala se neutoljiva mržnja. — Njihov je posao da nam zapale kuću i da nas pobiju, zato što nismo hteli da napustimo naše imanje!

— Ne mešajte se u ovo strančel! — opomenuo je Klaus Holideja. — Može biti da nas u ovom trenutku imate na nišanu, ali, mi ćemo vas isto tako lako odvratiti kao što ćemo raščistiti račune s ovim glupim naseljenikom. Prema tome, kupite se i jašite odavde!

Holidej je ćutao, ali je zategao kockot na svom šestometku. Metalni klik glasno je odjeknulo u grobnoj tišini. Konjanici su još uvek držali pušku u rukama, ali, mada su bili udaljeni jasno su čuli zvuk zapinjavanja pištolja. Dok i Džonah imali su prednost. Dve cevi zapetih revolvera bile su uperene na Klausu-

vu bandu, spremne da bljunu smrtonosni otrov, i ako je suditi po prvom hicu koji je nepoznati došljak uputio na njihovog druga, dvojica konjanika sa ranča „Cirkli B.“ biće pogođeni pre nego što okom trepneš, ako bi se slučajno desilo da dođe do pucnjave. Jahači sa ranča „Cirkli B.“ bili su toga svesni, i njihov položaj još više je podjarivao njihovu ljutinu.

— Ja imam jedan bolji predlog — izjavio je Dok Holidej. — Vi i vaši momci mogli biste lepo da odete odavde i da ove ljude ostavite na miru.

— Da ih ostavimo na miru? — ponovio je mršavi konjanik pored Klause sa nevericom. — Mister... zar vi nemate oči u glavi? Ovo je zemlja stočara! Ovi prokleti naseljenici uvalili su se i zauzeli našu zemlju!

— I zbog toga vi smatrate da su oni štetočine? — zapitao je Dok mrko.

— Uljezi i štetočine — presekao je Klaus.

— Ma ko i ma šta da su, to ne čini ništa za mene — rekao je na to Holidej. — Za mene je važna činjenica da su u okviru zakona.

Klaus se nagao u sedlu kao da želi da svojim stavom ostavi dublji utisak na Doka. — Mister, ja iskreno verujem da ste vi i taj vaš stari saputnik ovde samo u prolazu.

— Oho? — rekao je Džonah i upitno digao obrve. — A zašto to?

— Zato što ako nameravate da duže ostanete, moraćete da prominite način mišljenja ako želite da ostanete u životu — rekao je nadzornik i lukavo se osmehnuo. — Vidite naseljenike i one koji vole naseljenike mi u ovim krajevima sta-

vljamo u isti koš. I zato kažem, zašto vas dvojica lepo ne biste odložili vaše oružje u futrole i fino gospodski odjahali, i ostavili nas da završimo ono zbog čega smo došli?

— Molim vas, mister — počela je očajnički da preklinje naseljenikova žena — molim vas nemojte otići! Zna li šta nameravanju da učine sa nama? Nameravaju da nam spalje dom i... pogledajte to drvo iza vas!

Holidej je došapnuo svom pratiocu. — Pogledaj ti, a ja ću motriti na ove zverke.

Džonah Džons se osvrnuo i pogled mu se zadržao na dve omče koje su se njihale na lakom poventarcu, na dva konopca koji su visili vezani za jednu debelu granu, spremni da ponesu dupli teret obešenih.

— Ovo je spremno za linč? — prošaptao je Džonah.

— Ne brinite ništa madam — rekao je Dok Holidej umirujućim glasom. — Kada se mi u nešto umešamo, mi se onda ni po koju cenu više ne povlačimo iz gužve.

Na licu nadzornika ranča „Cirkli B.“ pojavilo se izraz neskriivenog besa. Njegova velika ruka slična medvedoj šapi zaigrala je na kundaku puške, i on je kradimice pogledao svoje ljude. Zauštitio je da izrekne komandu, ali, kada je kod svojih ljudi primetio uzdržanost i uestezanje, reč mu je zamrla u grlu. Niko nije želeo da bude taj koji će isprobati brzinu prsta na obaraču revolvera dvojice nepozvanih došljaka.

— Slušajte — rekao je Klaus Holideju i Džonahu — mi ćemo otići nesvršenog posla, ali, pre nego što odemo, hteo bih da vas obojicu prijateljski upozorim na nešto.

— Hajde, slušamo — rekao je Dok, i usna mu se činično izvila.

— Jašite što pre i što dalje od ove doline. — Met Klaus je još uvek drhtao od ljutine. — Jašite što pre, ili će vas neko odneti... u dva sanduka od čamovih dasaka. Je li vam jasno?

— Odlazite! — presekao ga je Holidej. — Odlazite ili ću početi da pućam!

Nadzornik ranća „Cirkl B.” okrenuo je svog konja. — Isto što sam rekao njima, važi i za tebe O'Rejli — doviknuo je naseljeniku.

— Čuo si šta ti je čovek rekao — odvratio je na to naseljenik, upevrišći pušku na nadzornika. — Gubi se!

— Svakako, svakako — nastavio je Klaus cedeći reči kroz zube. — Mi ćemo otići, O'Rejli. Ali, znaj da ćemo se vratiti, i ako još uvek budeš tu, ono što sam rekao ovoj dvojici došljaka važi isto i za tebe i za tvoju ženu. Bićete odneti u mrtvačkim kovčezima!

Konjanica sa ranća „Cirkl B.” mamuznuli su konje i odjahali, vodeći sa sobom svog ranjenog drugu, i Dok je gledao za njima svđ dok nisu zaronili u gustu borovu šumu dole na putu. Tek onda je vratio svoj „kolt” šestometak u futrolu.

— Moje ime je Iven O'Rejli — predstavio se tada naseljenik. — Mislim da vam Andrea i ja dugujemo život.

Holidej se okrenuo da bolje zagleda dve osobe koje su se pojavile na vratima male brvnare. Iven O'Rejli je bio koščat čovek omalen rastom, sa čitavom šumom rđavo ~~pe~~ oblane crvene kose koja mu se u bičevima spuštala pored ušiju i pegovog lica. Njegova žena je skoro neverovatno ličila na njega. I ona je bila takođe sićušna i mala rastom, izgledom je podsećala na pro-

sečne domaćice kakve se mogu videti širom celog sveta, ali, nasuprot većini žena na zapadnim granicama, njeno lice nije bilo opaljeno suncem.

Nastojeci da kontroliše glas koji je još podrhtavao od uzbuđenja, žena koju je naseljenik nazvao Andrea prišla je svome mužu i naslonila se na njegovo rame. — Reći ne znače mnogo, ali ipak sam zadovoljna što mogu da vam kažem da smo vam zahvalni.

Pogledala je prema kedru gde se Džonah već verao da bi presekao konopce za vešanje.

— To je njihov stil, mister — objasnio je O'Rejli. Nas naseljenike oni vešaju kao da smo kriminalci. Obično dođu i najpre nas upozore da se selimo, a onda, posle nekoliko dana ponovo dođu da provere da li smo poslušali. Ako je taj čovek koga su upozorili da ide još uvek kod svoje kuće na svom ranću, oni onda preduzmu vrlo surove mere. Dolazi do paljevine kuće i vešanja. Do sada je bilo već nekoliko vešanja i to se sve odigralo prethodne nedelje.

— Ova dolina je nekada nazvana Volf Veli što znači dolina vuka — rekla je Andrea O'Rejli. — Ali, mi naseljenici dali smo joj drugo ime. Sad se ona zove dolina drveta za vešanje.

Konopci namenjeni izvršenju linča pali su na zemlju i Džonah se odmah posle toga spustio niz drvo.

— Najmanje što možemo da učinimo za ovu gospodu je da im ponudimo gostoprimstvo, Andrea — rekao je Iven O'Rejli obraćajući se svojoj ženi.

Andreu je oblila rumen. — Oh, oprostite! Molim vas pridružite nam se za obed! Neće... neće mi trebati mnogo vremena da nešto pripre-

mim. To... to neće biti ništa bogato, ali... samo ono što vam možemo ponuditi.

— Ne, hvala madam — rekao je Dok. — Mi smo samo u prolazu i odmah idemo dalje.

— Pretpostavljam da ste u ovu dolinu našli sasvim slučajno? — zapitao je O'Rejli i iskosa pogledao Holideja. Kapljice znoja su još uvek rosile njegovo lice.

— Pa... ne baš sasvim. Verovatno je da ćemo izvesno vreme i ostati ovde. — Rekao je Dok Holidej, ali, te reči kao da su bile više namenjene njemu samom nego onome ko je pitao. — U stvari, pošli smo do jednog ranča u ovoj dolini. Tačnije rečeno, tražimo kuću Marše Harding.

Nastalo je dugo dugo ćutanje za koje vreme su se naseljenik i njegova žena nekoliko puta unezvereno pogledali. Onda je Andrea prišla korak bliže i obema rukama obgrlila Holidejevu ruku.

— Hvala gospodu bogu! — prošaputala je grozničavim glasom. — To bi onda mogla da znači da ste vi Dok Holidej onaj džentlmen o kome nam je pričala Marša.

— Da, ja sam Dok Holidej — rekao je Dok i dodirnuo prstom obod šešira. — Ovo je mister Džonah Džons moj prijatelj i saradnik.

— Mister Džonah Džons! — rekla je žena uzbuđenim glasom i požurila pored Holideja da bi starog revolveraša dograbila za ruku i čvrsto je prodrmusalala. Na taj izliv zahvalnosti Džonah je samo zablenuto zinuo i slegnuo ramenima. Odmah za njom i njen muž joj se pridružio u čvrstom drmusanju ruke.

— Marša nam je mnogo pričala o vama mister Holideje — rekao je

naseljenik toplo, osmotrivši ih obojicu široko otvorenih očiju punih interesovanja. — A o mister Džonahu Džonsu imao sam prilike da čujem. Obojica ste, dakle, nama dosta dobro poznati. I sada, kada se setim tog razgovora, sa Maršom, čini mi se da vaš izgled sasvim odgovara njenom opisu.

— Mister Holideje — rekla je Andrea — cela dolina nestrpljivo očekuje da se vi pojavite.

— Kako to? — pitao je Džonah začuđeno.

— Pa, nekoliko dana mi naseljenici održali smo jedan sastanak — objasnio je im je O'Rejli — jedan polutajni sastanak. Kada nam je Marša rekla da namerava da vam piše, zapravo da vam je već pisala. Ona nam je... ovaj... rekla je, zapravo omaklo joj se u toku razgovora da vi niste baš neuki kad dođe do gužve i obračuna revolverima, pa smo se zato ponadali da ćete, ako već dolazite da pomognete Marši, možda pokazati razumevanja i za naše nevolje i da ćete nam možda pomoći.

Holideju nije promaklo da se na njihovim licima izražavala pritajena smela nada, nada rođena u očajanju, ali istovremeno i neverica da ih tako neočekivana sreća može zadesiti. Kao i stotine drugih naseljenika razbacanih širom teritorije to pokrajine, i ovaj bračni par došao je u ovaj zabiti kutak Dalekog zapada da bi počeo nov život, da od divljine svojim prstima i rukama i svojim znojem otme za sebe komad zemlje, ali, umesto toga i nade u bolji, srećniji život, oni su se suočili sa predrasudom, mržnjom, i pretećim njihanjem omče za vešanja. Sudbina koja ih je zadesila nije bila nimalo ružičasta.

— Nevolja je u tome što mi nemamo novca da platimo vaše usluge, priznala je mucajući Andrea O'Rejli. — Hoću da kažem, iz onoga što sam od Marše čula znam da vi obično ne iznajmljujete svoje usluge ali, da se u nekoliko slučajeva desilo da ste radili za „Vels Fargo“ i neke druge velike kompanije.

— Da, to je tačno — rekao je Dok Holidej. — U nekoliko slučajeva interesi tih firmi poklopili su se sa mojim.

— To je nesreća za nas. Mi ne možemo da damo ni približno toliko koliko su vas te kompanije nagradile, ali možda...

— O čemu vi to govorite sad — rekao je Dok.

— Pa, valjda me razumete, o novcu — počela je Andrea O'Rejli uplašena Dokovim mrgodnim izrazom.

— Da raščistimo jedno madam — rekao je Dok Holidej — Slim Harding je bio moj stari prijatelj. Zbog toga nisam zainteresovan ni za kakvu nagradu. Ali, kad dođe trenutak, biće mi potrebno nešto drugo.

— Samo recite, mister Holideje — rekao je O'Rejli promuklim glasom.

— Biće mi potrebna potpora — rekao je Holidej kratko. — Biće mi, meni i mom prijatelju, potrebna sva pomoć koju možemo da dobijemo. To znači vi i vaši prijatelji naseljenici koji budu imali dovoljno hrabrosti da uzmu oružje u ruke i da se bore.

Bekavši to, visoki pustolov se okrenuo i uputio se nazad ka svom konju. Džonah je pošao za njim, ali Dok Holidej nije mogao da vidi njegov nezadovoljan izraz lica. Tek kada su pojahali konje i odmakli od O'Rejljeve kuće, Džonah je progovorio. — Nisi baš morao da kažeš kako te nagrada ne interesuje.

Uostalom, mogao si napomenuti da ja ne bih imao ništa protiv nje.

Dok Holidej se osmehnuo ne skidajući pogled sa horizonta. — Ma ne, stari, siguran sam da nagrada ne interesuje ni tebe. Uostalom, za ovako dobru avanturu mislim da čak vredi i platiti.

— Proklete budale!

Široko mrgodno lice Linkolna Burmana bilo je tamno, skoro modrocrvono od ljutine. Stojeći iza svog pisćeg stola, on je kolutajući očima odmeravao četvoricu koji su stajali ispred njega.

— Do vraga Burmane — rekao je Klaus šireći nemoćno ruke — nismo imali drugog izbora. Kažem ti da su nas držali na nišanu i da su skinuli jadnog Deisa kao od šale. Mogli su nas sve pobiti dok okom trepneš.

Burman se nije čak ni potrudio da pogleda ranjenog konjanika koji je, uvijajući se od bola i nevoljno grčeći lice, jedva stajao na nogama. Umesto toga, on je otvorio drvenu kutiju od mahagonija u kojoj su stajale cigare i debelim nezgrapnim prstima odabrao jednu dugačku umotanu u celofanski papir koji je skinuo i posle toga cigaru stavio u svoje napućene debele usne.

— Nema ovde šta mnogo da se govori. Činjenice su jasne — nastavio je vlasnik ranča „Čirkl B.“ pažljivo birajući reči. — Ja sam vas poslao da odete u dolinu i da tamo završite jedan prost zadatak. Taj zadatak bio je da obesite O'Rejlja i njegovu ženu. Četiri čoveka znači, trebalo je da organizuju i izvedu vešanje. I šta se desilo? Ništa! Po-

kazalo se da ta četvorica nisu ni kakvi ljudi nego četiri velike nule!

— Mister Burmane — zastenjao je Ridž Martin — oni su se nadali da ćemo doći i spremno su nas dočekali. Onaj šašavi Irac je pripucao istog trenutka kada smo se pojavili ispred njegove kuće.

— Pa šta? Šta ako su pripucali? — rekao je Burman pripaljujući cigaru.

— Pa eto, to možda i ne bi bilo strašno jer bismo na kraju s njima izašli na kraj. Ne bi nam bilo prvi put da omirišemo barut. Ali, onda su se umešala ona dvojica. — Nastavio je Ridž Martin.

— Ja opet pitam šta s tim? Dvojica stranaca, dvojica beznačajnih stranaca najverovatnije šugavih skitnica. Bilo je dovoljno da se dve takve ništarije pojave i umešaju, pa da vi ustuknute i napustite posao koji se tek trebalo da obavi.

Klaus je koraknuo korak napred. — Gazda, to nisu bile obične skitnice.

— Kako to misliš?

— Pa eto kako, oni jednostavno niti su govorili niti su se ponašali kao skitnice i ništarije — rekao je nadzornik ranča. A onaj visoki crnomanjasti čova u finom odelu mnogo dobro je znao da upotrebi svoj revolver.

Prilazeći laganim korakom do prozora, Link Burman je preturao po glavi obaveštenje sažeto u tih nekoliko reči njegovog nadzornika. Došavši do prozora stao je raširenih nogu čvrsto ukopanih u finu prostirku.

— Bilo bi najbolje da sada odvedete Deisa lekaru da mu pogleda ranu — progundao je nezadovoljno. — Mete, ti ostani ovde.

Nadzornik ranča „Cirk B” bacio

je pogled na otvorenu kutiju sa cigarama. Dok su ostali izlazili noseći ili bolje reći vukući svog druga, on je došao na ideju da se posluži, ali je sračunao da trenutak nije baš najpovoljniji za iskazivanje bilo kakve familijarnosti sa svojim poslodavcem, a naročito za uzimanje cigara na koje je Burman inače bio vrlo osetljiv. Umesto toga, izvadio je iz džepa svoju duvan kesu i zavio tanku cigaretu. Spoljna vrata ranč kuće su se zatvorila za trojicom njegovih konjanika i u odaji je nastala potpuna tišina.

— Reci mi nešto više o toj dvojici stranaca — rekao je Burman posle nekoliko sekundi.

— Jedan je bio visok, crnomanjast, naočit, opasnoo pogleda — počeo je da se priseća Klaus.

— A odelo, kako je bio odeven? — zapitao je Burman.

— Odeven? Imao je na sebi dosta fino odelo, skoro kicoški lepo. Šešir sa širokim obodom i prsnik od šarene svile. Malo mi je ličio na nekog gospodinića, advokata, ili tako nešto, samo mnogo opasnijeg kova. Imao je neki nezgodan pogled.

— Nisi ga video u ovim krajevima?

— Ne, nikad ga nisam sreo, i mislim da u ove krajeve nije zalazio.

— A njegov prijatelj?

— Taj je stariji, mnogo stariji. Ima sedu kosu i kuštravu bradu veću i dužu nego što je moja.

— I nisi čuo njihova imena?

— Ne. Nisu bili toliko vaspitani da nam se predstave. — Dodao je nadzornik malo ironično.

Link Burman je izvadio cigaru iz usta. — Ne izvodi koješta. Ako misliš da ćeš tim stavom da popraviš neuspeh onda se varaš.

— Ne pada mi na pamet da se

pravdam. Uostalom, voleo bih da se i sam upoznaš bliže s njim. Onda bi svakako video da taj nije nikakav bezazleni tip.

— Znaš šta Mete? — rekao je Link Burman posle kratkog ćutanja. Poslednji put kad sam išao u Hejgman Krik čuo sam da su tamo ljudi pričali o jednom takvom čoveku koji se oblačio i držao dosta gospodski, a koji je, kažu, bio prava guja kada dođe do potezanja pištolja. Ne znam šta su za njega sve pričali, pominjali su neko ime koje nisam zapamtio. A što se tiče onog drugog čoveka, onog bradatog, mislim da znam ko je to. Pre nekoliko godina bio sam u Santa Reli i tamo sam sreo jednog takvog tipa. Taj je bio sitan revolveraš i čovek koga se nije trebalo pribijavati. Ne verujem da je od tada nešto mnogo napredovao.

— Zašto mi to govoriš — zapitao je Klaus.

— Razmišljam o toj dvojici koje mi pomenuo.

— Nemoguće da su oni o kojima govoriš ova dvojica koje smo mi sreli — rekao je Klaus osmehujući se sa nevericom. — Po tvom pričanju, to su neki revolveraši, a u ovoj dolini sem tebe niko nema gotovog novca da iznajmi revolveraše.

Očigledno zadovoljan razmišljanjem svog nadzornika ranča, Burman je slegnuo ramenima i klimnuvši glavom s odobrenjem vratio se od prozora do svog mesta za pisanim stolom.

— Kada je već reč o najmljenim revolverašima, gazda — prisetio se Met Klaus — kada bi trebalo da se pojave Klani i njegova družina?

— Za nekoliko dana — rekao je vlasnik ranča „Ćirkl B” odgrizavši vrh od druge cigare koju je uzeo iz

kutije. — I onog trenutka kada oni budu ovde, napravićemo pravu čistku u dolini. Kao metlom. Klanijevi ljudi udruženi sa našim snagama biće više nego dovoljno da zбриšemo sve do poslednjeg naseljenika u dolini, mislim na one koji se dotle ne počiste sami. No, u međuvremenu, nećemo sedeti skrštenih ruku i nećemo dremati. Nastavićemo ono što i do sada. Zapamti jednu stvar: ako te vašljive naseljenike pustimo na miru makar jedan dan, još više će ih doći u dolinu. Nagrnuli su na Zapad kao poplava!

— Gazda — podsetio je Klaus Burmana. — Šta misliš da uradimo sa Handijevom udovicom?

Burman je zamišljeno digao obrve.

— Šta je bilo s njom?

— Ona je još uvek tu — rekao je Klaus. — Prošli smo pored njene kuće kada smo se vraćali od O'Rejljevih.

— Još uvek je tu! Do vraga, pa zar niste obesili njenog supruga?

— Jesmo. Ja lično sam bio tamo kada smo to učinili — uveravao ga je Klaus. — Ali, može biti da to na nju nije ostavilo dovoljno jak utisak. Može biti da je tvrđa nego što smo mislili.

— Zabeleži nju i O'Rejljeve budale, Mete — rekao je Burman ledeno. — Zabeleži ih za još jednu posetu.

— Pre nego što stignu Klani i njegovi momci?

Burman je ugasio opušak cigare u pepeljaru. — O tome ćemo kasnije razgovarati.

U tom momentu, vrata odaje su se naglo otvorila. Jedan mršavi mladić pojavio se na vratima i stao na ulazu, držeći ruke oslonjene na bedra. Burmanov sin jedinac bio je

stvorenje sićušnog lica, okruglastih, naniže opuštenih ramena i tankih nerazvijenih udova, dostojan rezultat nečasne veze između Linka Burmana i neke nekadašnje salunske zabavljačice koju je pre kratkog vremena vlasnik ranča „Cirk B” otpustio i oterao iz doline neznano kuda. Naslednik velikog Burmanovog poseda stajao je dosta čvrsto na nogama, ali je bilo očigledno da je pripit.

— Tata — rekao je Bert Burman — jesi li video ovo?

Prišavši korak bliže, bacio je razmetljivim, nadmenim gestom savijeni komad papira na pisači sto njegovog oca. Bio je to poslednji primerak lista „Truba.”

— Upravo sam sada prispeo iz grada — objasnio je Bert žmirkajući od nekog unutrašnjeg zadovoljstva. — Tamo sam kupio jedan primerak.

Upravo je došao iz grada i upravo iz saluna, pomislio je Klaus u sebi. Još od vremena kada je napunio osamnaest godina Bert je dobar deo slobodnog vremena, a sve njegovo vreme bilo je slobodno vreme. provodio u salunu „Poslednja kocka”, ispijajući viski i tekilu. Bilo je mnogo govorkanja da Bertov otac, čovek odlučan, tvrd i gvozdene volje, nekrunisani kralj doline, nikada nije ni pokušavao niti se trudio da ukroti i kontroliše svog neželjenog sina i naslednika.

Burman je zgrabio novine sa stola. Izdanje „Lodenstonske trube” bilo je novo i boja na njemu još uvek sveža i zamrljana dodirima prstiju. Uvodni članak sa krupnim naslovima širio se hrabro na prvoj strani. Naslov članka štampan najkrupnijim mogućim slovima kojima

je raspolagala skromna „Trubina” štamparija glasio je.

„Vreme je da se okonča nasilje u dolini!”

Vlasnik ranča „Cirk B” preleteo je pogledom preko uvodnika za koje vreme je njegov sin stajao oslojđen na pisači sto.

— Izgleda kao da Verijer nije shvatio lekciju koju smo mu dali — primetio je Bert.

— Možda je tom suludom izdavaču potrebno da ga malo bolje isprašimo — rekao je Klaus sumorno se usmehujući.

Burman je ćutke sklopio novine i dublje se zavalio na stolicu za stolom.

— Šta kaže taj Verijer? — zapitao je Klaus. — Pominje li u tom članku nas?

Burman je samo odmahnuo glavom. — Ne, ne pominje. Taj lisac je suviše inteligentan za to. Sve se vrti oko toga: bajagi živi i daj drugome da živi. Nezaljalac, opet nešto počinje da muti. Ako se ne uzme u pamet ne počne da piše kao što treba može se desiti da Verijer sam sebi skрати život.

Na to je Klaus debelim jezikom liznuo usne. — Samo recite gazda i on je opevao svoje.

Stočarski kralj je tresnuo rukom i zatvorio fioku na pisaćem stolu.

— Ima dosta poslova koje bi valjalo završiti — rekao je i pokazao mu rukom da može da ode. — Kasnije ćemo to. Mete, ima vremena i za njega. Kad budeš završio sa dnevnim poslovima na ranču, vrati se ovamo pa ćemo razraditi neke planove koje imam na umu.

Nadzornik i Bert Burman su se udaljili i Link Burman ih je ispra-

tio pogledom, dok su prolazili kroz dugačak hodnik koji je iz njegove radne sobe vodio do spoljnih ulaznih vrata. Stajao je tako zamišljen nekoliko trenutaka, a onda je i on izašao iz sobe. Iz hodnika je mogao da čuje Emili koja se kretala po dnevnoj sobi, i pomislivši na nju, rančer je čestitao sebi zbog svoje dalekovidosti i mudrosti. Emili je bila udovica Ejba Renkina i sada je ona popunjavala prazninu koja je ostala posle odlaska bivše salunske zabavljačice Luize koju je neko vreme pre toga oterao rančer. Opšte uzev, Emili nije bila baš neka lepotica, i kada je čovek grlio i ljubio bilo je to kao kad neko ljubi svog ravnodušnog dalekog rođaka, ali, ona je bila naslednik velikog Renkinovog ranča poznatog po žigu „duplo R” koji se nalazio na drugoj strani doline Volf Veli. Kao Emilin novi muž, Burman je nametavao da kontroliše i ranč „duplo R” i jednoga dana, kad Renkinov testament odnosno njegove poslednje želje više ne budu aktuelne u njenoj svesti. Tada će on praktično posedovati najveće carstvo trave i stoke na tom području, i za ljubav toga, mogao se pomiriti s Emilinim trapavim izgledom i njenom nesposobnošću da ga zanese ili bar donekle zainteresuje. Konačno, u životu čovek nikada ništa ne dobija besplatno, razmišljao je Link Burman, pa je i to veliko bogatstvo i vlast koju će s tim bogatstvom dobiti, nečim morao da plati.

Odšetao se laganim korakom do ulaznih vrata i tek tada njegovo lice zamračio je taman brižan oblak. Očima je obuhvatio dolinu koja se pred njim pružala, i gledajući prostrane proplanke i lepe zelene šumarke, pred očima mu je iskrsnula

slika svih onih malih farmica i sićušnih kolibica sa baštama i ogradama, svinjcima i kokošarnicama, stajama pravljenim od sklepanih greda, dasaka i žive cigle. Grudi su mu se napele od dubokog uzdaha. U sebi se zaklinjao da su samo ljudi kao što je on, pioniri ogromne hrabrosti ukrotili ovu zemlju, oteli je od divljine i od Indijanaca i na neki način je priključili civilizaciji. Pre tri decenije, on je došao u ovaj predeo i iz netaknute divljine oteo ovaj njegov ranč koji je bio začetak njegovog napretka. Došavši tu, morao je da se bori, da bude surov da ubija, da se znoji i da radi kao tegleća marva, da bi posle mnogo godina od tog ranča napravio ono što je taj ranč sada. Čak je pomogao da se izgradi i grad Lodeston delom neposredno, a delimično i na taj način što je na svom ranču angažovao ljude koji su svoj novac trošili u trgovinama i salunima. Uspeo je da smisli i sprovede u delo i plan kako da prevari svoje ranije prijatelje u borbi, i da preuzme njihove posede koji je dodao svom ranču i na najnačin stvorio ranč „Cirkel B” onakav kakav je on sada. I sve bi bilo lepo, da se nekim slučajem nije desilo da je pre nekoliko meseci donet taj prokleti zakon o naseljavanju. Država je tim zakonom htela da Daleki zapad otvori za naseljavanje novih građana, i dozvolila je zauzimanje slobodnih terena u preriji. Posle toga, veliki broj naseljenika krenuo je na zapad kao nezadrživi val. Novi naseljenici su došli i u pokrajinu koju je on smatrao svojim, i ograničili zemlju za sebe onoliko koliko su imali pravo, svuda po toj dolini za koju je on neštedice trideset godina lio krv i znoj, i koju je koristio za

napasanje svog naraslog stada. Lin-ku Burmanu je ta dolina bila neop-
hodna u celosti, takva kakvu je on
već mnogo godina nesmetano kori-
stio. Ako bi se on pitao, a namera
mu je bila da o tome odlučuje, ni-
jedan naseljenik neće mu je oduze-
ti. Shodno tome, njegovom uvere-
nju, njegovi ljudi su šarali dolinom,
silovali, tukli, palili i vešali one ko-
ji su se usudili da u nju dođu, ali,
nekolicina naseljenika uprkos tome
ostala je nepokolebljiva na onome
što je smatrala svojom zemljom.

Ali, to neće trajati dugo rekao je
Burman sebi.

Bret Klani bio je na putu u doli-
nu sa bandom njegovih revolveraša
ozloglašanih po tome što se nisu li-
bili nikakvog nasilja, i Burman je
nameravao da im da potpuno od-
rešene ruke. Biće to mahnilo ha-
ranje kako do sada dolina nikada
nije videla, i niko neće biti u mo-
gućnosti da zaustavi ono što se ne-
minovno moralo desiti. Najmanje
od svih, moći će da mu se suprot-
stavi taj suludi Don Kihotski izda-
vač, a još manje tvrdoglavi naselje-
nici koji su ostali da se bore. U tim
njihovim uzaludnim i besmislenim
nastojanjima, neće im pomoći ni
ona dva nepoznata došljaka koji su
se umešali kod O'Rejljeve kolibe i
sprečili njegove ljude da O'Rejljev
slučaj zauvek skine sa dnevnog re-
da. Ono što je decenijama gradilo,
moralo je ostati netaknuto po cenu
života, mnogih života, a ako bude
potrebno, i po cenu njegovog živo-
ta. Vlasnik ranča „Cirk B” nije bio
čovjek koji se lako povlačio, a kada
je bio u pitanju njegov životni san,
bio je spreman na sve, makar ga to
odvelo u krajnji zločin.

III

Kafa je bila baš takva kakvu je
žena kao što je Marša Harding mog-
la da pripremi. Bila je to dobra, ja-
ka, mirišljava kafa koja je izvrsno
prijala ustima i grlu dva prijatelja
koji su dugo putovali i na tom putu
izlagali se vrelim sunčanim zracima,
kiši i vetru, i nagutali se čitavih
oblaka prašine. U dodatak toj Mar-
šinoj kafi na stolu su se nalazili ta-
njiri s izvrsnim domaćim kolačima
od kiselog testa.

— Lepo je od vas što ste došli,
Holideje — rekla je Marša Harding.
Istina, pretpostavljala sam da ćete
se odazvati pozivu, ali, čovek nika-
da nije siguran. Prošlo je dosta
vremena od kada smo se videli po-
slednji put, a ljudi se menjaju.

Holidej je doneo šoljicu sa kafom
usnama i srknuo mirisavu tečnost.
Marša je do tada završila svoje
kratko izlaganje situacije u dolini
Volf Veli, i sada je imao bar grubu
sliku o tome šta se stvarno događa.
Dok je pričala, Marša je sedela za
stolom pored njih, a kada je završi-
la, prišla je do malog štednjaka za
drva i zrak sunca koji je prodirao
kroz prozor obasjao joj je raskošnu
kosu.

— Nije trebalo ni trenutka da su-
mnjate da ću doći, Marša. Ja dosta
dugujem Slimu, a nisam čovek ko-
ji se menja i zaboravlja svoje oba-
veze — rekao je visoki pustolov. —
Ono što je Slim učinio za mene ne-
kada, obavezuje me do kraja života,
i srećan sam da je došao čas da
mogu da mu to uzvratim. Jedino mi
je žao što je on mrtav, i što neće
imati mogućnosti da oseti moju zah-
valnost.

Marša je pogledala kroz prozor
prema sveže pobusanoj humci.

— Zna te šta — pomenula je tiho — skoro ne mogu da verujem da on više nije živ, a ipak, i ako je od njegove smrti prošlo samo nekoliko dana, čini mi se da me od onog strašnog događaja dele čitave godine.

— To mogu da shvatim. Takvi trenuci ukidaju čovekov osećaj za vreme, Marša — obratio joj se Holidej pogledavši je. — Kako ste živeli posle Slimove smrti? Jesu li ti nitkovi ponovo dolazili da vam prete? Mislim na ljude sa ranča „Čirkl B“?

Ona je progutala vazduh i okrenula se prema njemu tako da je Holidej jasno mogao videti lice koje je tako dobro znao, i njegov iskren pogled sreo se sa njenim.

— Bilo je dosta teško — rekla je, i uzdahnula kao da se priseća nečega što je želela da odagna daleko od sebe. — Videla sam ih posle toga dva puta, jednom je to bio samo jedan konjanik na drugoj strani potoka. Sedeo je na konju i gledao ovamo, ali, nije došao. Bio je to Hoklend, onaj koji je... koji je...

Glas joj je zamro u grlu i ona se okrenula prema prozoru.

— A drugi put? — zapitao je Holidej odmah ne dajući joj vremena da razmišlja o tom prvom susretu, ~~da~~ je shvatio da je on za Maršu morao značiti nešto grozno i neprijatno.

— To je bilo danas nešto pre vašeg dolaska. Četvorica konjanika zastali su i posmatrali su ovamo u pravcu kuće. Ne mogu da znam šta su imali na umu, jer nisu preduzeli ništa. Ja sam bila tu spremna sa puškom u ruci, Holideje.

Džonah je uzeo i probao jedan kolač. — Jeste li ikada razmišljali

o tome da se vratite na istok vašoj porodici? Hoću da kažem ovde na Zapadu u ovoj divljini teško da ima mesta za ženu koja je sama i mora sama o sebi da se stara.

— Ovo je moj dom. — U Maršinom odgovoru mogao se nazreti kratak slabašak izliv ljutine, i Holidej se prisetio da Slimova žena nikada nije bila od onih osoba koje se mogu pohvaliti smirenom naravi, i da je to bila osobina zbog koje je Slim voleo, a on lično uvažavao. — Kada smo pošli ovamo, Slim i ja smo presekli sve veze sa bivšim životom, i zato nemam nameru da odem bilo gde. Ostaću ovde, ma šta se desilo.

Malo iznenađen tim njenim izlivanjem čvrstine, Džonah je zagnjurio glavu u šoljicu za kafu i prećutao odgovor. Ali, u sebi je mislio isto što i pre. Znao je dobro da život na Zapadu traži mnogo snage i vitalnosti koju jedno ljudsko biće teško može izdržati samo, naročito kada je u pitanju žena. Ali, nije više hteo da kaže ništa.

Holidej je ustao sa svog mesta i prišao do otvorenih vrata. — Marša, napisali ste mi pismo i tražili da vam pomognem. Danas, dok smo jahali ovamo, naišli smo na par naseljenika koje su napali četvorica nevaljalaca sa ranča „Čirkl B“. Naišli smo slučajno, i spasili ih, a onda su nam i oni ispričali priču sličnu vašoj. Tada, a i sada, u glavi mi se vrzma jedno pitanje a to je, zašto vi naseljenici niste otišli šerifu u Lodestonu i zatražili pomoć od njega? Vi ste građani ove pokrajine, imate svoja prava, zakon je na vašoj strani, i sve je jasno. Šerif bi bio dužan da vas zaštiti.

— Šerif Kraford! — U Maršinom

glasu osetio se prizvuk nezadovoljstva i prezira. Od njega necemo nikada dobiti nikakvu pomoć!

— Je li on Burmanov covek? Da li ga Burman plaća?

— Krafort je kukavica i Burman je uspeo da ga preplasi. U stvari Dok, ceo grad je preplašen. Burman je uspeo da svim građanima utera stran u kosti. To prosuđujem po nekoliko činjenica sa kojima se srećem svakoga dana. Na primer, ako neki naseljenik ode u grad, niko mu neće reci ni dobar dan, a da ne govorimo o tome da taj jadnik neće biti uslužen u trgovini, i neće kupiti ono zbog čega je došao. Još manje se neki od naseljenika usuđuje da uđe u salun. Čini mi se da u Lodestonu postoji samo jedan covek koji nije priklonio glavu pred Burmanovom strahovladom.

— Mislite na onog izdavača novina o kome ste govorili?

— Da, na Antona Verijera — potvrdila je Marša. — Od kako je došao u grad, a od toga je već nepuna godina, on je neprekidno vojevao za bolji i lepši život, nastojao je da uzgaji i razvije plemenitija osećanja i da od ove doline stvori dolinu mira, u kojoj bi se moglo živeti kao u raju. To je bio njegov cilj od kako je preuzeo izdavanje „Lodenstonske trube“. Nesreća je međutim što su ga jedne noći posetili Burmanovi zlikovci.

— Jesu li ga premlatili?

— Ne nisu to, mada mislim da bi on lično sto puta više voleo da se tako desilo. Te noći, on nije bio kod kuće — nastavila je Marša Harding i tako su se napadači iskalili na njegovoj ženi. Silovali su Džuli Verijer naočigled njene dece. Najezim se kad pomislim na to.

— Sto mu gromova! Pa, to je užas! — Uzviknuo je Džonah.

— I uprkos tome, šerif Krafort je bio suviše kukavica da preduzme bilo kakvu akciju? — Pretpostavio je Dok Holidej.

— Tačno tako. Verijer od njega nije dobio nikakvu pomoć. Kad pomislim na sve to, čini mi se da se Verijer mora osećati strašno usamljen i pored toga što pored njega žive mnogi njegovi sugrađani — rekla je Marša. — Još nisam videla da je izašlo ovo nedeljno izdanje njegovih movina, ali, bojim se da će posle toga što je doživeo, biti nešto blaži nego obično.

— Pa verovatno — rekao je Dok tiho — pošto covek teško može da se bori sam. I za nas je to dosta značajno, jer, izgleda da uopšte nećemo moći da računamo na pomoć čuvara zakona. S druge strane, pretpostavljam da ni taj Verijer neće biti baš mnogo borben jer je poseta napadača sa „Cirkla B“ sigurno ubila borbenost u njemu. Ostaje dakle da verujemo da se možemo pouzdati samo u naseljenike i da će se oni valjda odupreti kada su u pitanju njihova prava.

Marša je prešla preko odaje i stala na vrata pored njega. Za trenutak je njena ruka dodirnula njegovu mišicu.

— Da, Dok, ostaju nam samo naseljenici i kako se nadam, vi i vaš prijatelj.

Dok se okrenuo i pogledao je. Marša nije bila mala rastom, ali, njena glava nije dopirala više od njegovih ramena i brade. Na toj bliskoj razdaljini Dok je osetio zamamljiv svež miris njene kestenjaste sjajne kose. Spustio je pogled niže do njenih tužnih ali punih na-

de očiju, a onda je njegov pogled odutao nize do njenih tamnih senzualnih usana. Znao je da Marša može imati negde oko četrdeset pet do četrdeset šest godina, i prijaio mu je što je zapazio da tezak život u prirodi u divljini nije uspeo da naruši čvrstinu njenih sklačno izvajanih oblika žene kakva je nekada bila i kakvu je on u ranijim vremenima poznavao. Po vitkosti i lepoti sklačnih linija Marša je izgledala kao da je tek prevalila četrdesetu. Grudi su joj kao dva zaobljena brežuljčića nadimali tanku bluzu koju je imala na sebi, a čvrsto pripijene pantalone naglašavale su vitkost struka i zaobljenost njenih bedara i butina. Sve u svemu, Marša je bila i ostala mlada lepa, čak vrlo lepa žena.

— Pa, mi smo sada tu, i kako stvari stoje, i ostaćemo tu. Nema dakle druge nego da vam pomognemo — rekao je Holidej.

— Hvala vam, bezgranično vam hvala — prošaputala je Marša zavalno.

Pružila je ruku i obuhvativši ga oko potiljka, privukla njegovu glavu sebi, a onda mu je na obraz pustila brz ali topao poljubac. Dok Holidej je osetio na svojim prsima dodir njenih čvrstih zaobljenih grudi.

— Mislim da bi mi prijalo da malo prošetam — rekao je visoki pustolov i izašao napolje.

Marša je čuteći ostala da stoji na mestu kod vrata.

Dok se pustolov udaljavao preko proplanka obraslog kratkom nedavno pokošenom travom, udovica ga je pratila pogledom i iz toga su izbijali seta a i poverenje pomešano sa nadom i još nečim što se u pr-

vom momentu nije moglo objasniti. Ipak, što se dok više udaljavao, taj neki, zagonebani sadržaj njenog pogleda sve više je privlačivao. Marša je poznavala ljudske duše otako što u njemu pospuni zanos, duboko, plućisavano interesovanje za drugu osobu, svesno spuljavano uverenjem o neizmenjivosti takvog interesovanja. Dok je stajao blizu pored nje, sve kočnice njenog nenaturnog privlačivanja one su čvrsto stisnute, ali, ovako utmek, dok je izgledao manje opasan i kočnice su pulsirale želju da poteče iz vreća njene duše. Uprkos preživljenoj tragediji, ili možda bas zbog toga, u Marši je instinktivno nagio napuštaju želja za životom. Nagon za samoodržanjem pousticao je u njoj potrebu da ne bude sama, da u svetu oko sebe nade oslonac i potporu. I gde bi ga mogla bolje naći nego u Doku Holideju, visokom vitkom muševnom Donu, prefinjenom a ipak snažnom muškarcu tvrdog pogleda i snažnih mišica. Maršine oči su poigravale po njemu, upijajući sliku njegove duge talasaste kose i njegovog lica opaljenog od vetra.

— Kako mi se čini, vi ga dosta dobro poznajete, je li tako? — Obratio joj se Džonah Džons valjajući lenjo reći preko jezika.

— Pa da, moj muž je bio njegov vrlo blizak prijatelj — rekla je. — A i više od toga. Ja sam poznavala, bolje reći bila sam bliska prijateljica sa ženom koju je Dok voleo.

— Zaista. To je interesantno, ali, to je bilo dosta davno? Zar ne?

Marša je setno pogledala preko proplanka. — Da, dosta davno. Pre nego što je Greni izgubila život. — Marša je nastavila da gleda preko proplanka u pravcu gde je iza kr-

žljavog drveća zamicala visoka silueta romantičnog pustolova. — Vidite, Džonah, bila sam dobra prijateljica s tom ženom, i mogu da zamislim šta se desilo u njegovoj duši kada se vratio kući i našao Greni mrtvu. Ona je zaista bila divna i žena zlatnog srca. Posle toga, sasvim mi je jasno kako je Dok mogao postati tigar.

— Da, to je bila tragedija — rekao je Džonah.

— Ne znam šta se posle toga desilo — rekla je Marša.

— Našao je jednog od ubica i osvetio mu se — naglasio je Džonah. Ali, time njegova osveta nije završena, i vatra u njegovoj duši izgleda da nije ugašena. Čini mi se da od tada pa i dan danas uvek očekuje da će sresti i tog drugog. Ali, do sada ga nije sreo. No ipak mi je jedina stvar dosta čudna.

— Šta to mislite? — zapitala je Marša.

— Čudnovato mi je da Holidej nije prekinuo sve veze sa vama. Očigledno da je bio jako pogođen smrću te devojke, i da je želeo da ceo taj događaj nekako sahrani u svojim mislima. A ipak, održavao je veze sa vama i ako ga je to podsećalo na njenu tragediju.

— Pa ne bi se moglo reći da su naše veze bile tako čvrste. Dok je nekoliko puta pisao Slinu za ovih nekoliko godina. — Marša je, dok je govorila, posmatrala zaneto preko proplanka ka plavičastim bregovima u daljini. — Nije to bio nikakav čvrst kontakt. U stvari, sasvim slučajno se desilo da sam njegovu adresu našla na jednom od starih pisama. To mi je dalo mogućnost da mu pišem i da ga pozovem.

— Razmišljajući o svemu što ste

mi rekli, padne mi na pamet nešto — rekao je Džonah nesigurnim glasom. — Može biti da se varam, ali, čini mi se da pored glavnog razloga što se Dok pozvao vama pozivu postoji još jedan.

— Neki drugi razlog? Pa ne verujem da je u pitanju novac. Dok zna da ja nemam novca, a to vazi i za ostale naseljenike.

— Ne, nisam mislio na to. — Džonah je pogledao prema plavom nebu. — Kada se uputio ovamo, možda je imao na umu da će se ovde sukobiti sa nevaljalicama, kradljivcima, revolverašima, dakle ljudima van zakona, i možda je računao da će među njima naći na čoveka koga traži. Taj čovek koji je pre više godina učinio zločin nad njegovom devojkom, sigurno je i dalje ostao na istom putu, nije sada postao anđeo, već je i dalje ostao zločinac. I tako se moglo desiti da se taj isti čovek nađe u bandi koju je Burman angazovao za nasilje nad naseljenicima.

— Pa, to je moguće — rekla je. — Nisam razmišljao o tome.

U tom trenutku, iz šumarka se pojavio Dok Holidej i laganim korakom prošao pored plitkog potoka. Dan je bio topao i sunce je peklo. Dok se uputio ka potoku i sagnuvši se do vode pljusnuo se nekoliko puta po licu i vratu. Vlažnim rukama zagiadio je kosu i zabacio duge talasaste kovrdže sa čela do ušiju. Zatim je lagano prišao do kolibe gde ga je na verandi čekala Marša.

— Šta sada nameravate? — Zapitala je. — Treba da vas smestim.

— To je lako. Napravićemo šator negde u dvorištu ili pored potoka. Naviknuti smo na takav način života — odgovorio joj je Dok.

— Ne, to ne dolazi u obzir. Imam jednu posebnu sobu, istina malu, ali sasvim dovoljno prostranu da se u njoj smesti jedan ležaj za vas. Džonah bi mogao da spava u kuhinji.

— Ne želim da vam pravimo posao i da vam smetamo, Marša — izjavio je Dok.

— Ni govora o tome, nećete mi smetati — odgovorila je Marša žurno. — Nećete ni najmanje smetati.

— U svakom slučaju — rekao je Dok — ja neću poći na spavanje do kasno u noć. Nameravam da odavde odem do grada.

— Do grada? — Na njenom licu se ukazala senka uzrujanosti.

— Hteo bi da posetim šerifa Kraforda — objasnio joj je visoki pustolov.

— Kraforda! — Ponovila je ona mršteći se.

— Da — procedio je Holidej kroz usne, nameštajući rukom mašnu.

— Ali, sto mu gromova! — uzviknuo je Džonah. — Valjda se ne nosiš mišlju da tog kukavnog šerifa pozoveš u pomoć?

— Džonah — obratio mu se Dok žmirnuvši — trebalo je da si me do sada bolje upoznao. Nemam nameru da tog značkaroša molim za pomoć. Otići ću da mu skrenem pažnju da je njegova dužnost da pomogne, i da će snositi posledice ako ne ispuni svoju obavezu.

— Neka vam je sa srećom — osmehnula se udovica Harding.

— Dok se ja ne vratim iz grada, Džonah će paziti na vas i voditi brigu da se ništa ne desi — rekao je Dok i čvrstim korakom izašao napolje. Tamo je vezan za jedan stub čekao njegov konj Mig. Videvši ga

da prilazi, konj je zadovoljno frknuo.

Kasno popodnevno sunce sijalo je bledunjavom svetlošću bojeći mutnim rumenikom retke oblačiće koji su se skupljali na nebu. Vetar je počeo nešto jače da duva, dižući na glavnoj ulici prašnjastu izmaglicu. U to vreme, nekako na početku glavne ulice, pojavio se na konju čovek odeven u skladno skrojeno odelo i sa širokim šeširom na glavi. Bio je to Dok Holidej koji je sa ranča Marše Harding prispeo u grad.

U Lodestonu je vladao relativan mir, ali su građani na sve strane žurili svojim kućama gde ih je čekala spremna večera i trgovci su već spuštali šalone na vratima svojih trgovina. Banka je zatvarala vrata, i direktor koji je tog trenutka stavljao ključ u bravu, pogledao je zabrinutim pogledom Doka Holideja koji je u tom momentu projahao ulicom. Dok se uputio dalje duž niza saluna i kockarnica, i pri tome bacio pogled na salun koji je nad ostalima dominirao svojim ogromnim, grubo ispisanim naslovom „Poslednja kocka“. Čak je i u točionicama pića bilo prilično tiho i baciivši u prolazu pogled kroz njihove velike, crvenim zavesama zakriltjene prozore, Holidej je unutra primetio samo šaćicu gostiju, verovatno nepopravljivih lenjivaca i pijanaca. Večeras će, kako je pretpostavljao, taj prizor verovatno biti sasvim drukčiji, kada se u grad sa svih strana sliju rojevi kauboja s obližnjih rančeva u potrazi za pićem, zabavom i ženama.

Malo dalje u ulici, naišao je na šerifovu kancelariju. U većini gradova na zapadu, šerifski uredi bili su smešteni u zatvorsku zgradu i to uglavnom na glavnoj ulici, ali u Ledestonu je bilo nešto drukčije, jer se zgrada u kojoj su obitavali čuvari reda i zakona, kao i oni koji su red i zakon remećili, dizala u jednoj od manje važnih ulica u koju se ulazilo iz glavne ulice. Odmah pored šerifске postaje i zatvora, dizala se mala sudnica izgrađena od pečene cigle, i sjahavši ispred nje, Dok je zapazio da su prozori sudnice prljavi od prašine, i da su šarke na vratima zardale kao da dugo vremena nisu otvarane. Izgled sudnice nije se dopao Holideju, jer je nagoveštavao da u njoj dugo vremena nije bilo nikoga.

Popevši se na trotoar, uputio se ka glavnom ulazu u šerifsku postaju.

Vrata su bila odškrinuta i Dok Holidej ih je širom otvorio i ušao unutra. Za pisanim stolom sedeo je jedan star čovek, i kada je Holidej zakoračio u odaju, on je iznenađeno digao glavu i pogledao ga.

— Šta nije u redu? — rekao je mali čovečuljak progutavši vazduh i pri tome poskočio sa stolice s iznenađujućom lakoćom.

Holidej se osvrnuo oko sebe i osmotrio polupraznu službenu prostoriju. Primetio je da na zidovima nedostaju uobičajene poternice i drugi oglasi, da je ormar za oružje potpuno prazan, i da na kraju hodnika zjape otvorena vrata dve prazne ćelije.

— Vi ste šerif Kraford — rekao je Holidej mršteći se, jer na starčevoj košulji nije primetio šerifsku zvezdu.

— Vraga šerif, ni govora! — Izbacio je spremno starac kao da je očekivao takvo pitanje. Na gornjoj usnici visili su mu tužno obešeni prosedi brkovi, a lice mu je bilo izbrazdano borama nastalim od mnogo preživljenih mučnih i brižnih dana. — Ja sam Osberd Grindl.

— Gde je Kraford? — zapitao je Dok.

— U mom džepu — slegnuo je ramenima Osberd Grindl.

— A šta ste vi. Njegov zamenik verovatno?

— Ma kakav zamenik — opet je spremno odgovorio Grindl. — Tačno je, mister, da ja sedim ovde i da vodim računa o ovoj prostoriji kada je šerif Kraford odsutan iz grada, kao što je to slučaj sada, ali, nema ni govora o tome da sam ja njegov zamenik. On me samo plaća za neke sitne poslove, a to mi je sasvim dovoljno da kupim hranu i piće. Iskreno rečeno ne žudim ni za čim drugim.

— Rekoste da Kraford verovatno nije u gradu — počeo je Dok da ispituje starog. — A gde je?

— Ko zna? Mogao bi biti bilo gde.

Videvši da od starog ne može dobiti nikakva obaveštenja, Dok se okrenuo i pošao prema vratima. Nameralavao je da prošetala gradom i da ono što ga interesuje sazna na drugom mestu. Ali, tek što je zakoračio starac je povikao za njim.

— Hej, stranče? — Grindl je rukom začesljao nekoliko retkih dlaka koje su se još uvek nalazile na njegovoj polugoljoj glavi. — Koji dan je danas?

Dok se okrenuo i prekrstio ruke na prsima — Petak.

— Ah! — Osberd Grindl je neemoćno digao ruke. — Petak! Sad se

sećam! Petak je dan kada on obično odlazi u posetu Linku Burmanu.

— Ah, tako?

— Vi ste stranac u ovom kraju — rekao je Grindl klimajući glavom. — I za to ne znate, ali, ja sam ovde da vam kažem. Link Burman je u ovom gradu i okolini vrlo važna ličnost.

— Mora da je tako, kad mu šerif odlazi u posetu — rekao je pustolov izvijajući prezirivo usne. — U normalnim okolnostima, trebalo bi da bude drukčije.

Grindl je zainteresovano pogledao Holideja. — Uzgred rečeno mister, nisam čuo kako rekoste da se zovete.

— Nisam ništa rekao — rekao je Holidej.

Na Grindlovom licu ukazao se izraz nespokojstva. — A zbog čega... ovaj... zbog čega želite da vidite šerifa?

— Imam za njega jedan mali posao koji treba da obavi — rekao je Dok.

— Kako?

— To što sam rekao, imam jedan posao za njega. Pričekaću napolju dok se ne vrati iz posete Burmanu.

— Neće vam mnogo vredeti da ga ovde čekate — Grindl je ponovo seo na stolicu i izvukao iz džepa izgrizenu nagorelu lulu. — On se najverovatnije neće ni vraćati u kancelariju. Obično se uputi pravo kući. Vidite, šerifska kancelarija u toku noći nije otvorena. U Lodestonu nema mnogo gužve kad padne mrak, i nema nikakve potrebe da kancelarija bude otvorena, naročito od kako su se oni vašljivi doseljenici naučili da ne dolaze ovamo.

— Onda ću otići da ga čekam

kod kuće — rekao je Holidej učtivo.

— Njegov dom je prva kuća iza crkve — dodao je na to starac.

Dok Holidej je izašao i uzjahavši ponovo svog Miga, vratio se nazad u glavnu ulicu. Prošao je ponovo pored saluna „Poslednja kocka” i skrenuo kod mesta gde se glavna ulica račvala. Baš tamo gde je račva širila u oblik oštrog slova V, nalazila se jedna stara drvena zgrada sa velikom belom tablom zakućanom iznad ulaznih vrata na kojoj je krupnim slovima pisalo: „Lodestonska truba — list koji se bori za istinu i pravdu”. Dugačak prozor koji je gledao na ulicu bio je razbijen, izgleda nekom dobro ciljanom kamenicom, i od rupe u staklu naprsline su se širile do kraja prozorskog otvora. U prolazu je Holidej provirio kroz prozor i ugledao tamnu siluetu štamparske mašine obasjanu bledom svetlošću stane lampe. Neposredno ispred glavnih ulaznih vrata, nalazio se drveni sto na kome je ležala gomila novina poslednjeg izdanja i pored nje, na zidu prikucana, rukom napisana plakata koja je obaveštavala prolaznike da mogu uzeti primerak novina po ceni od dvadeset centi koje mogu staviti u mali liveni tanjirić. Pustolov je priterao konja do stola, bacio novčić u posudu, sagnuo se i uzeo jedan primerak i sedeći u sedlu počeo da čita. Pogled mu se odmah zadržao na uvodnom članku, i pre nego što je savio novine i stavio ih u torbu na sedlu, Dok je pažljivo pročitao šta u njemu piše.

Kada je poterao Miga prema crkvi, senke su bile već znatno duže.

Tek što je projahao pored jedne

sveže ispisane objave na kojoj je pisalo da se službe vernika održavaju svake subote u deset časova, iz jedne sporedne ulice odjednom su izronila dvojica konjanika i uputili se prema njemu. Holidej je žmirnuo jer je u jednom od konjanika prepoznao jednoga od četvorice jahača koga je on u sebi intimno nazvao „čovjek sa pacovskim licem”. Dok je zaustavio svog Miga skoro istovremeno kada je pacoliki zaustavio svog, ali je drugi konjanik, mladić mlohavog lica, već bio prošao. Taj drugi bio je Bert Burman, sin stočarskog kralja Burmana. Iznenaden što je njegov saputnik zastao, mladi nasilnik se okrenuo i pogledao prema dvojici koji su stajali jedan naspram drugog, baš u trenutku kada je čovek sa pacovskim licem drsko i sa nevericom sekao očima Holideja.

— Gle, gle, koga to vidim. Pa, to je naš borac za naseljenička prava! — Iscerio se mali nevaljalac. — Zar nisi čuo šta je Klaus rekao? Rekao ti je da se što pre izgubiš odavde.

— Ko je taj, do vruga, Ridže? — Zapitao je Bert.

— Jedan od onih ljubitelja seljaka o kome smo pričali tvome tati — rekao je Ridž Martin, pokazujući glavom na Holideja. — To je onaj što je ranio Deisa.

Bert Burman je odmerio pustolova sa ledenim osmehom.

— Ovo nije baš zdrav grad kada su u pitanju ljubitelji seljaka — rekao je Holideju.

— Gde ste se vas dvojica uputili? — zapitao ih je Dok Holidej mirnim glasom.

Iznenaden tim neočekivanim pitanjem i mirnoćom Holidejevog glasa, Martin se namrštio.

— Idemo u „Poslednju kocku”. Zašto?

— Predlažem vam da nastavite tamo kuda ste pošli — nastavio je Dok istim tonom, gledajući prodornim pogledom Ridža Martina. — Taj salun, koliko sam video, je gore uz ulicu.

U Holidejevom nezainteresovanom i mirnom glasu bilo je nečeg ledenog, što je neprijatno taknulo jahače sa ranča „Cirk B”. Sa Martinovog lica nestalo je onog prezrivo osmeha i njegov hrabar stav ustupio je mesto neodlučnosti i nesigurnosti. Odmakao je ruku dalje od futrole sa revolverom, i njegovi prsti su čvrsto stisnuli uzde. Mladi Bert je zablenuo zurio čas u njega čas u Holideja.

Martin se okrenuo u sedlu i udario mamuze u sapi svog konja. Dok je ostao na svom mestu, posmatrajući ih kako se udaljavaju. Bert se šalio i smejao, ali je njegov saputnik ostao zagonetno neraspoložen i ćutljiv. Na jednu Holidejevu reč, Mig je nastavio put prema jednoj ogradbi od belo obojenih letava kojom je bilo ograđeno dvorište zgrade odmah neposredno iza crkve. Bila je to kuća šerifa Kraforda.

IV

Vrata su se otvorila skoro istog časa kada je na njih zakucao i na njima se ukazala vitka žena s osmehom iz koga se moglo nazreti duboko interesovanje.

— Tražim šerifa Kraforda, madam — rekao je Dok Holidej. — Je li ovo njegova kuća?

— Jeste, ja sam njegova žena. Na žalost moj muž se još nije vratio kući, — rekla je obuhvatajući po-

gledom svojih plavih očiju od glave do pete lepog došljaka. — Šta želite od njega, možda ja mogu nešto da vam pomognem?

— Imam za njega jedan posao koji bi trebalo da obavi — objasnio joj je Dok. — Kada očekujete da će se vratiti?

— Vrlo brzo — odgovorila je ona.

— Onda ću ga pričekati.

Šerifova žena je dopustila da joj se pogled duže zadrži na prijatnom licu crnokosog pustolova.

— Zašto ne biste ušli unutra da vam priprelim kafu. Tako će vam biti lakše da čekate.

Rekavši to, žena se uklonila u stranu da mu napravi prolaz i slegnuvši ramenima, Dok je ušao unutra. Ona je pošla napred da mu pokaže put do dnevne sobe gde mu je rukom pokazala na jednu stolicu. Kada se okrenula da stavi lonče za kafu na štednjak, svetlost stone lampe bolje je obasjala, i Dokov kritički pogled zadržao se na njenim vitkim oblinama i očigledno negovanom telu. Računao je otprilike da je odmakla daleko od tridesete godine, ali, moglo se desiti da je bila i nešto mlađa.

— Ja sam Sjuzan Kraford — predstavila se.

— Džon Holidej.

— Posmatrala sam vas kroz prozor, mister Holideje — rekla je Sjuzan. — Učinilo mi se da ste se nešto raspravljali sa kaubojima ranča „Cirk B”. Ne bih rekla da su to neki vaši prijatelji.

— Ali su izgleda prijatelji vašeg muža — rekao je Dok mirno.

Sjuzan za trenutak nije ništa odgovorila. Pružila je ruku u ormarić i njeni dugi vitki prsti uzeli su otuda šoljice od finog porculana.

Doku je palo u oči da većina nameštaja i ukrasa u dnevnoj sobi Sjuzan Kraford, ukazuju na to da je ona žena koja voli lepe i skupe stvari, i da je žena od ukusa.

— Pa, mislim da bi se moglo tako nešto reći — odgovorila je na kraju Sjuzan, zabacivši rukom neposlušan pramen plave kose. — Ovde u gradu i okolini većina ljudi smatra da sa rančom „Cirk B” mora imati prijateljske odnose, a naročito sa Linkom Burmanom. To naravno uključuje i mog muža.

— Da li mu je Burman prikopčao i šerifsku značku? — Zapitao je Holidej.

— Pretpostavljam da jeste — odgovorila je šerifova žena posle dosta duge pauze.

— To znači da je Burman njegov gazda — izjavio je Dok, a njegove reči završio je slab smešak na usnama. Za divno čudo, Sjuzan Kraford se očigledno nije uvredila.

— Želite li kafu sa šlagom?

— Kako vi hoćete — rekao je Holidej i pomerio stolicu bliže stolu. Voleo bih da razjasnimo nekoliko stvari, madam...

— Sjuzan — ispravila ga ona.

— Ovo je vrlo lepa kuća Sjuzan — primetio je Dok. — Je li Burman i za nju platio?

— Znate šta — rekla je žena kroz poluotvorene usne. — Posle ovog pitanja trebalo bi da vam kažem da odmah odete!

— Zašto onda to i ne učinite? — zapitao je Dok. — Moj običaj nije da se suprotstavljam ženama. Ako želite da me izbacite, ja ću sačekati vašeg muža na ulici.

— Neću vam reći da odete, Džone Holideje — priznala je odjednom Sjuzan. Digla je ruku do njegovog ramena i pustila da tamo ne-

koliko trenutaka ostane. — Znate li kakve hulje i nitkovi dolaze da me posete i da piju moju kafu? Burmanovi ljudi! Oni obično dolaze ovamo sa porukama za Lena, mog muža, i onda sednu ovde i cere se na mene kao da sam ja neka vrsta kafanske drolje. Činjenica je da ne bih nikada poževela nijednog od njih ni po koju cenu. Ja volim prave ljude. Časne ljude. I kada se jedan takav najzad nađe ovde, ni na kraj pameti mi ne pada da od njega zatražim da ode.

Dok se osmehnuo. — Mi smo se tek sreli. Kako možete znati kakav sam?

— Dosta dobro znam da prosuđujem ljude.

— Čak i ako su to prijatelji naseljenika? — osmehnuo se Dok citirajući reči konjanika sa ranča „Cirkl B.”

Njena ruka spustila se sa njegovog ramena. — Naseljenici imaju pravo da žive ovde kao i svi drugi.

Bilo je to prvi put da je Holidej čuo takvu izjavu od nekoga ko sam nije naseljenik-zemljoradnik, i on se osmehnuo Sjuzani koja je počela da mu naliva kafu u šolju.

— Vi ste izuzetna žena, Sjuzan.

— Ja sam žena koja se dosađuje — spremno je odgovorila, i oko joj je zasijalo. — Žena koja se dosađuje i oseća bedno!

— Zaista? — njegov glas je odavao iznenađenje.

— Do sada smo bili iskreni jedno prema drugome, Holideje — rekla je šerifova žena — pa nema razloga da i odsada ne budemo. Zato ću vam reći nešto što može izgledati deplasirano. Dosadno mi je što moram da ostanem kod kuće i da budem žena šerifa jednog malog grada koji mora da prima naređe-

nja od gospodara doline. Umorna sam od ljudi koje moram da sretнем kad izađem na ulicu... gospođe iz crkvenog odbora, gradonačelnika i njegovu ženu, i svih ostalih. Dosadno mi je pri pomisli na Burmanove pićem natopljene pajtaše koji svi žele da me pipaju svojim prijavim šapama.

Holidej je digao pogled do njenog lica i u njenim očima zapazio beznađe. Ona je odjednom okrenula glavu i pogledala na drugu stranu.

— Može biti da je to razlog zašto mi se dopada čovek koji se ne boji Linka Burmana. Želim zato da se takav čovek kod mene oseća dobrodošao. — Rekavši to, sela je pored Holideja i pustolov je na svojoj butini osetio dodir njene tople zaobljene butine. — Naročito, ako je takav čovek kao vi.

Holidej je ćutke srknuo kafu.

— Vi sami niste naseljenik — postavila je da ga ispituje. — Jesam li u pravu?

— U pravu ste — rekao je Dok. — Lično, ja nisam ni stočar ni zemljoradnik... nego neutralan.

Na ulici se začuo jasan odjek konjskih kopita, i Sjuzan se nagla prema njemu i stavila ruku preko njegove.

— To će biti Len — prošaputala je. Vrhovi njenih prstiju zarili su se u njegovu nadlanicu. — Holideje, vaša poseta će biti dobrodošla u bilo koje vreme.

— Imaću to na umu — rekao je Dok ozbiljno.

Ona se vratila na svoje mesto na drugoj stolici i tako su ćuteći sačekali da se vrata širom otvore. U vratima se pojavila silueta jedne temeljno građene osobe, ogrnuta širokim kišnim mantilom koji je od daha svežeg večernjeg povetarca za-

lepršao oko njegovih nogu. Plamičak na lampi zatreperio je kao da će se ugasiti. Sitrne svinjske oči šerifa Krafonda preletele su sa njegove žene do čoveka koji je sedeo i pio kafu. Nekoliko trenutaka, šerif je netremice posmatrao Doka.

— Udi Lene — rekla je Sjuzan ljubazno. — Unutra ulazi vetar i hladnoća.

— Ko ste vi, mister? — Krafondov glas bio je rezak kao oštrica brijača. Udarom noge zatvorio je vrata za sobom.

— Džon Holidej.

Šerif Krafond se zablenuo u njege izbuljenim očima. Ne progovori ni reč, zbacio je sa sebe ogrtač i prebacio ga preko stolice. Na tamnoplavoj šerifovoj košulji zasvetluca je metalna šerifska zvezda.

— Tražio sam vas u vašoj kancelariji — objasnio je Holidej. — Onaj stari je rekao da ću vas naći kod kuće.

— Bio sam malo u okolini.

— To sam već čuo — rekao je Dok, dodajući još malo šećera u kafu. — Bili ste kod Burmana.

Krafond se zagledao u njega žmireći kroz stisnute očne kapke kao kad mačka gleda u mraku. Lice mu je bilo okruglasto, spljošteno i neuredna dugačka kosa padala mu je po čelu i oko velikih klempavih ušiju.

— Pošto ste bili kod Burmana — rekao je Holidej — verovatno ste već čuli o meni.

— Šta hoćete time da kažete? — zabrundao je Krafond.

— Ja sam jedan od one dvojice jahača koji su se umešali i sprečili Burmanove siledžije da obese O'Relija i njegovu ženu — izjavio je slobodno Holidej, gledajući šerifa u oči.

Za trenutak, Krafond nije rekao ništa. Čutanje ga je međutim, izdalo. Očigledno da je znao za Holidejev dolazak u dolinu, i da je znao šta je pri dolasku učinio. Zatim je rekao. — I šta sada tražite ovde, Holideje?

— Pogledao sam vašu kancelariju, Krafonde — presekao ga je Holidej. — Ne sviđa mi se kako izgleda. Trebalo bi nešto uraditi da dobije izgled prave šerifske stanice.

Krafond je stavio ruke na kukove. — Kao na primer šta?

— Kao prvo, trebalo bi u onaj ormar za oružje staviti nekoliko pušaka ili drugih stvarčica te vrste, a na ona prazna mesta na tabli prikucati nekoliko movijih poternica, da bi se videlo šta radite i da uopšte nešto radite — predložio je Holidej. — Meni se čini da šerifska kancelarija treba tako i da izgleda, a ne da liči na poslednju kafansku rupu. U ovom momentu, vaša kancelarija ne liči ni na šta.

— Slušajte vi, Holideje! — Len Krafond se sav stresao od ljutine, ali, za to vreme na licu njegove žene lebdeo je diskretan osmeh. Međutim, šerif je ostao na svom mestu i nije preduzeo ništa da Holideja učutka, možda i zbog toga što je shvatao da je ovaj u pravu. Holidej je nastavio.

— Još jedna stvar. One ćelije u hodniku izgledaju kao da mesecima nisu upotrebljene. Svuda je prašina debela dva prsta, a to bi trebalo očistiti i urediti da liči na nešto. Treba da budu spremne za ono što imam na umu.

Na šerifovom licu pojavio se izraz zainteresovanosti. — Što imate na umu? A šta to vi imate na umu?

Holidej je bez okolišenja nastavio. — Burmanovi ljudi stalno krše

zakon. Provede nasilje prema naseljenicima u dolini, a to nikako ne smeju. Zato sam odlučio da ih treba pohapsiti, kao osobe koje narušavaju red i mir.

Kraford je osetio da su mu se usne odjednom osušile. Liznuo ih je debelim jezikom i buntovno se isprasio. — Šta vi do vruga zamišljate, ko ste vi uopšte? Meni nije potreban zamenik niti pomoćnik, ja znam šta radim i poslove obavljam potpuno sam!

— Ko je nešto govorio o zameniku i ostavljanju šerifske zvezde? — Osmehnulo se Dok Holidej. — Ja samo ovde nastupam kao običan normalan građanin koji poštuje red i zakon, i koji je zatekao Burmanove ljude u vršenju krivičnog dela na teritoriji ovoga grada. I dosledno tome, šerife, očekujem da se i vi ponašate kao normalan izabrani čuvar reda i zakona. Jesmo li se razumeli?

— Zvuči dosta razumno ovo što je mister Holidej rekao, zar ne Lene? — Zapitala je Sjuzan slatkim glasom.

— Ti ženo zaveži! — dreknuo je Kraford promuklo. Zatim se opet okrenuo prema pustolovu. — Vi zamišljate da ste neki mudrac, je li? Pa lepo, desilo se tako da ja nikada nisam video ni jednog od Burmanovih ljudi da je u Lodestonu prekršio zakon.

— A da ste videli nekoga, šta bi onda bilo? — Insistirao je Holidej, gledajući podsmešljivo šerifa.

Kraford je progutao vazduh; — Gubite se odavde!

— Ne morate mi ništa reći, ja ću odgovoriti umesto vas — rekao je Dok Holidej i ustao. Pogledao je mesnatog šerifa sa visine iako je i sam šerif bio dosta krupan i vi-

sok čovek. Gledao je sa visine hrabrosti i poštenja, sa visine časnog ljudskog gledanja na život, s one visine koju šerif nije imao. — Vi ste zakleti da nosite ovu značku i da štitite red i mir. Vi ste ovde zato da čuvate zakon. Da ste videli da su nevaljalci sa ranča „Cirk B” prekršili taj zakon, ili da sam ih ja video i doveo ih ovamo, vi biste ih zatvorili i optužili ih za ono što su učinili i zadržali biste ih u zatvoru do suđenja.

— Vi ste poludeli! — zarežao je šerif Kraford.

— Zapamtite ovo što sam rekao. — Holidej je uzeo svoj šešir. — Očistite one ćelije u zatvoru, jer računam da će vam one uskoro biti potrebne.

Kraford je stajao zabezeknut i posmatrao pustolova. Dok je međutim, odlučnim korakom izašao na vrata. Na vratima je zastao i okrenuo se.

— Do viđenja šerife. — Naklonio se lako glavom ženi u znak pozdrava i rekao. — Madam.

Zatim je otišao.

Len Kraford je besno zamahnuo nogom i svom snagom udario ulazna vrata koja su se od udara zatvorila, a onda se skijokao u stolicu. Sjuzan mu je dodala šoljicu tople kafe, ali, čuvar reda kao da to nije primetio. Sjuzan je stavila šoljicu na sto pred njega.

Nekoliko minuta je Kraford seдео kao izgubljen, a onda je konačno digao optužujući pogled do svoje žene.

— Divna mala vesela scena, je li? — iscerio se na nju.

— Ne znam o čemu to govoriš — odvratila je na to Sjuzan.

— Znaš vraški dobro o čemu govorim. — Sevnuo je čuvar reda oči-

ma. Ti i Dok Holidej sedeli ste sami jedno pored drugoga!

— Hteo je da razgovara s tobom, i pošto je već čekao, pozvala sam ga unutra — rekla je Sjuzan glasom slatkim kao med. — To mi je nalagala najosnovnija pristojnost.

— Pristojnost, ti je nalagala da ga pozoveš unutra, je li? — procedio je Kraford kroz zube. — Baš kao što si i onog kockara iz Vičite pozvala iz najčistije pristojnosti. I onog blesavog kapetana konjice koji je zaustavio odred i prenoćio u Lodestonu? I onog...

— A zašto ne pomenesh Majka Makdira? Prekinula ga je Sjuzan besno. — Sećaš se i njega valjda... onog stočarskog trgovca?

Kao uboden iglom, Kraford je naglo skočio na noge. Njegova teška i mesnata šaka je sevnula i pljusnula snažan šamar ženi po obrazu. Sjuzan se zateturala unazad, svom težinom tresnula o zid i ramenom oborila jednu sliku koja je s treskom pala na pod. Sva crvena u licu od šamara i ljutine koja je u njoj uzavrela, okrenula se od njeda.

Teško dišući, šerif je prešao preko odaje do nje.

— Priljava gadna droljo! — dreknuo je i pružio optužujući prst prema njoj.

— Lene — glas joj je sada bio blaži, prekidan dubokim prigušenim jecajima. — Da za muža imam nekog pravog čoveka, nikada ne bih ni pomislila, a još manje poželeva da pogledam bilo koga drugog.

Šerif je zgrabio ženu za ramena. Njegovi prsti kao kandže su stegle i zarile se u meso. Sjuzan je imala utisak da je za ramena drže čeljusti divlje zveri.

Držeći je rukama kao kandžama,

Kraford je okrenuo i svom snagom je pritisnuo uz sebe. Desnom rukom čvrsto je stisnuo za bradu i okrenuo joj lice prema gore. Bespomoćna, samo je sklopila oči kada su se njegove vrele usne spustile na njene, i progutale ih. Divlje, surovo, mleo je svojim usnama njene usne, kao da je u njima tražio vatru koju nije osetio. Ali, vatra u njoj nije gorela, a čak nije ni tinjala za njega, i sve što je Sjuzan učinila, bilo je opušteno predavanje. Ležala je u njegovom naručju bez pokreta i bez otpora, predajući se kao stvar čoveku čiju je požudu osećala kao dosadno mučenje.

Nezadovoljan i razočaran, šerif je potmulo zastenjao i odgurnuo je od sebe.

— Priđi mi i uzmi me onda kada opet budeš čovek — izustila je Sjuzan bez daha.

Kraford je samo žučno stisnuo pesnice i odlučnim korakom prešao preko odaje do stolice na kojoj je ležao prebačen njegov ogrtač. Prebacio ga je sebi preko ramena, uzeo sa čiviluka „stetson“ sa širokim obo-dom i čvrstim korakom se uputio prema vratima. Nijednog trenutka nije pogledao svoju ženu.

— Kuda ideš? — Zapitala je Sjuzan uzimajući sa zemlje oborenu sliku.

— Vrlo dobro znaš gde moram da idem — odgovorio je šerif Len promuklo, ali se ni tada nije okrenuo da je pogleda.

Sjuzan je digla sliku i okačila je na ekser u zidu.

— Ah, naravno — rekla je podsmesljivo. — Moraš da odeš da podneseš Burmanu izveštaj o Holideju.

— Čuj me dobro Sjuzan! — Zarežao je Kraford skoro gušeći se od ljutine. — Da nije bilo Burmana, ja

najverovatnije ne bih nosio ovu značku, i što je još važnije, ti ne bi imala ovu kuću! Prema tome, nemaš ni najmanje razloga da budeš cinična.

— Možda ne bih imala — rekla je šerifova žena rezignirano sležući ramenima, ali, verovatno da bih u tom slučaju imala nešto drugo, Lene, možda nešto što je mnogo važnije i od tvoje značke i od ove kuće u kojoj živimo.

— A šta je to?

— Samopoštovanje. Osećaj sopstvene vrednosti, eto šta je.

Šerif se okrenuo i pogledao je. Zatim je opet oborio pogled.

— Ti dobro znaš kako je to, Sjuzan — rekao je. Glas mu je zvučao kao razbijena truba posle poraza.

— Naravno, naravno — prevaljala je Sjuzan leno preko usana. — Hajde, igray i dalje ulogu običnog potrčka, Lene! Jer, po mome mišljenju, ti nisi ništa drugo nego običan potrčko! Požuri, odjaši tamo gde moraš, a ja ću za to vreme pripremiti večeru da bude spremna kada se vratiš. Tako ćemo oboje biti srećni i zadovoljni. Oboje ćemo obaviti posao za koji smo plaćeni. Ti da budeš bedni sluga jednog nasilnika, a ja kuvarica jedne jadne kukavice.

Kraford je izašao napolje u suton, a Sjuzan je laganim koracima prišla do prozora. Gledala ga je dok se peo na konja, jednog od konja Linka Burmana, i njen pogled pratio ga je dok je jahao niz ulicu koja je vodila prema putu u dolinu.

U njoj je počela da se skuplja ljutina, da se komeša nešto kao uzavreli bes. A onda su se njeni prsti digli do njenih izgrizenih usana, i pri dodiru prstiju njen bes se stišao. U tom trenutku nije se više sećala grubih požudnih usana nje-

nog muža, već usana jednog drugog čoveka koga još nije upoznala, i čiji dodir nije još osetila. Mislila je na usne jednog pravog čoveka, Doka Holideja.

V

Bila je već noć. Dok je na svom konju prilazio dugačkom privezištu, ispred saluna „Poslednja kocka“ u glavnoj ulici Lodestona već je počinjao novi život, novi život Lodestonskih noći. Jasno je mogao čuti topot kopita mnogih konja. Mnoštvo ljudi skupljalo se sa svih strana prema gradu, dolazeći s okolnih rančeva, rudnika, farmi i drugih mesta gde su brojni srećnici ili nesrećnici celog dana u znoju lica svog zarađivali hleb. Dolazili su da veče provedu u salunima. Duž čitavog niza kuća za zabavu, lampe su već bile upaljene i treperave žućkaste mutne senke pružale su se duž drvenih trotoara. Odmah iza saluna, nalazila se sala za igranje, i otuda je dopirao primamljivi zvuk violina koje je Holidej sa zadovoljstvom slušao dok je vođice svog konja vezivao za prečku privezišta.

Na leptirastim vratima saluna „Poslednja kocka“ bila su naslikana dva keca i prišavši preko drvenog trotoara pustolov ih je širom raskrio. Ušao je unutra i iz zadimljene prostorije nozdrve mu je zapuhnuo miris jeftinog viskija i lošeg duvana. Oko pola tuceta svetiljki visilo je sa tavanice na tankim lancima, a oko njihovih vrelih prljavih stakala lebdeo je oblak duvanskog dima.

„Poslednja kocka“ brzo se punila gostima.

Dvojica neuglednih kaubojia prošli su pored Holideja i naslonili se na

bar, uzvikujući narudžbine mladom barmenu koji je već kao mahnit radio, upinjujući se da zadovolji želje svih žednih gostiju. Za stolovima u sali odvijale su se tri partije pokera na tri razna mesta, a za svakim stolom sedelo je pet do šest ljudi. Jedna devojka grubih crta lica koja je igrala ulogu krupijea stajala je pored točka za igru „faro.“ Svuda okolo zidova i između stolova stajali su ili sedeli ljudi u manjim grupama. Sve u svemu, atmosfera je bila ista kao u svakom drugom salunu Dalekog zapada, atmosfera koju je Dok poznavao vrlo dobro.

Holidej je pogledom obuhvatio prostoriju saluna nastojeći da prodre do njegovih najudaljenijih i najtamnijih kutaka, motreći pažljivo ne bi li među tolikim ljudima ugledao neko poznato lice. Činilo je to više mahinalno, ne zbog toga što je mislio da će tu naći nekog prijatelja, kojih je imao malo, ili neprijatelja, kojih je imao dosta, već više po nekom instinktu, gonjen nagonom samoodržanja koji je u njemu razvio potrebu da bude oprezan, i da sa svake strane očekuje opasnost. Ali, nije ugledao ništa što bi ga uplašilo ili uznemirilo kao što nije video ništa što bi ga obradovalo.

Sve je bilo isto kao i na drugim mestima.

Holidej je čvrstim korakom prišao do šanka i poručio piće. U međuvremenu je kroz leotirasta vrata u salun nagnula još jedna gomila kauboja, i dok je on čekao da bude uslužen, galama je narasla do neizdržljive buke. No, sve je to bila šala u poređenju sa paklenom dremkom koja je nastala kada je jedna devojka iz saluna očigledno vrlo popularna, laganim koketnim korakom sišla niz duge tepihom zastarte stepe-

nice i umešala se u razuzdanu gomilu.

— Njeno ime je Elsi — rekao je šanker Holideju, razvukavši usta od uha do uha. — Gledajte čoveče! Kakve ona noge ima!

Holidej nije na to ništa odgovorio, niti se izraz na njegovom licu promenio za dlaku. Palcem je hitnuo novčić na ravnu površinu bara, i šanker je dohvatio srebrnjak slegnuvši ramenima kao da je hteo reći da u svetu ima raznih ljudi i budala koji ne znaju šta je lepo, što se naravno moglo odnositi samo na njegovog nezainteresovanog gosta. Gradski frizer koji je u salunu obavljao drugi deo svog zanimanja kao klavirista, došunjabao se odnekuda iz sporedne oдаje i zauzeo svoje mesto za klavirom. Ubrzo zatim, njegovi prsti su počeli da četaju po dirkama i u opštem oduševljenju koje je nastalo, devojke zabavljačice i one druge koje su se tu mašle, bile su zgrabljene rukama žudnih gostiju i odvučene na prostor za igru, odvojen stolovima od ostalog dela kafe. Dok Holidej je ispio nekoliko gutljaja piva, i dao znak barmenu da mu donese još jednu čašu.

— Sto mu gromova! — strahovitu jačinu muzike, urlanja i pevanja razularenih posetilaca nadjačao je piskavi krik. — Pogledaj ko je тамо! Pa, to je naš prijatelj seljaka!

Istog trenutka, za sva tri stola gde se igrao poker, igra je prestala i zavladao je tajac. Igrači na podijumu za igranje prekinuli su đuskanje po uglaćanom podu. Iza šanka stajao je šanker zabezeknuto otvorenih usta nastavljajući da prosipa viski preko ruba prepune čaše. U salunu „Poslednja kocka“ zavladała je grobna tišina.

— Da! To je on! — Sve oči bile

su okrenute u pravcu gde je Bert Burman, sin rančerskog kralja pokazivao drhtavim prstom. Sve oči su se okrenule prema Doku Holideju. — To je taj prijatelj naseljenika! Nisam li u pravu, Ridže?

Bert nije bio potpuno pijan, ali je bio prilično pripit. Ridž Martin je stajao pored njega.

— Jesi li me čuo Ridže? — Zapi-
tao je Bert Burman ljuljajući se, i
pri tome se prihvatio za Martinovu
mišicu.

— Da Berte, čuo sam — rekao je
Martin bezizrazno. — To je onaj
prijatelj naseljenika, u pravu si.

Holidej je srknuo gutljaj piva mo-
treći pri tome Bertovu drhtavu ru-
ku koja se spustila do blizu futrole
za revolver. Posetioći saluna zurili
su izbuljenih očiju u objekat Burma-
novih optužbi, i Holidej je osetio
da se među prisutnima gomila nera-
spoloženje prema njemu.

— Poričeš li to? — Izazovno mu
je dobacio Burman.

Holidej je ispod oka pogledao be-
zobraznog mladića i prihvatio čašu.
Prineo je usnama i osmotrio salun
preko njene ivice. Ridž Martin je
nešto tiho govorio Bertu, što je Ho-
lidej procenio kao upozorenje da
treba biti oprezan. Ali, rančerov
sin ga je odgurnuo u stranu. Holi-
dej je odjednom spustio čašu i pro-
govorio, a svi prisutni su na to stali
kao sledeni.

— Ako taj nadimak „prijatelj na-
seljenika” pripisuješ nekom čoveku
kome se smuča kad vidi kako dželiti
sa ranča „Cirkl B” vešaju nedužne
naseljenike, onda se slažem da mi
taj nadimak sasvim odgovara. — re-
kao je Holidej otvoreno, i izazovno
pogledao svog sagovornika.

Prisutnima je zastao dah od izne-

nađenja, ali se mladi Burman na-
smejao raskalašno.

— Slušaj skitnico — počeo je te-
atralnim tonom — nameravam da ti
predočim dve-tri činjenice.

— Hej, Berte — rekao je jedan
čupavi kauboj Bertu i povukao ga
za rukav.

— Šta je sad Bleki, šta nije u
redu? — Uživajući u tome što je u
centru pažnje, Bert je dograbio
svoju čašu sa viskijem i lica rascve-
tanog u osmeh obratio se momku.
— Hajde čoveče, govori već jednom
šta si hteo!

— Berte — Bleki je utišao glas i
žmirnuo u pravcu Holideja — ne
verujem da znaš ko je stvarno taj
čovek sa kojim se hvataš.

— Misliš? Nije mi ni potrebno da
znam. Sve što mi treba, to je da
znam da je prijavio prijatelj naselje-
nika! — rekao je Bert Burman i za-
cerekao se.

— Ali, on nije obična skitnica —
promrmljao je Bleki. — I što je još
važnije, on nije običan prijatelj na-
seljenika! To je Dok Holidej pozna-
ti revolveraš!

Bert je refleksno ispustio čašu iz
ruke i ona se pri padu razbila u sit-
ne komadiće koji su se razletali po
podu.

— Na šta to ciljaš?

— Video sam ga u akciji. Berte
— izjavio je Bleki i posle tih reči
njegov glas je postao jasniji, a reči
razgovetnije. — Bilo je to u San
Dijegu. Tamo je uspeo da likvidira
braću Kojd dok si okom trepnuo.
Njih dvojica protiv njega jednoga, a
on ih je savinio sa zemljom i prošao
bez ijedne ogrebotine!

— Gle do đavola! — uzviknuo je
na to jedan drugi posetilac saluna.
— Dok Holidej pustolov i revolve-
raš! Čuo sam za njega!

— A ko nije čuo? — Jedan visok bradati rudar pogledao je Holideja od glave do pete sa poštovanjem, ali sa dozom kritičke neverice kao da sumnja da je ličnost koja stoji pred njima baš taj isti čovek o kome je slušao. — Eleganтни revolveraš, džentlmen! To bi mogao zaista biti on! Hej Burmane, ako je tako, ne bih ti preporučio da se prsiš. Holidej nije od onih ljudi sa kojima bi se trebalo kačiti!

Naslonjen na šank, Holidej je posmatrao kako su se skoro svi gosti saluna uznemirili, i kako je većina njih ustuknula, ostavljajući Berta Burmana i njegovog pratioca Martina same u sredini saluna. Rančevov sin je zurio oko sebe gledajući zabrinuta lica, a onda je piskavim glasom povikao Holideju.

— Ne dajem ni pet para za to ko si ti, mister. — Već je bio uneo u sebe dovoljno viskija da se oseti hrabrim za obračun sa svim, i svakim, pa čak i celim svetom. — Što se mene tiče, ti si prijatelj naseljenika, a to je isto kao da si jedan od njih ili možda čak i gore.

— Jesi li završio sa brbljanjem? — Holidejev glas bio je leden kao smrt i trojica posetilaca iskusnijih u kafanskim obračunima žurno su napustili salun.

Bert se osmehnuo cinično. — Znaš li šta bi moj otac učinio kada bi bio ovde? On bi te isterao iz grada prijatelju seljaka, to bi on učinio!

— Nas dvojica se do sada još nismo upoznali, bar formalno — rekao je Dok Holidej oštro. — Ali, koliko pretpostavljam, tvoj otac je Link Burman. Pa lepo, kad je već tako, onda da ti kažem da imam jednu poruku za njega. Pretpostavljam da bi mu je ti mogao odneti.

Reci mu da prestane da progoni naseljenike i da ih ostavi na miru. Ako ne učini tako onda ćemo okrenuti list.

— A kako ćeš to okrenuti list? — iscerio se Bert.

— Pokopaću ga.

Posetioci saluna „Poslednja kocka” su zabezeknuto zinuli i zaneli. U njihovom gradu niko se nije usuđivao da tako razgovara sa Burmanom. Dok je pogledom sekao visokog pustolova, u Bertovim očima je plamtela ljutina, ali Dok Holidej na to nije obraćao pažnju. Iz opreznosti, nije skidao pogled sa rančevovog sina, ali ne uzbuđujući se okrenuo se prema barmenu i tražio mu još jedno piće.

— Dodajte mi ovamo flašu — rekao je nonšalantno.

— Prijatelju seljaka! — Povikao je Bert Burman promuklim glasom. — Hoću da smesta izađeš iz ovog saluna i da se smesta čistiš iz ovog grada. Gubi se!

— Berte! — Prišao mu je Ridž Martin i očajnički ga prihvatio za rukav. — Smiri se!

Umesto odgovora, mladi Burman je povikao tako da su ga svi mogli čuti. — Ovo je stočarski grad! Grad mog oca! Želim da me svi poduprete i da mi svi pomognete!

U salunu je zavladao mučno ćutanje.

— Čini mi se da si dobio odgovor koji si tražio — primetio je Holidej mirno. — Kako sada ja vidim stvar, imaš mogućnost da biraš. Možeš se počistiti iz ovog saluna i odjahati tvom tatici sa porukom koju sam ti maločas rekao, ili... možeš pokušati da me nateráš da se ja počistim iz saluna i ovog grada... što ti ne bih savetovao.

Crte Bertovog lica su se zgrčile u ružnu grimasu. Izbezumljeno se osvrnuo oko sebe, pokušavajući da na neki način u držanju ljudi otkrije nešto što bi nagoveštavalo njihovu želju da mu pomognu, ali, nije video ništa što bi makar malo ličilo na rešenost kauboja i građana da stanu na njegovu stranu i ogledaju se sa Holidejem. Istini za volju, izgleda da je bilo čak nekih koji su u izvesnoj meri uživali u neugodnom položaju mladog nadmenog rančerskog sina.

Mladi Burman je spustio ruku bliže bedru, ali ga je Holidej sve vreme posmatrao sokolovim okom.

— Ako želiš da me isteraš iz ovog saluna, moraćeš to da učiniš silom, to znači, moraćeš da potegneš pištolj. — Holidejev glas bio je miran, ali se u njemu nazirala pretnja. — A istog trenutka kad potegneš, ja ću te ubiti Burmane.

Bert je do kraja udahnuo vazduh u napeta prsa. — Ubij ga Ridžel!

Ali, Ridž Martin je stajao nepokretan kao kamena statua.

— Ubij ga kukavno pseto! — dreknuo je Bert Burman.

Tek što je psovka sletela sa njegovih usana, Bert se mašio revolvera, doviknuvši istovremeno piskavim glasom još jednu pogrdu na račun kauboja koji je stajao nepomično. Holidej je sačekao taj delić sekunde dok se prsti Berta Burmana nisu stisnuli oko drške revolvera i dok mladi nasilnik nije potegao pištolj uvis. Sačekao je još jedan delić sekunde dok je Bert nastojao da izvučeni pištolj uperi na Holideja, a onda je i on potegao svoj pištolj. Niko nije primetio kako je revolveraš izvadio svoj „kolt”,

ali, svi su čuli gromki tresak njegovog revolvera. Tane se zarilo u Bertova prsa. Bert Burman je pustio da mu hladan šestometak klizne iz raširenih prstiju. Pištolj je pao na strugotinom posuti pod, praćen zgrčenim mlitavim telom koje se skljkalo pored njega.

Holidej je uperio revolver na Ridža Martina. Kauboj pacovskog lica bio je bleđ kao nadgrobni spomenik.

— Želiš li da mu se pridružiš — upozorio ga je Holidej izazovno.

— Vraga! — rekao je Ridž Martin promuklim isprekidanim glasom. Zabezegnuto je zurio u mlitavo telo koje je kao bezoblična masa ležalo na prljavom podu. — Znaate li šta ste učinili Holideje? Ubili ste sina mister Burmana.

Holidej je i dalje držao naperen revolver. — Uzmite ga i odnesite telo na ranč.

— Znaate li šta to znači za vas, Holideje? — zagraktao je Ridž Martin sada već malo manje uplašen. Iz njega je izbijalo neko potajno zadovoljstvo. — To znači da možete računati da ste mrtvi.

Držeći čvrsto u desnoj ruci dršku svog naperenog šestometka, pustolov je drugom rukom uzeo čašu sa pićem. Ljudi su se komešali oko tela koje je ležalo na podu, i najzad su njih trojica pomogli Martinu da iznese telo Burmanovog sina kroz leptirasta vrata. Tek tada je Holidej vratio svoj revolver u futrolu.

— Hoćete li da vam dam jedan mali savet, mister, izrazio je jedan kauboj koji je stajao naslonjen na šank pored njega, ono što je verovatno većina posetilaca saluna mislila. — Uzjašite vašeg konja i bežite odavde kao da vas gone svi da-

voli iz pakla! Vi ste veliki revolve-raš to smo videli, ali se ne možete boriti protiv celog ranča „Cirk B”.

Holidej je spustio na šank čašicu sa pićem i okrenuo se. Uputio se ka leptirastim vratima i gomila oko njega razmakla se da mu napravi mesto za prolaz. Još jednom je atmosfera u „Poslednjoj kocki” bila nabijena napetošću iako je vladala potpuna tišina i Dok Holidej je čvrstim korakom izašao na trotoar. Četiri čoveka prebacili su u međuvremenu telo Berta Burmana preko njegovog konja i ne gledajući ih, Holidej je prošao pored njih i uputio se mestu gde je njegov Mig stajao vezan.

Pustolov je odmotao vođice omotane oko gredice privezišta, i u sumraku koji se sve više spuštao, vinuo se u sedlo. Petama je opomenuo svog ždrepcu da pređe u trk, i dok se udaljavao, čuo je za sobom da je u salunu odjednom nastala paklena galama. Ne obazirući se na to, uputio se glavnom ulicom do mesta gde se ova račvala. Prolazeći pored ulice koja je vodila paralelno sa trgovinom Almosa Kedija začuo je kada je neko glasno rekao.

— Dok Holidej!

Instinktivno, Holidejeva desna ruka svrstala se na dršku njegovog revolvera. Osetio je pod prstima glatku površinu slonovače i osetio se sigurno. Nije se bojao eventualnog napada, jer je instinkt opreznosti uvek bio budan u njemu, ali ga je iskustvo učilo da svi ljudi nisu podjednako časni i da znaju pucati i kad ne gledaju protivnika u oči.

— Holideje! — Čovek koji je ponovio njegovo ime nalazio se dubo-

ko u senci i Dok ga nije mogao videti. — Ovde je prijatelj!

— Pokaži se ko si — dobacio je Holidej resko.

Čovek koji je do tada stajao u senci izašao je na svetlost i sišao sa trotoara. Bio je to visok čovek sa proređenom prosedom kosom i koščatim ugliastim licem. Sišavši sa trotoara uputio se pravo prema Holideju i Dok je u sumraku ugledao njegove blistave oči i odlučno isturenu bradu.

— Moje ime je Anton Verijer, mister Holideje predstavio se nepoznati. — Ja sam vlasnik, urednik i izdavač „Lodestonske trube”. Video sam šta se maločas desilo kod „Poslednje kocke”.

— Želite li da me intervjuirate za vaše novine? — zapitao je Dok Holidej ironično.

— Ne baš to — rekao je izdavač. — Razume se ja ću u listu napisati članak u kome ću izneti činjenice o incidentu koji se dogodio. Članak će biti štampan u sledećem izdanju „Trube”, ali, nezavisno od toga, želeo bih da malo porazgovaram sa vama.

Dok se zamislio. Nije imao mnogo visoko mišljenje o građanima ovog grada, i nije želeo mnogo razgovora s njima. Ali, ovaj čovek bio je izuzetak. Po Maršinim rečima on se do sada jedini suprotstavljao Burmanu i zasluživao je da njegova hrabrost bude nagrađena drukčijim stavom prema njemu nego prema ostalima. Dok je razmišljao o tome, dole niže niz ulicu, začuo se topot kopita konja u hodu. To je Martin jahao svog konja, vodeći za sobom drugog konja preko koga je visilo prebačeno telo Burmanovog sina.

— Recite šta imate — pozvao je revolveraš Verijera.

— Više bih voleo da razgovaramo u mojoj redakciji.

— Okej! — Složio se Holidej.

Verijer se dugačkim koracima uputio napred ka mestu gde se ulica račvala. Došao je do ulaza u redakciju i štampariju „Lodestonske trube” i otključavši vrata ušao unutra, dok je Holidej ostao napolju da sjaše i priveže svog konja. Trenutak kasnije, pustolov je ušao u prostoriju redakcije obavijenu tamom, i Anton Verijer je prišao i upalio jedinu svetiljku koja je visila iznad njegovog pisaćeg stola. Žućkasta svetlost obasjala je nered koji je vladao u prostoriji. Tanjirići sa slovima stajali su na stolu, lončići sa štamparskom bojom bili su razbacani po podu, a na pisaćem stolu nalazili su se razni članci, napisi isečci iz novina i nekoliko lista ispisanih olovkom. Holidej se osvrnuo oko sebe i pogledao mašine za štampanje koje su ispunjavale najveći deo prostorije. Svuda okolo bile su razbacane stare i nove novine, neprodati primerci „Trube”.

— Evo vidite, mister Holideje — Anton Verijer je rukom pokazao na gomilu metala, slova, papira i boje — to je bio moj san.

Holidej je zatvorio vrata za sobom.

— Došao sam ovamo pre dosta meseci — počeo je Verijer. — Kupio sam ovaj list od čoveka koji se zvao Seli. Kupujući ga, imao sam u vidu viziju budućnosti, mister Holideje.

Pustolov ga je odmerio pogledom, a onda izvadio iz džepa tabakeru sa cigarama.

— Kakvu vrstu vizije?

— Verovao sam, pa i danas verujem, da novine ne treba samo jednostavno da obaveštavaju o događajima — rekao je Verijer. — Po mome mišljenju, jedan list treba da bude nešto više, treba da bude savest jednog grada. Naravno, mora se biti objektivan, ali, ja smatram da jedan izdavač treba da digne glas kada se desi nešto što on smatra da nije pošteno.

— Pa — složio se Holidej — ja nisam baš neki čovek od pera, ali se uglavnom slažem s tim vašim razmišljanjima.

— To je bio kako rekoh moj san — rekao je Verijer mirno, dodirujući vrhovima prstiju jednu posudu s olovnim slovima. — Pogledajte na primer nekoliko primeraka ovih starih izdanja, mister Holideje, i uverićete se da sam taj svoj san nastojao i da ostvarim. U tim člancima deo je ovoga o čemu sam vam sada govorio.

Holidej je uzeo nekoliko starih primeraka „Trube” i letimice pogledao sadržaj. Vrlo brzo je shvatio da Anton Verijer ima poseban dar da izrazi ono što misli sažeto i kristalno jasno, i na neke od značajnijih uvodnih članaka, Dok je digao obrve izražavajući time svoje čuđenje ali i zadovoljstvo. Jedan od uvodnih članaka naročito je privukao njegovu pažnju i on je novine prineo bliže svetlu.

„Naseljenici se kreću u okviru zakona” citirao je Holidej naslov u uvodniku. — Prilično oštro mišljenje za jednog izdavača novina u gradu stočara.

— I naročito nezgodno za jednog posebnog čitaoca — prisetio se Verijer. — Taj čitalac nikako nije voleo da naseljenicima ukažem da su

u pravu, i da iznesem sugestiju da ih treba ostaviti na miru. A šerif Kraford sa svoje strane nije baš voleo da mu se ukazuje na njegove obaveze i dužnosti da postupka kao pravi šerif koji štiti red i poredak.

Holidej je nastavio da čita uvodnik, klimajući s vremena na vreme glavom, i kada je pogledom preleteo preko jednog stupca, digao je glavu i pogledao prozor koji je delimično bio razbijen kamenicama.

— Sviđa mi se ovo što ste napisali — rekao je Holidej. Trebalo bi da svi shvatimo da u ovoj zemlji i u ovoj pokrajini ima mesta i za stočare i za naseljenike. Oni mogu da žive zajedno jedni pored drugih, ali, pre nego što do toga dođe, treba prebroditi gramzljivost i predrasude.

— Vi ste to shvatili — promumlao je Anton Vevijer zadovoljno. — Ali, ostali nisu.

— Stav izložen u ovom uvodniku vrlo je energičan — pohvalio je Holidej izdavača. — Ali... ovaj... čini mi se da uvodni članak u izdanju od ove nedelje nije tako odlučan.

Vevijer je pocrveneo. — Nemate potrebe da mi to kažete. I sam znam.

Dok je odgrizao vrh cigare i kresnuo šibicu.

Verijer je nastavio. — Vidite, mister Holideje, moj san ili vizija na neki način je razbijen. Ne mislim time da kažem da je razbijen ovom kamenicom koja je bačena kroz prozor. Nešto drugo je u pitanju. Oni su posetili moju ženu.

— Čuo sam za to — rekao je Holidej i povukao jedan gust dim.

Verijer se zagledao u njega. — Onda možete petpostaviti kako se

osećam! Oni... silovali su moju ženu pred očima naše dece, mister Holideje. Oni su zveri, životinje! Noćas ste ubili jednog od njih. Ali, ja strahujem za vas zbog toga što ste učinili.

— Drago mi je da ste na mojoj strani — rekao je Holidej izvivši usnu. — Ali, recite mi zašto ste želeli da razgovarate sa mnom?

— Ja... nisam sasvim siguran da znam zašto. — Priznao je Anton Verijer pomalo zbunjen. — Možda zbog toga što sam video šta se noćas desilo kod „Poslednje kocke”. Učinilo mi se da postoji zračak nade da... zakon, red i čast mogu ipak pobediti.

— Zaista? — osmehnuo se Holidej. — Ali, kao čovek od pera, vi verovatno verujete da živa reč i pisana reč mnogo više vrede nego mač. Je li tako?

— Ja sam nekada verovao da je tako — odgovorio je na to Verijer. — Verovao sam dok nisam došao u Lodeston. — Raširio je ruke kao da se pravda. — A onda su se stvari izmenile, nasilje je prevladalo. No, večeras se ipak desilo nešto, nešto što je oživelo moju veru. Ne zbog toga što ste vi ustrelili Burmanovog sina. Nešto drugo je u pitanju. Setite se da je salun bio pun kaulboja i da je u početku izgledalo da su njihove simpatije na Burmanovoj strani, pa čak i da su spremni da ga podupru. Ipak, kada su karte podeljene i protivnici stali jedan prema drugome, niko nije ni prstom mrdnuo. Zna li kako ja to tumačim, mister Holideje. Oni u stvari ne veruju u ispravnost Burmanovog stava. Istina, njima se neprestano govori i ponavlja da su naseljenici i oni koji su uz njih zlo za ovu do-

linu, ali, sada više nisam ubeden da oni to stvarno i misle. Naravno, rančeri kao što je Burman mrze naseljenike iz svojih sebičnih interesa, ali, običan častan radni kauboj i običan građanin nisu poneti tim opštim talasom mržnje i netrpeljivosti. Da je drukčije, vi biste sada bili mrtvi, mister Holideje. Veliki broj ljudi bio je tamo i da su svi bili protiv vas, ne bi vam ništa pomogla vaša veština baratanja oružjem. No, vi ste još uvek živi, a to je dokaz da sam u pravu.

Holidej je dosta dugo razmišljao o izdavačevim rečima, a onda ga je zapitao. — Sem Burmana i njegovog pratioca da li je u salunu bilo još kauboja sa ranča „Cirkli B“?

— Koliko sam ja mogao da vidim, nije — rekao je izdavač.

— Šta dakle ako je ono što ste rekli tačno — rekao je Holidej tiho kao da govori za sebe. — To bi značilo da suprotstavljanje naseljavanju potiče uglavnom sa ranča „Cirkli B“. To bi dalje značilo da ostali rančeri nisu toliko protiv njih.

— U poređenju sa rančom „Cirkli B“ ostali ili bar većina ostalih rančeva su mali — objasnio mu je Verijer. — Burman je tako veliki zato što je koristio slobodnu preriju za napasanje stoke sa njegovim žigom. Može se reći da su ostali rančeri vrlo malo koristili slobodan prostor. Prema tome, Burman ima da izgubi više nego drugi, i logično je da se protivi više nego drugi.

— Kako ja vidim ovu stvar, Verijere — pustolov je pokretom prsta otresao pepeo sa vrha cigare — ima dosta kauboja koji ne vole naseljenike, kao što ima i dosta građana sa sličnim osećajima, ali, oni nisu

toliko uspaljeni da počiste naseljenike iz doline kao što je to slučaj sa Burmanom i njegovom grupom. Ta masa građana i kauboja nahuškana je od strane Burmana, i zato je potrebna neka snaga koja će ih okrenuti i odvući u drugom pravcu. Čini mi se da bi „Lodestonska truba“ mogla odigrati ulogu te snage. Ovi uvodni članci koje sam pročitao imaju u sebi dosta ubedljivosti i argumenata.

— Takvi su bili, to je tačno — rekao je Anton Verijer žalosno.

— Mogu i sada biti takvi — rekao je Dok neposredno.

— Mister Holideje...

— Moji prijatelji zovu me jednostavno Dok.

Pri treperavoj svetlosti svetiljke, Verijer se zagledao u pustolova.

— Dok — rekao je on najzad — pre nego što odete, želeo bih da vam nešto pokažem.

Dao je Doku znak rukom da pođe za njim i visoki pustolov je čvrstim korakom prošao pored štampaarske mašine u zadnji deo štamparije. Tamo je Verijer otvorio jedna vrata koja su vodila kroz dugačak hodnik i kroz hodnik se štampar uputio prema jednim drugim staklenim vratima kroz koja je prodirala bleđa difuzna svetlost.

Verijer je otvorio ta druga vrata i Holidej je začuo dečiji smeh.

— Pogledajte — promrmlijao je Anton Verijer.

Dok je prišao do praga i provirio unutra. Dve male devojčice, obe u spavaćicama, jurile su se oko stola. Njegov pogled kliznuo je do divana koji se nalazio u uglu i od prizora koji je ugledao, zastao mu je dah. Zgrčena na jastucima, više je ležala nego sedela jedna mlada že-

na i čitala knjigu koju je držala u ruci. Na prvi pogled izgledala je vitka i imala je divnu dugačku crnu kosu, ali je na obrazu pravilnog duguljastog lica nosila ružnu podnadulu modru masnicu.

Revolveraš je zatvorio vrata i dva čoveka su se našli licem u lice u polutami.

— Oni što su bili, naneli su joj više zla od te otekline koju ste videli, Dok — promucuo je Anton Verijer. — Zapretili su nam da će sledeći put ako dođu tako grozno izmasakrirati njeno lice da je nikada neću prepoznati.

— Je li to bila pretnja? — zapitao je Dok. — Možda upozorenje da ubuduće šampate samo fine bezopasne uvodnike?

— Ja sam tako shvatio. — Ako ne budem pisao onako kako se njima bude svidalo, desiće se nešto još gore — rekao je izdavač. — Mislim da sam dobro shvatio poruku.

Holidej je ugasio opušak cigare. — Ja ostajem ovde i biću u okolini. Ako vam budem trebao potražite me kod Marše Harding. Biću na njenom ranču.

Posle toga, Dok se čvrstim korakom vratio kroz šampariju do ulice, i pojahao svog konja.

Kada je izjahao iz grada i uputio se putem koji je vodio ka dolini Volf Veli, već se bio spustio mrak, i posle pedesetak ili više metara Holidejevu siluetu obavila je tama. Ali, malo pre nego što je zašao u udoljicu koja ga je skrivala od domašaja pogleda, njegovu pažnju privukao je udaljeni blesak svetlosti na jednom od brežuljaka. Svetiljke su gorele u Burmanovoj ranč kući. Holidej je zategao vodice i prohladan vetar pirnuo mu je preko lica.

Do sada se još nije sreo licem u lice sa Linkom Burmanom i bilo mu je teško da zamisli duhovnu sliku čoveka koji je tako beskrupulozno naredio vešanje naseljenika i čiji se mučki izvršiocu nisu zaustavljali ni pred čim. Sve što je znao, bilo je da je Link Burman čovek ušančen na grudobranu. Kako se odbraniti od njega i kako rušiti njegovu tvrđavu moći? Holidejeva desna ruka spustila se na oblu dršku revolvera. Oružje nije bilo uvek izlaz iz svake situacije, ali je ponekad moglo dosta pomoći. Uputivši blagu reč svom Migu, poterao ga je niz padinu u Dolinu Vukova.

VI

Bio je to najpompezniji pogreb koji je Lodeston ikada video. Svi ljudi sa ranča „Cirkli B” bili su prisutni, počev od nadzornika Klause do crnca kuvara, svi sa crnim kravatama vezanim oko vrata. U čelo rake odmah pored ozbiljnog i svečanog lica sveštenika stajali su Link Burman i Emili. Oni što su nosili posmrtnu ostatku, ljudi sa Burmanovog ranča, stajali su poredani sa jedne i druge strane rake, čekajući sveštenikov znak da u zemlju spuste sanduk od borovine. Izgledalo je kao da je ceo grad prisutan, da su svi došli da budu svedoci tog događaja, i Burmanove oči šarale su po prisutnima kao da je ovaj prerijski vuk proveravao ko je tu a ko nije, to jest ko se usudio da ga povredi time što je odsutan.

„Božanska zemljo od koje sam stvoren primi me nazad u tvoje okrilje...”

Burman nije pevao, a za ljude sa ranča „Cirkli B” pevanje je bilo mu-

čan, vrlo mučan posao. Neki od njih nisu umeli ni da čitaju, a da ne govorimo o tome da su umeli da čitaju note i pevaju. Ali je zato crkveni hor, specijalno okupljen za tu priliku veoma lepo obavio svoju dužnost. Pogled Linka Burmana spustio se do drvenog kovčega. U tom trenutku nije osećao bol, to jest bol nije bilo ono što je preovlađivalo u njemu. U njegovoj duši ključao je bes, nepomirljiva mržnja prema revolverašu koji je skratio Bertov život. Njegov pogled je prešao sa kovčega do mesta gde su šerif Kraford i njegova žena stajali i pevali posmrtnu himnu. Pri kraju pevanja Kraford je digao glavu i njegov pogled sreo se iznad kovčega sa pogledom Linka Burmana. Burman mu je klimnuo glavom što je značilo da posle pogreba treba da ostane u blizini.

Propovednik Lejvis okrenuo je list u svojoj knjizi i kada je počeo da čita svećane reči koje su prethodile ukopu, ljudi sa ranča „Cirkel B” pokušali su da sebi daju izgled ljudi sa pijetetom.

Dve stranice kasnije, propovednik je završio i sklopivši knjigu glavom dao znak onima koji su nosili posmrtnu ostatku.

Burman je stajao lica bezizraznog i zagonetnog kao u igri pokera, dok su ukopnici lagano spuštali kovčeg u sveže iskopanu raku.

— Pepeo pepelu... prah prahu... — reči propovednikove gubile su se nošene vetrom.

Sve oči bile su uprte u kovčeg kada je on dodirnuo dno rake. Preko njega najpre je bačena šaka zemlje, ali, iznenada je Link Burman koraknuo korak unazad potpuno zanemarujući ostale prisutne ko-

ji su puni poštovanja pred svečanim činom čutke stajali oko groba. Rančerovo oko uhvatilo je senku tri osobe koje su se kretale putem koji je pravio okuku oko brežuljka na kome se nalazilo Lodestonsko groblje. Konjanici su na jednom mestu zaustavili konje i ostavši u sedlima sa druge strane ograde groblja, osmotrili gomilu ljudi. Burmanovo sumorno lice se razvedrilo kada ih je prepoznao, i on je digao ruku da bi privukao njihovu pažnju. Primitivši njegov pokret trojka se kroz vratnice uputila prema njemu.

— Pomolimo se bogu — rekao je na kraju propovednik.

Sve glave sem Burmanove pog-nule su se ka zemlji, ali, kada je video da su trojica konjanika sjahali odmah iza kruga prisutnih, Burman je sklopio oči.

Molitva je prilično potrajala, ali, na kraju se čulo poslednje amin i sveštenik Lejvis je zatvorio svoju knjigu. Vrlo lagano građani i kau-boji počeli su da se razilaze.

— Mnogo sam vam obavezan propovedniče, rekao je Burman neiskrenim glasom i stavio pet dolara u sveštenikovu ruku.

— Ja... ah... obično ne primam novac za sahrane, mister Burmane — promućao je sveštenik Lejvis kolebljivo.

Rančer nije obratio pažnju na njegove primedbe i udaljio se prema mestu gde je Anton Verijer stajao usamljen, bez šešira i bez pokreta, obasjan jutarnjim suncem.

— Misis Verijer nije mogla da podnese da dođe? — osmehnuo se rančer, ali mu se oči nisu osmehivale.

— Ona u poslednje vreme uopšte ne izlazi — rekao je Verijer tiho.

— Mislim da bi trebalo da znate zbog čega, mister Burmane.

— To je žalosno — rekao je Burman i slegnuo ramenima. — Oh, uzgred rečeno Verijere želim da izveštaj o ovom pogrebu bude štampan na prvoj strani. Zaboravite na vaše uvodnike ove nedelje. Na prvoj strani, zapamtite! I želeo bih da napišete sve o tome kako je bio zločinački ubijen. Kako ga je Dok Holidej hladnokrvno, zločinački ubio... Napišite baš te reči.

— Zločinački ubijen? — ponovio je izdavač i namršti se. — Ali, znam sigurno da je to bio častan obračun, mister Burmane.

— Častan obračun? — ponovio je Link Burman sa ciničnim osmehom na usnama. — Moj dečak je bio pod uticajem alkohola! Jedan profesionalni revolveraš protiv pripitog dečaka! Znam da naziv pripit dečak neće baš podići ugled mom sinu, ali, još manje dići ugled tom prijatelju seljaka, tom prokletom revolverašu! To će ga obeležiti kao ubicu. I tačno tako imate da napišete Verijere!

Burman je bacio pogled pored izdavača do mesta gde su ga čekala trojica pridošlica. Bret Klani je stajao naslonjen na jedan nadgrobni spomenik i pušio cigaretu. Konji trojice nepoznatih pasli su sočnu travu između grobova.

— Još jedna stvar, Verijere — promrmľjao je Burman. — Cenim to što vaš poslednji uvodni članak nije bio tako otrovan kao obično, ali neki od mojih ljudi kažu da im se ni takav ne dopada. U stvari, nekoliko njih su hteli da vas još jednom posete i da vam daju dopunsku lekciju.

Verijer je s mukom progutao vazduh.

— Ali ne brinite, ja sam ih sprečio bar zasada — rekao mu je Burman s istim ciničnim osmehom. — Računao sam da ste shvatili stvarnost, i da ste počeli da se popravljate. Znam kako je to, treba vas ohrabriti. I tako odsada pa nadalje ja ću vas hrabriti i davati vam podstreka da istrajete. Vi ćete naravno na kraju doći na pozicije i na stranu onih ljudi koji su pomogli da ova oblast bude ucertana na kartu Sjedinjenih Država. Staćete uz stočare. Jeste li shvatili poruku, Verijere? Ja ne volim i neću dva puta da govorim.

Rančer je prošao očešavši ramenom izdavača, i uputio se kroz gomilu učesnika sprovođa. Par susednih rančera izrazili su mu saučešće, ali Link Burman je bio obuzet mnogo važnijim stvarima i jedva da ih je čuo. Hitao je prema trojici nepoznatih došljaka.

— Drago mi je što si mogao da dođeš Brete. — pozdravio ga je Burman.

Bret Klani je ugasio cigaretu na vrh nadgrobnog spomenika.

— Loše je to što se desilo sa vašim sinom — rekao je Klani mahnuvši glavom prema grobu. — U prolazu kroz grad čuli smo od ljudi šta se desilo. Smatrao sam da možemo doći pravo ovamo na pogreb.

— Ubio ga je jedan revolveraš koji je stao na stranu onih prokletih naseljenika — objasnio mu je Burman. — Može biti da ste čuli za njega. Taj čova se zove Dok Holidej.

Klani se okrenuo svojim prijateljima.

— Ljudi jeste li čuli to? Dok Holidej!

— Zar onaj visoki nevaljalac koji je izvesno vreme jahao rame uz rame sa Vajatom Erpom — nasmešio se Ed Huper. Bio je to grub, suncem i vetrom šiban konjanik širokih snažnih ramena. Na bedrima je sa jedne i druge strane nosio po jedan revolver. — Do draga takvu sreću zaista nisam očekivao.

— Bar ćemo raščistiti stare račune — dodao je na to Klanijev drugi saputnik. Sem Soms bio je najstariji od njih trojice, izgledom debeljuškast, u stvari, dosta debeo, podnadio mali čovek sa dvostrukim podvaljkom.

— Čekajte trenutak — rekao je Burman. — Holidej nije sam. S njim je još jedan matori jarac.

— Kako se zove taj matorac?

— Mislím Džonah — dodao je na to Burman.

— A, Džonah Džons — nasmejao se glasno Soms. Znam tog probisvetá. Već sam imao prilike da ga vidim. On i Holidej nisu za potcenjivanje, mada je Holidej opasniji.

— Vi dakle poznajete te ljude — zaključio je Burman.

— Naravno. U našem poslu ljudi se poznaju — rekao je Klani muklo. — I vi kažete da njih dvojica pomažu naseljenicima?

— Pomažu im, mada nikako ne mogu da znam iz kojih razloga. Naseljenici nemaju para da plate njihove usluge.

— Ljudi kao Holidej i Džonah nisu baš mnogo milosrdni — rekao je Huper.

— Klani se na to osmehnuo. On je bio snažan krupan čovek, građen kao bik predvodnik, sa dugom kuštravom kosom koja mu je padala po vratu.

— To me mnogo ne interesuje, ali, moram reći da sam za Holideja čuo i nešto drugo. No, ostavimo sada to na stranu. — Digao je pogled do Burmana. — Kad ste nam pisali, mister Burmane, tražili ste pomoć u čišćenju naseljenika iz vaše doline. Nije bilo nikakvog pomena o Holideju i Džonsu — prevaljao je lenjo preko usana.

— Kada sam pisao ništa nisam znao o njima — objasnio je rančer.

— Suština je u tome — nastavio je Klani — da pet stotina dolara nije dosta. Pošto su u aferu umešani Holidej i Džons — naša cena je mnogo veća.

— Davolski mrzim da govorim o novcu u ovakvim trenucima — mister Burmane šmrknuo je Soms. — Ali, to je neophodno, jer posao je posao.

— Već ste dobili pet stotina — rekao je Link Burman ljubito. Zauštio je da nešto doda, ali se ugrižao za usnu kada je video njihova ledena lica. — U redu — rekao je — dobićete još pet stotina kada dolina bude očišćena i da dvojica revolveraša budu obešeni.

— Da kažemo još, po pet stotina za svakoga — mister Burmane. — Klani je pogledao svoje saputnike. — Je li tako momci.

— Holidej i Džons nisu igračke — rekao je Huper.

— Dobro neka bude — prevaleo je s mukom Burman mada mu se u guši kuvalo.

— Vaše reči pričaju našem uhu, mister Burmane — rekao je Klani. — Prihvatamo.

Ali, na to je Huper nabrao obrve. — Ne rekoste li da želite da budu obešeni?

Burman je klimnuo glavom. — Da, u svakom slučaju bar Dok Ho-

lidej. Želim da bude obešen po zakonu, i da visi na gradskim vešalima. On je ubica.

— Ali do vraga! — uzviknuo je Ed Huper. — Kako to da udesimo? Mi nismo predstavnici zakona i nemamo ta ovlašćenja.

— Za još ekstra pet stotina dolara, vi ćete igrati onu ulogu koju ja odredim — objasnio im je rančer. — Posle vešanja možete uzeti sve moje ljude sa ranča i očistiti nasejbenike. Ali pre toga hoću da se Holidej ljulja na vešalima.

Trojica najamnika su iznenađeno izmenjali poglede kada je Burman pozvao čoveka koji je na košulji nosio šerifsku značku. Stajali su ukručeni kada je šerif Link Kraford pošao prema njima.

— Momci, upoznajte se sa šerifom Krafordom. On je moj vrlo dobar prijatelj. Je li tako, Lene?

— Naravno da je tako — potvrdio je Kraford energično. Pri tome je izbegao da se sretne sa Klanijevim podmuklim pogledom.

— Šerife — Link Burman je izvadio svoju kutiju sa cigarama — šta je tvoje mišljenje o tome šta se desilo u salunu?

Kraford se s osećanjem nelagodnosti premestio s noge na nogu. Zapazio je da ga njegova žena Sjuzan posmatra, i da joj na usnama lebdi podsmešljiv osmeh.

— Pa... ovaj... vaš sin je ubijen...

— Hladnokrvno i sa predumišljajem? — Silio ga je Burman da se izjasni. — Tako je to kad se jedan neobuzdani dečak pod uticajem alkohola upusti u obračun sa profesionalnim ubicom. Je li tako bilo?

Šerif se zagledao u zemlju kod svojih nogu. — Da, mister Burmane. Čini mi se da je tako.

Kraford je bacio pogled u stranu prema svojoj ženi, ali, Sjuzan im je već bila okrenula leđa. Dašak poverca zašumeo je u krošnjama drveća oko groblja.

— Pa lepo šerife — rekao je Link Burman žustro — ako su to činjenice, onda bi Dok Holidej trebalo da se nađe iza rešetaka i da bude izveden pred sud i obešen.

Len Kraford je klimnuo glavom. — Tako je.

— Ali, on je živ i zdrav i slobodan — rekao je rančer optužujući.

— Do vraga, mister Burmane! — izbrbljao je šerif Kraford nešto u znak protesta. — Ne mogu da uhapsim čoveka kao što je Dok Holidej. U svakom slučaju ne mogu sam! Hoću da kažem on je... sem toga, ima i onog pajtaša koji je isto tako opasan kao i on...

— Tačno je tako — klimnuo je glavom Link Burman. Zbog toga sam udesio da dobiješ pomoćnike, ljude koji veruju u pravdu i poštuju red i zakon, ljude koji su spremni da se zakunu. U stvari, ovi tvoji pomoćnici će uhapsiti Doka Holideja umesto tebe, a sve što ti treba da uradiš, to je da za njega pripremiš ćeliju i da aranžiraš brzo suđenje i još brže vešanje. Recimo do sutra uveče. Obesićemo Doka Holideja na gradskim vešalima, tako da svi mogu videti.

Kraford je zablemuto zinuo u nje ga.

— I nemoj brinuti za porotu — rekao je Burman da bi ga umirio. — Ja ću pripremiti dvanaest dobrih ljudi, dobrih i iskrenih prijatelja.

— A ko su... ko su moji pomoćnici? — zapitao je šerif.

— Upravo stojiš pred njima — osmehnulo se Burman.

Sumoran, jedva primetan osmeh

razilio se mesnatim licem kralja rančera, i Len Kraford nije propustio da ga zapazi.

— Moje ime je Klani — predstavio se revolveraš prilično bahato. — A ovo su moji prijatelji Sem Soms i Ed Huper.

— Tvoji budući pomoćnici — dodao je Burman. — Tri čoveka do dna duše odana zakonu i redu, i spremna da za njegovo sprovođenje učine sve što je u njihovoj moći.

— Drago mi je što sam vas upoznao gospodo — rekao je Kraford nervozno.

Burman je potapšao rukom šerifa po ramenu. — Odvešćemo ove ljude do tvoje kancelarije, tamo ćeš im uzeti zakletvu, a onda ćeš ih uputiti da krenu na posao. Šta kažeš na taj plan?

— Čini mi se da to nije loša ideja — promrmljao je Kraford.

— Kako stoji stvar sa Džonahom Džonsom? — procedio je Klani kroz zube. — Da li je planirano da se i njemu sudi i da bude obešen?

Burman se osmehnuo prema šerifu i od tog osmeha šerifa su još jednom podišli hladni žmarci. — O, pa mislim da ćemo i za njega naći neku optužbu, zar ne šerife? Ljudi svašta rade i uvek se može naći nešto za šta mogu biti optuženi. Sad mi baš pade na pamet da nismo otkrili ko je pre dve nedelje ubio starog Džejka Renika. A dobrom šerifu ne liči da ubica tako dobrog čoveka ostane neotkriven, zar ne?

Za to vreme grobari su se bili udaljili, a mnoštvo ljudi i žena koji su prisustvovali pogrebu kretali su se stazom prema kolima i konjima koji su čekali pred vratnicama groblja. Negde na ivici groblja sveštenik je razgovarao s izdavačem Antonom Verijerom.

— Hajdemo do šerifске kancelarije, ovde više nemamo nikakvog posla — rekao je Burman na kraju.

— Petorka se lagano uputila ka vratnicama, a za njima je pošao stari Set Garlon zvanični gradski ukočnik, pošto je pre toga veštirim pokretima za kratko vreme nabacao zemlju u sveže iskopan grob, i napravio urednu, lepo uobličenu humku.

Šerif Len Kraford je prešao pogledom preko ognubelih tvrdokornih lica trojice revolveraša koji su stajali u nizu ispred njegovog pisaćeg stola. Iz ugla Klanijevih usana nehavno, skoro drsko visio je opušak upola dopušene cigarete, a na licima ostale dvojice lebdeo je podsmešljiv skoro prezriv osmeh za koji šerif, mada se pravilo da ga ne primećuje, nije nimalo sumnjao kome je bio upućen.

— Dignite desnu ruku — rekao je Kraford trudeći se da svojim rečima i svom ponašanjem da svečan, zvaničan ton.

Klani je laktom munuo svoje prijatelje i tri šake su se podigle uvis. Naslonjen na zid, stajao je Burman sa rukama skrštenim na prsima i s izrazom spokoja na licu.

Kraford je iz fioke izvadio komad papira na kome su za slične situacije kao što je ova, bile ispisane reči zakletve. Ruke su mu drhtale i to nije promaklo Burmanovom budnom oku.

— Požurite šerife — hitao ga je Sem Soms. — Zamortice nam se ruke ako ih budemo dugo ovako držali, pa nećemo biti sposobni da potegnemo revolver. Sem toga, želim

da nešto popijem pre nego što odjašem u tu dolinu.

Šerif je počeo lagano da govori reči zakletve koje su trojica revolveraša podsmešljivo ponavljali za njim, i kada je sve bilo završeno, Klani je izvadio cigaretu iz usta. Raširivši ruke, revolveraš se obratio svojim drugovima.

— Pa eto, momci, kažu da za sve postoji ono što se kaže prvi put.

— Izgleda da je tako Klani — promrmljao je Huper. — Hajde da popijemo nešto.

— Pre svega, hteo bih da postavim jedno pitanje. — Obratio se Klani Linku Burmanu potpuno zanemarujući šerifovo prisustvo. — Gde ćemo naći tu dvojicu revolveraša?

— U dolini u koju treba da idete.

— To je dosta veliki prostor — podsetio ga je Bret Klani. — Video sam mapu.

— Ako su tamo zato da bi pomagali naseljenicima, onda će uvek biti sa nekim od njih. U svakom slučaju, većina naseljenika ako ne baš svi, znaće gde se oni nalaze, pa prema tome, računam da ćete, ako posetite par farmi, uspeli da nekoga ubedite da vam to kaže. Vrlo brzo će se proćuti da ste vi ovde, i ta vest će nekoga od njih dvojice, a možda i obojicu navesti da vam stanu na put.

— Hajdemo onda — promrmljao je Klani obrativši se svojim novozakletim saradnicima. — Prvo da popijemo to piće, a onda ćemo da potražimo Doka Holideja i Džonaha Džonsa i da ih privedemo ovamo. I znate šta? — Na njegovom licu ukazao se izraz iznenađenja. — Ovaj šerifski posao počinje da mi se dopada!

Posle tih Klanijevih reči, trojica revolveraša najamnika su trupcući čizmama izašli na ulicu.

— Dobro jutro madam — pozdravio je Klani neku ženu dodirnuvši prstima obod svog „stetsona“ pri čemu se nije trudio da prikrije osmeh u svom glasu i pokretu.

Kraford je čuo oštar odgovor svoje žene na ulici, a posle toga Klanijev glasao drzak smeh. Prišao je prozoru i pogledom ispratio trojicu nevaljalaca koji su se preko glavne ulice uputili prema salunu „Poslednja kocka.“ Ed Huper se glasno smejao i u trenutku kada se nalazio na sredini ulice, izvukao je šestometak iz futrole. Kraford se začudio zbog čega je to učinio, ali je njegovo čuđenje trajalo sasvim kratko. Revolveraš je nanišao na limenog pošta na crkvenom krovu i pritisnuo okidač. Lepo obojeni metalni potao okrenuo se nekoliko puta od udara taneta. Trojica novih šerifovih pomoćnika su se nasmejali raskalašio i posle toga ušli u salun.

— Ovi ljudi ne odgovaraju tačno mojoj predstavi o vrednim dobrim i zakonu pokornim saradnicima — primetio je Kraford kriveći usne.

— Možda ne odgovaraju — presekao ga je Burman, ali, ja sam ih odabrao, i oni će svoj posao obaviti. — Rančor je začutao i prišavši vratima okrenuo se da još jednom pogleda šerifa na čijim je prsima blistala metalna zvezda.

— Palo mi je na pamet, Lene — rekao je. — Sledeći put kad negde pođemo, dobro bi bilo da me podsetiš da ti povećam nagradu. Mislim da nećeš imati ništa protiv toga. Do viđenja... šerife.

Len Kraford se umorno skljkao u svoju stolicu. Malo zatim vrata su se ponovo otvorila. Šerif se nije ni

potrudio da dignu glavu, jer je znao ko je ušao unutra. Dobro je poznao miris svoje žene.

— Znam šta nameravaš da mi kažeš — rekao je Kraford. — Bolje čuti i to ostavi za kasnije.

— Misiš da ostavim za posle vešanja? — Podsmehnula se Sjuzan, gledajući ga podrugljivo. — Zaista interesantna situacija, zar ne Lene? Dok Holidej namerava da uhapsi i privede bilo koga od jahača sa ranča „Cirkel B” koji bi se usudio da prekrši zakon, a ova trojica tvojih novih zamenika nameravaju da uhapsu Doka Holideja. E, sada mi reci koga ti imaš nameru da zatvoriš u ćeliju?

— Znaš ti vrlo dobro koga ću morati da uhapsim! — Dobacio je njen muž glasom koji je ličio na rezanje psa. — Nemam nikakvog izbora. Burman me je ovde postavio, Burman mi plaća dodatnu nagradu iznad moje plate koju mi daje grad, a sem toga, što je i najvažnije, ja imam želju da živim, i to da živim kao čovek, a ne kao pas.

— Ti ovo nazivaš životom? — Zapitala je Sjuzan. — Ostavljam te da čistiš i da ove tvoje ćelije dovedeš u red.

Šerif je ustao i stavio joj ruku na mišicu. Na to je ona hladno rekla. — Molim te ne dotiči me, Lene. — Stresla je pokretom ramena njegovu ruku sa sebe i izašla napolje. On je ostao nepomičan, osluškujući odjek njenih koraka na trotoaru. Na njegovom licu videlo se šta oseća. Odjednom, iz pravca saluna dopro je odjek revolverskog puca, a odmah zatim ženski vrisak. Kao da se dvoumi, Kraford je lagano izašao na blistavu svetlost ranog popodneva.

Odsjaj sunca svetlucao je na njegovoj šerifskoj znački dok je išao

preko prašnjave ulice i peo se na trotoar preko puta. Iz saluna „Poslednja kocka” u tom trenutku začuo se još jedan vrisak praćen razbijanjem stakla i praskom slomljenog nameštaja. Leptirasta vrata širom su se otvorila i bradati traper Bertran isteturao se napolje. Primitivši šerifa u blizini, povikao je glasom koji je ličio na lajanje promuklog psa.

— Šerife potrebni ste ovamo!

— Ko to pravi gužvu? — zapitao je Kraford kriveći usta.

— Neka tri nevoljalca — izbrbljao je Bertran brzo. — Prave čudo od haosa! Jedan od njih je pištoljem opalio barmena samo zato što mu se piće nije dopalo. Ostali su pomahnitali i jure devojke po salunu kao da su zečevi. Ovakvo čudo u životu još nisam video!

Šerifova ruka je mirno počivala na dršci revolvera. Po tome kako se držao, nije izgledalo da šerif ima nameru da se umeša.

— Najčudnije u tome jeste — traper je rukom prešao preko lica — što se hvale da su šerifovi pomoćnici. Kažu da su položili zakletvu, i da imaju pravo da u gradu zavode red. To sigurno ne može biti istina, zar ne šerife?

— U tom trenutku šerif Kraford je čuo prasak još jednog revolverskog hica, ali je njegova ruka ostala da mirno počiva na dršci revolvera.

— Pođi kući Bertrane — posavetovao je traper.

— Ali, šta nasilnicima...

— Samo puštaju paru — rekao je šerif i osmehnulo se usiljeno.

VII

Džonah Džons je žmireći pogledao prema podnevnom suncu, a on-

da usredsredio pogled na trojicu konjanika koji su tog trenutka izrolini na obzorju iza brdskog prevoja. Stari revolveraš je čvrsto dograbio svoju pušku i oprezno razdvojio grančice gustog žbunja iza kojeg je stajao u zasedi. S ovog rastojanja, nije mogao da razazna lica konjanika, i da utvrdi da li ih poznaje ili ne, ali, nije hteo ništa da rizikuje.

Poguren je hitrim korakom prošao kroz žbunjak i pazeći kuda staje, žurnim korakom se uputio niz padinu. Ispod njega, nalazila se jedna mala koliba iz čijeg dimnjaka se lagano dizao čas vijugav čas klobučast tanak stub dima. Starac je tiho kliznuo do podnožja padine i pljuskajući nogama po vodi prešao potok, obišao oko velike gornje drva i granja, i potrčao prema otvorenim vratima Maršine skromne farmerske kućice.

Kada je utrčao unutra, Dok Holidej je digao pogled sa „vinčesterke“ koju je čistio.

— Dok — izustio je skoro bez daha — imamo posetioce. Trojica ih je!

Holidej je ustao. — Marša... sakrijte se!

Iz spavaće sobe pojavila se Marša Harding i počela da protestuje, negodujući što joj se naređuje da se skloni, ali, Dok Holidej je nije čuo, jer je već krupnim koracima izlazio napolje. Visoki pustolov se čvrstim koracima uputio ka podnožju padine praćen Džonahom koji se upinjao da održi korak s njim. Celu jednu noć i skoro pola dana dvojica prijatelja stražarili su na isturenom mestu, očekujući da se pojavi banda Burmanovih plaćenika. Konačno, oni su došli i očekivani

čas obračuna mogao je nastupiti svakog trenutka.

Holidej je stigao do žbunja u kome je čas pre toga čučao Džonah Džons, i kleknuvši razgrnuo grančice. Začuo se odmah zatim prigušten šum čizama na mekoj zemlji, i trenutak kasnije, pored njega se našao Džonah. Držeći desnu ruku čvrsto na dršci revolvera, Holidej se zagledao u pravcu Džonahovog ispruženog prsta.

Dokove prodorne sivoplave oči ustremile su se duž dugačkog vijugavog puta. Trojica konjanika bili su sada već dosta ispod brdskog prevoja i spuštali su se niz padinu u indijanskom poretku jedan za drugim, a na čelu trojke jahao je jedan krupan zdepast konjanik na čijim usnama je lebdeo ozbiljan, svirep osmeh.

— Vidiš li nekoga koga prepoznaješ? — prošaputao je Džonah. Izraz očiju starog revolveraša bio je nešto drukčiji nego obično.

— Vidim nekoga koga obojica dosta dobro znamo — prošaputao je Dok. Istina, nismo se zvanično upoznali, ali svejedno, dosta dobro ga poznajemo bez obzira na neispunjene formalnosti.

— Do vraga — promrmljao je Džonah nestrpljivo — ko je taj?

— Bret Klani.

— Šta, zar onaj nevaljali podlac i zmija od revolveraša! — Graknuo je Džonah poluglasno. — Šta bi do vraga on mogao da traži u ovoj dolini?

— Koliko ja znam, sada je daleko od terena na kome se obično kreće, Džonah — rekao je Dok Holidej zatežući palcem obarač svog šestometka. Prema tome, sigurno da ovamo nije došao iz zdravstvenih razloga. Sem toga, kako mi se či-

ni, Link Burman je od one vrste ljudi za koje nitkovi kao što je Klani vole da rade.

— Šta, zar ti misliš? ...

— Mislim da protiv nas nećemo imati samo momčad sa ranča „Cirkl B” već da ćemo morati da se borimo i sa Klanijem i njegovim pajtašima.

— Misliš li da je i Soms sa njim

— zapitao je Džonah radoznalo.

U tom trenutku konjanici su izronili iz šumarka koji ih je do tada zaklanjao.

— Naravno da je i Soms sa njim

— potvrdio je Dok Holidej prepoznavši i drugog konjanika. — A onaj treći mora biti da je Ed Huper. Čini mi se da liči na njega, mada sam ga video samo jednom. Taj Ed Huper je jahao sa Džemsovom bandom pre nekoliko godina. Jesi li čuo za njega?

— Čuo sam — rekao je Džonah Džons. — Hoćemo li ih prokidati jednog po jednog? — Zapitao je obrativši se Holideju pun nade.

— Nećemo — odmahnuo je Holidej glavom. — Imam bolju ideju.

Dok nije imao vremena da svom prijatelju objašnjava svoj plan. Klani je već bio stigao do jedne velike oble steme negde nadohvat puškometa, i Holidej je uperio pištolj u pravcu nezvanih gostiju. Bio je spreman da opali, ali je čekao.

Trojka je prilazila sve bliže, i posle kratkog vremena našla se skoro pred cevima njihovih pištolja.

U tom trenutku, Holidej je razgrnuo granje žbunja i skočio na noge.

— Dižite ruke uvis! — odjeknula je britka komanda visokog pustolova i njegov odsečan glas proleom je tišinu kao pucanj boba. Da bi podupro reči svog prijatelja, Džonah

Džons se takođe ispravio i zapetu pušku uperio pravo u prsa krupnog revolveraša koga su obojica znali kao Breta Klanija.

Nekoliko trenutaka, trojica nevaljalaca su jednostavno zurili u njih ne verujući svojim očima ono što vide. Zbunjivali su ih crni otvori naperenih cevi. Bret Klani je zbunjeno zinuo, kao da je zaustio da nešto kaže, ali ni glasić nije sišao sa njegovih usana. Ne čekajući da se nevaljalci prberu, Dok Holidej je ponovo prasnulo na njih.

— Rekao sam ruke uvis!

Tri para ruku digli su se u pravcu neba.

— Holideje! — uspeo je Klani da izgovori gledajući očima punim neverice visokog pustolova — kako si do vruga ...

— Očekivali smo da će se neko pojaviti, Klani — rekao je Dok, — Džonah, čini mi se da nećeš imati ništa protiv ako ti kažem da ove momke oslobodiš njihovih revolvera. Suviše su im teški.

Ed Huper je suludo kolutao očima. U jednom momentu, pogledao je starog revolveraša koji se uputio prema njima, i odjednom se njegova desna ruka spustila naniže kao jastreb usmerljen na plan. Holidej je međutim, bio pribran, i Huperov potez ga nije iznenadio. „Koli” sa drškom od slonovače je grunnuo, i Huper je zajaukao kao isiban pas, jer ga je tane iz Dokovog pištolja pogodilo u podlakticu. Od silne udara i bola, Huper se zaneo u sedlu. Izraz Holidejevog lica nije se ništa promenio, i on je netremice nastavio da posmatra plaćenike.

— Da li još neko od vas želi da dirne dršku revolvera? — rekao je Dok izazovno.

Huper je grčio lice i stezao ranje-

nu ruku, a krv mu se slivala između prstiju. Bret Klani je proceđio kroz zube psovku, a odmah zatim Džonahove vredne ruke izvukle su mu revolver iz futrole.

— Gle gle, pet zarez! Klani — osmehnuo se Džonah stavljajući Klanijev revolver sebi za pojas.

Stari revolveraš je prišao Semu Somsu i za tren oka i njegov revolver se našao zajedno sa Klanijevim, zataknut za Džonahov pojas. Najzad je pružio ruku i digao revolver Eda Hupera koji je ležao na zemlji, a zatim je odsuptio nekoliko koraka nazad, i stao pored Holideja.

— Pa lepo, šta ćemo sada? — Dok Holidej je s izrazom negodovanja posmatrao trojicu revolveraša. — Link Burman mora da je rešen na sve, kada je takvu trojicu nitkova doveo ovamo. Sigurno je da mu je dogorelo do nokata.

— Mi ne radimo za Linka Burmana — dobacio mu je Bret Klani. — Nekim slučajem, desilo se da smo imenovani za šerifove pomoćnike. Mi smo položili zakletvu kao predstavnici zakona!

— Sem toga, Holideje — graknuo je Sem Soms lica crvenog od ljutine — mi smo u ovom trenutku kao predstavnici reda i zakona na vršenju dužnosti!

Na te reči, Džonah Džons je prasnio u glasan smeh, a Dok Holidej je jedva uspeo da mu se ne pridruži. Ipak, jedva primetan osmeh iskrivio mu je kraj usnice.

— Vi šerifi? Preispoljni nevaljalci i ubojice, pa predstavnici reda i zakona? — Izustio je Džonah kroz smeh.

— Tačno tako stari bradati jarče — zarežao je Klani. — Položili smo

zakletvu pred Lenom Krafordom šerifom Lodestona!

Dok Holidej je i dalje držao naperen revolver.

— Pa lepo, recite mi omda šta vas trojica šerifovih pomoćnika radite ovde u ovoj dolini? — zapitao je ugladeno. — Pošli ste u razgledanje pejzaža?

— Došli smo ovamo da vas uhapsimo — razdrao se Ed Huper. — Imamo nalog da vas uhapsimo i privedemo.

— Pod kojom optužbom? — zapitao je Dok Holidej.

— Ubistvo! — objasnio mu je Klani. — I ne zaboravite da iza nas stoji zakon!

— Ubistvo! — izustio je Džonah kao bez daha, i na licu mu se ukazao izraz podrugljivog negodovanja. — A koga smo mi to ubili?

— Čekaj, čekaj, pusti me da nađam — rekao je Dok Holidej podrugljivo. — To bi mogao da bude Bert Burman.

— Tačno pogodio si — rekao je Bret Klani. — A sada, u ovom momentu, činite i drugi, suprotstavljajte se predstavnicima zakona u vršenju njihove dužnosti. Za vas bi bilo najbolje da odbacite revolvare i da se predate!

Holidej se okrenuo prema svom prijatelju i njegove usne izvio je slab osmeh. — Čuj, Džonah, imaš li ti osećaj da ćeš se predati?

— Osećaj da ću se predati? Ne, bogami, u ovom momentu ne osećam ništa nalik na to — zacerekao se prigušeno stari revolveraš.

Istog trenutka, Holidejevo raspoloženje se naglo promenilo. Sa njegovog lica nestalo je osmeha. Glasom ostrim kao da seče nožem prasnio je.

— Znam zašto si ovde Klani. Te-

be je najmio Link Burman da radiš za njega, a to može da znači samo jedno, došao si ovamo da mučiš i ubijaš nedužne naseljenike. Došao si da poslužiš Linku Burmanu u ostvarivanju njegove želje da ih izгна sa njihove zemlje i iz ove doline.

— Ma šta kažeš. — Klamijev glas još uvek je zvučao nadmeno. — Holideje, jesi li ikad bio u Karson Sیتیju?

— Kakve veze ima Karson Sیتی s ovim?

— Reći ću ti šta se tamo desilo negde šezdesetih godina. Taj grad preplavili su pacovi. Bili su svuda. Holideje, u stajama, štalama, domovima, trgovima, salunima, svuda i na svakom mestu. Od njih se jednostavno nije moglo živeti. Gradski odbor odlučio je da najmi jednog čoveka koji će ih hvatati i ubijati. Našli su takvog čoveka i bogato su ga platili, ali, pokazalo se da im se taj izdatak isplatio. On je očistio i poslednjeg pacova iz Karson Sیتیja i od tog grada napravio mesto u kome je opet bilo lepo živeti. Sad vidiš, Holideje nas možeš shvatiti kao istrebljivače pacova, koji su najmljeniji da od ove doline naprave mesto dostojno pravog življenja.

— I vi ćete to postići paljenjem domova i ubijanjem farmera, — rekao je Dok klimajući glavom.

Klani je raširio ruke. — Pa šta?

— To što znam kako Burman razmišlja i gleda na stvar — rekao je Dok Holidej. — Samim tim što vas je najmio i upisao na svoj platni spisak, on će preplašiti naseljenike koji će se razbežati na sve strane. Oni koji uprkos tome budu imali hrabrosti da ostanu, biće ubijeni

kada vas trojica i ostali Burmanovi ljudi pređu na posao.

— Sasvim dobro si shvatio stvar — rekao je Klani podsemšljivo.

— E pa, u tome i jeste stvar. Može biti — na Holidejevom licu ukazao se svirep osmeh i otkrio bele pravilno poredane zube — možda je vreme da naseljenicima, a i Burmanu pokažemo da vas trojica niste ništa drugo nego obična slamna strasila.

Kada se njegov pogled sreo sa ledenim pogledom Holidejevih sivoplavih očiju, srce Breta Klanija stegao je grč straha. Odjednom je nestalo sve njegove podrugljive hrabrosti, i on je nervozno liznuo osušene usne.

— Nisam verovao da je ubijanje nenaoružanih ljudi tvoj stil, Holideje.

— Sjašite s konja — naredio je Holidej kratko.

Trojica revolveraša zbunjeno su izmenjali poglede, a onda bez reči poslušali.

Holidej ih je odmerio jednog po jednog. — Skinite košulje.

— Šta? — zinuo je Soms.

— Skinite košulje! — ponovio je Dok Holidej razdraženo.

Videvši da nemaju kud, revolveraši su skinuli košulje i trenutak kasnije, njihove nage grudi, dvoje mišićavih a jedne mršave i mlohаве, grejalo je previše toplo nepoželjno sunce.

— Šta ovo treba da znači? — zavileo je Huper.

— Sada su na redu čizme i čarape — naredio je Holidej.

Crveni u licu, mucajući, govoreći jedan drugom i gledajući se sa zbunjenom nevericom, trojica revolveraša su se sagnuli i skinuli čizme.

Pocepane prljave čarape svučene su sa njihovih oznojenih tabana, i stari Džonah je prstima stisnuo nos, praveći otužno namršteno lice.

— Zar se vi ljudi nikada ne kupate — provalo je s mukom preko usana nosnim glasom.

— Zaveži! — dobacio je Klani besno, jer je pod nogama osećio usijanu vrelinu zemlje.

— Sad vaše opasače momci, otkopčajte opasače i pustite ih da padnu na zemlju.

Još uvek ne verujući da im se tako nešto događa, trojica revolveraša su pokorno poslušali. Opasači sa mecima i futrolama za revolvere pali su u prašinu.

— Sad pantalone — naredio je Holidej. — Skidajte i njih!

— Za ime božje, Holideje! — Klanijev jauk odjeknuo je i odbio se čak s udaljenog brdskog prevoja.

— Požurite, požurite! — rekao je Holidej nestrpljivo. — Otkopčavajte kaiševe na pantalonama — naredio je glasom koji nije trpeo pogovora. — Učinite to sami, ukoliko ne želite da vam ih ja mecima otkopčam.

Očigledno preko volje, i ližući psovke sebi u bradu, šerifovi pomoćnici su otkopčali opasače na pantalonama. Najpre su Huperu pantalone kliznule do stopala, a onda se to isto desilo i Semu Somsu, a na kraju je i Klani pustio svoje da padnu na zemlju. Holidej je s naporom uspeo da uzdrži smeh, budući da je prizor pred njim bio koliko tužan toliko i smešan. No, znajući ko su revolveraši, Holidej nije prema njima osećao nikakvo sažaljenje.

— Pa šta misliš, Džonah, smatraš li da smo otišli dovoljno daleko u svlačenju naših novih poseti-

laca? — Zapitao je Dok Holidej svog druga.

Stari revolveraš je rukom pročešljao bradu. — Još uvek imaju triko na sebi.

— Da imaju — rekao je Dok klimajući glavom. Pogled mu je poživao na prijavom i zgužvanom donjem vešu koji su revolveraši pridržavali rukama, kao da se boje da će ih neko silom svući.

— Holideje! — Opomenuo ga je Bret Klani gledajući ga mračnim očima. — Zbog ovoga ću te jednog dana ubiti. Ubiću te tako da ćeš s mukom umreti!

Dok Holidej je slegnuo ramenima. — Može biti, ali sada hoću da vidim te trikoe na zemlji.

Revolveraši su stali u nedoumici, i Holidej je morao da ih opomene zapinjanjem pištolja. Palac je zategao obarač i metalno „klik“ jezivo je odjeknula tišinom. Soms je zastenjao kao čovek koji će istog trenutka izdahnuti. Ed Huper je nešto smušeno brbljao kao suludi čovek, a Klani je ledenog pogleda svukao sa sebe poslednji deo odeće, i ostao da stoji na putu potpuno nag. Ostala dvojica su posle razmišljanja od nekoliko sekundi pošli njegovim primerom.

— Dobro, Holideje — Klani je jedva disao od suzdržavanog besa. — Igra je završena. Šta sad?

— Skupi njihovu odeću na gomilu — rekao je Dok Holidej Džonahu.

Očiju sjajnih od zadovoljstva Džonah je nabacao prijavu odeću na jednu gomilu.

— Šta kažeš ti sad na sve ovo, Džonah? — Dok je posmatrao trojicu revolveraša. Sivoplave Dokove oči nisu otkrivale ni delić njegovih

misli. — To je suviše prljavo da bi se moglo oprati!

— Zaudara kao koža tvora — rekao je Džonah okrećući glavu.

— Pa dobro — rekao je Dok — pretpostavljam da u tom slučaju ima samo jedno što možemo učiniti za kicoše kao što su oni. Imaš li palidrvca?

— Ne, za ime božje! — Povikao je Soms skoro plačući. — Nemojte!

Dok je Holidej držao naperenim revolverom trojicu hulja na nišanu, stari revolveraš je čučnuo pored gomile odeli i kresnuvši palidrvce bacio ga u gomilu krp. Najpre je iz gomile počeo da se diže dim, a onda je odjednom cela hrpa buknila u plamen. Takozvani šerifovi pomoćnici su užasnuti zaurrali, skačući gore-dole kao Indijanci u ratničkom plesu. Ali, ništa nisu mogli da učine, i pred njihovim očima sve njihovo odelo je za kratko vreme otišlo u dim.

— E tako — rekao je Holidej — sada je na redu sledeći potez. Penjite se na konje.

Golišavi trio je poslušao, i njihova gola tela slepila su se s ugrejanim sedlima.

— Lično mislim da je najbolje mesto gde možete otići i dobiti na zajam nešto odeće, ranč vašeg poslodavca, „Cirk B.“ — Prevalio je Dok Holidej ležerno preko usana. — Hoću samo da vas podsetim, da biste tamo stigli morate proći kroz celu dolinu, što je, na žalost, vrlo neprijatno. Uzgred budi rečeno, ne pomišljajte na to da se zaustavite na nekoj farmi ili blizu kuće nekog naseljenika, i da tamo drpate nešto odeli. Pretpostavljam da će vas svuda dočekati kiša olova, jer pojava takvih golišavih spodoba nije prijatna oku ovdašnjih časnih gra-

dana, i takvo se ponašanje ceni kao krajnje nedostojno, čak i kao uvreda. Ne bi me čudilo ako bi vam neki farmer sa zadovoljstvom izbušio kožu.

— Kučkini sinovi! — besno je procedio Bret Klani. — Za ovo što ste učinili, obojicu ću vas poslati u pakao!

— Odlazite — naredio im je Dok.

Poniženi, ljuti i cedeći sebi u bradu kroz zube najgnusnije kletve, trojica šerifovih pomoćnika podboli su svoje konje petama, i udaljili se od nasmejanih pustolova. Nastavili su da jašu putem, a onda su na jednom mestu skrenuli preko otvorene ravnice obrasle žalfijom i uputili se u pravcu ranča „Cirk B.“

— Čini mi se — konstatovao je Džonah pribrano — da smo danas sebi stvorili još trojicu nepomirljivih neprijatelja.

Malo zatim, trojica konjanika nestali su vijugavim putem iza brdskog prevoja, i Dok Holidej i Džonah začuli su malo posle da se iz daljine čuju povici za koje se moglo zaključiti da dolaze iz grla jednog para naseljenika čija se farma nalazila odmah na drugoj strani prevoja. Holidej je vratio svoj revolver u futrolu od finog crnog boksa, razmišljajući o tome da ako se ova nečuvana šala proširi uzduž i popreko doline Volf Veli, jahači ranča „Cirk B.“ neće više uživati neprikosnoven autoritet kao do tada, a opasnost koja će za njih proizaći iz mržnje Klanija i njegovih ljudi ionako je već postojala, tako da će se poniženje koje su Džonah i on nametnuli trojici revolveraša, u svakom slučaju isplatiti. Osnovna stvar bila je pokrenuti farmere na otpor. Sve do sada, uglavnom iz

straha, naseljenici se nisu držali čvrsto jedan drugoga, ali se Dok nadao da će sada kada se proširi glas o poniženju Burmanovih najamnika kojih su se svi bojali, naseljenici skupiti hrabrost i pružiti otpor.

— Vratimo se dole — rekao je Dok. — Hteo bih da popijem dobru toplu kafu.

Bilo je negde kasno poslepodne. Met Klaus je ležao u senci jednog granatog pamukovog drveta i pušio cigaretu zavijenu od dobrog duvana, što je za kauboje u tim krajevima bila retkost, a što je on zahvaljujući svom posebnom položaju sebi mogao da dozvoli. Neposredno iznad njega, na jednoj blagoj padini, paslo je malo krdo goveda sa ranča „Cirk B“ čupkajući bokore trave oko zamućenog izvora. Bilo je to vreme koje je Klaus obično koristio za popodnevni odmor. Povukao je jedan dim i ispuštajući okruglaste kolutove, počeo da razmišlja o trojici revolveraša koje je Burman pozvao da dođu u dolinu. Na neki način, nadzornik ranča „Cirk B“ nije voleo što su došli, i nije mu se dopadalo što su se umešali. Sve do sada, računao je on, držao je situaciju u dolini u svojim rukama, i dolazak Klanijeve bande budio je u njemu nezadovoljstvo.

Ponovo je povukao dubok dim i pokušao da od sebe odagna misli koje su izazivale nezadovoljstvo. Za kratko vreme će Klanijeva banda u svakom slučaju otići iz pokrajine, razmišljao je. U međuvremenu, sarađivaće s njima u isterivanju farmara i drugih naseljenika iz doline Volf Veli. Na kraju, nije mu mno-

go smetalo što će glavnima mržnje za nasilja i maltretiranje pasti na Klanija i dvojicu njegovih revolveraša.

Nekoliko goveda izdvojilo se iz malog krda pored lokve i uputilo se prema glavnini krda koje je paslo oko jednu milju dalje odatle, i Klaus je zaključio da će biti bolje da ih vrati, dok su još u blizini. Lenjo je ustao sa svog mesta u hladovini i tek što je uzjahao i udobnije se namestio u sedlu, primetio je trojicu konjanika koji su dolazili u njegovom pravcu. Zatreptao je očima jednom kao da ne veruje ono što vidi, zatim se bolje zagledao u njih, a onda ponovo zatreptao. Izgledalo je kao da su konjanici obučeni u potpuno bela odela, a Met Klaus nije bio od onih ljudi koji veruju u anđele.

Nadzornik ranča je i treći put s nevericom trepnuo kada su konjanici prišli bliže, i osmeh pun neverice neprimetno se oformio na njegovim usnama. Mirno i tiho kao ovčice, Klani i njegovi ljudi su zategli vodice i zaustavili se ne daleko od Klause koga su tek tada primetili.

Upinjući se da nađe prave reči, Klaus ih je pozdravio i odmah zatim nastavio. — Šta je to, jeste li se vi kupali?

— Ne postavljam glupa pitanja nego nam daj neka odela! — Dreknuo je Klani besno. — Ja sam Klani!

— Da, da. Pretpostavljam sam da bi to morao biti ti... vi ste ovaj, jeste li... tako jahali kroz celu dolinu?

— Daj nam nešto odela kad ti kažem!

— Pođite za mnom — rekao je Klaus smeškajući se.

Kolona golišavih je krenula za

njim, jer drugog izbora nije bilo. Okrenuli su konje i ćutke i pognutih glava pošli za nadzornikom.

Klaus ih je poveo prema ranč kući i kauboji koji su se zaćekli u blizini izvirujući su uperili poglede prema trojici golih jahaća koji su išli za nadzornikom. Kada je kolona konjanika prišla bliže, prizor koji su predstavljali, izazivao je kod radnika zaposlenih na ranču „Cirkli B” sasvim različite utiske. Na prednjoj verandi ranča pojavio se crnac kuvar otvorenih usta od iznenađenja i zablenuto se zagledao u one koji su dolazili. Nekoliko kaubojza zaposlenih u koralima prigušeno su se nasmejali, ali ih je Klani učutkao neprijateljskim pogledom. U jednom momentu, žena koja je pomagala kuvaru pridružila se ovome na terasi, ali se odmah za tren oka vratila unutra. Neko je ipak bio dovoljno priseban da iz spavaonice uzme tri ćebeta i odnese ih revolverašima koji su ih žudno prigrabili. Posle toga, odeveni u ćebad kao Indijanci, plaćeni revolveraši su sjahali.

Glavna ulazna vrata ranč kuće su se širom otvorila i na njima se pojavio Link Burman. Sa rukama oslonjenim na kukove posmatrao je trojicu revolveraša kako prilaze verandi.

— Šta je to do đavola? — grmnuo je Burman. Ne čekajući da mu ma šta odgovore nastavio je. — Ulažite unutra!

Tri ukrućene ljudske figure nećujno su prošle pored njega i šmugnule u bezbednost ranč kuće. Iza njih, počeli su se okupljati kauboji, žagoreći i smejuljeći se bez mišlosti trojici njihovih saradnika koje u stvari nisu voleli. Čak je i Klaus sa velikom mukom uspeo da zadrži

ozbiljno lice kada ga je Burman pozvao da uđe unutra.

Burman i njegov nadzornik ušli su ćvrstim korakom preko terase u unutrašnjost kuće u Burmanovu sobu za rad. Klaus je nogom zatvorio vrata za sobom, a Link Burman je besnim pogledom ošinuo smušene šerifove zamjenike. Bret Klani mu je na brzu ruku ispričao smušenu verziju onoga što se desilo, i sve vreme Burman ga nijednom nije prekinuo. Kada je završio svoju verziju, Klani je pogledao poslodavca očekujući da će na njega da srući bujicu pogrđnih reći.

Ali, Link Burman je ostao začuđujući miran. Bio je ljut, to se na njemu jasno zapažalo, ali, kada je progovorio, ton njegovog glasa bio je umeren i pribran.

— Koliko ljudi vas je videlo dok ste tako jahali?

— Verovatno pola doline! — priznao je Klani.

— Onda se do sada glas o tome proširio celom dolinom, jer se vesti šire ovde kao prerijski požar — obratio im se rančer. — Do sada je bruka verovatno stigla i do grada. Naravno, Holidej je mudar i mudro je odigrao ovu partiju. Napravio je od nas budale, a to je gore nego da vas je pobio.

— Šta treba da radimo? Šta će biti naš sledeći potez? — pitao je Soms hrapavim glasom.

— Ja bih predložio da skupimo veliku grupu i napadnemo kolibu u kojoj su se utaborili njih dvojica — predložio je Klaus.

— Ne — Burman je odrećno odmahnuo glavom. — Kad je već tako zakuvano, onda taj predlog ne bi bio dobar. Holidej je postupio lukavo, pa mu moramo uzvratiti istom merom. Napašćemo i njega i

ostale u dolini onda kada to najmanje budu očekivali.

— Na primer noćas? — rekao je nadzornik gledajući s iščekivanjem.

— Noćas će nas sigurno očekivati — odgovorio je na to Link Burman. — A može se desiti da se u takvoj situaciji neki od njih udruže protiv nas. Prema tome, sačekaćemo da prođe dan ili dva, da se duhovi smire i njihova pažnja opusti, a onda ćemo ih napasti.

— A šta ćemo da radimo dotle sa Dokom Holidejem? — zapitao je Klaus. — Šta je bilo s onim javnim vešanjem koje si mu bio namenio?

— To javno vešanje je još uvek moj cilj, nisam na to zaboravio — odgovorio je rančer. — Kada prošetimo kroz dolinu, očistićemo naseljenike na ovaj ili onaj način, zapravo sve one koji nam se budu suprotstavili, ali, što se tiče tog prijatelja seljaka Doka Holideja... to je nešto drugo. Njega hoću živog. Hoću da ga vidim kako se ljulja na konopcu!

Posle tih reči, Burman je s izrazom lica koji je ličio na gađenje, pogledao Klanija i njegove ljude koji su uvijeni u čebad stajali pogruženo.

— Za ime božje gubite se oдавде i nađite neka odela da se obučete! — Prasnuo je stočarski kralj.

VIII

Posle zalaska sunca, noć je u dolinu Volf Veli došla vrlo brzo. Okolni vrhovi bregova kao da su prizivali tamu i rumenkasta svetlost brzo se pretvarala u sivilo sumraka da bi kratko vreme posle toga dolinu zakrilo plašt noći. Tu i tamo, počele su da se pale lampe, ali neke od farmerskih kuća ostale su u

mraku. Nekoliko takvih u kojima se nije video veseli plamičak svetiljki, bile su u stvari samo kostur i zidine kuća spaljenih od strane bezdušnih konjanika sa ranča „Cirkli B“. Te puste domove sada su posećivali samo gavranovi i duhovi naseljenika čiji su se životi ugasili na drveću za vešanje.

U kolibi Slima Hardinga međutim gorela je vatra na ognjištu, i kada je večera bila završena i posuđe oprano, Marša je sela za sto na stolicu grube indijanske izrade i počela razgovor sa Dokom Holidejom. U tom trenutku sa mesta gde je čuvao stražu došao je i Džonah. — Napolju je sve mirno — objavio je. — Šta misliš da bismo mogli da preduzmemo?

— Popićemo malo Maršine dobre kafe — osmehnulo se Dok. — U ovom trenutku, to je najbolje što možemo preduzeti.

Marša se osmehnula i odsjaj drhtavih plamenova sa vatrišta obasjao je njeno prijatno lice.

— Pripremiću kafu — rekla je ustajući.

Dok Holidej je posmatrao dok je nalivala vodu u lonče i poslovala oko šporeta. Ovi trenuci koje je provodio u Hardingovoj skromnoj kući i pogled na mladu ženu koja je obavljala domaće poslove podsećali su ga na stara dobra vremena, ona vremena kada je zajedno sa Hardingom uživao u obilnim i ukusnim večerama koje je Marša oduvek znala majstorski da pripremi. I kao da se i ona u tome trenutku setila tih istih vremena jer se okrenula od šporeta i pogledala Holideja. Pogledi su im se sreli i ona se osmehnula.

— Pa dobro — nastavio je da insistira Džonah ne pretpostavljajući

kakvim mislima je okupljen njegov prijatelj — mislim da bi naš sledeći stvarni potez trebalo da bude obračun s onim bednim psom Burmanom. Pretpostavljam da posle ovoga neće birati sredstva da se dočepa naših glava. Može se desiti i najverovatnije da će se desiti, da noćas krene na nas.

Holidej je odbacio opušak cigare u vatru. Nekoliko varnica prsnulo je levo-desno i za trenutak plamen se razjario.

— Moja je pretpostavka da noćas neće doći. Mislim da će sačekati bolji trenutak i da će nas pustiti da se znojimo i izgubimo nerve.

Baš u tom trenutku, napolju se začuo udaljen ali jasan topot konjskih kopita.

Džonah je poskočio sa svoje stolice i žurno dograbio „vinčesterku” naslonjenu pored ulaznih vrata.

Holidej je izvukao revolver iz futrole. — Marša pritulite svetiljku — obratio se ženi.

Marša je hitro sasvim smanjila plamičak svetiljke, i u sobi je zavladała skoro potpuna tama. Mrak je poremetila samo vatra na ognjištu koja je pucketala u tišini.

Holidej je prišao prozoru i oslušnuo topot kopita koji je sada odjekivao sasvim blizu. Razgrnuo je zavesu i osećajući na vratu ubrzano Džonahovo disanje, visoki pustolov je provirio napolje u noćnu tamu. Kanji mesec je bledunjavom svetlošću obasjavao nejasne siluete na brdskom prevoju, a malo dole niže. Holidej je zapažao svetlucanje vode u plitkom potoku. Kao stopljeni u jednu siluetu, konjanik i konj su pregazili potok ne trudeći se da prikriju svoje prisustvo. Holidej je lagano izvadio revolver iz futrole i glavom dao znak Džonahu da pazi

na vrata. Stari revolveraš se na prstima odšunjao do ulaza i počeo da čeka. Holidej se pak priljubio uz zid pored prozora.

Odjednom je topot kopita zamro, i daviši znak glavom Marši da se ne miče, Holidej je još jednom neprimetno odškrinuo zavesu na prozoru. Revolverašev pogled zadržao se na konjaniku koji je zategao vođice i stao neposredno ispod verande na prednjoj strani ranč kuće.

— Hoćeš li da otvorim i da ga skinem iz sedla? — Prošaputao je bradati revolveraš.

Holidej je na to odgovori. — Čekaj malo.

Trenutak kasnije pridošlica je povikao.

— Holideje!

— Poznajem taj glas. To je Verijer, moj prijatelj izdavač novina. — Klimnuo je glavom Dok Holidej dajući svom drugu znak da nema opasnosti. — Otvori vrata i pusti ga unutra.

Marša je pustila jače plamen u svetiljci, i bleđa svetlost obasjala je četvrtasti krug verande kada je Džonah hitrim pokretom otvorio vrata. U četvrtastom otvoru, poguren u sedlu sedeo je izdavač Londonstonskih novina čekajući da Dok Holidej izađe napolje.

— Trebalo mi je dosta vremena dok sam pronašao ovo mesto — rekao je Verijer naginjući se napred u sedlu. — Verovatno da ga ne bih ni našao da nije bilo onog para naseljenika na drugoj strani brda. Oni su mi mnogo pomogli.

— Uđite unutra — pozvao ga je Holidej.

Izdavač novina je sišao iz sedla i ispravio noge.

— Od grada dovde ima dosta dugo da se jaše — primetio je Dok Ho-

lidej kada se Anton Verijer popeo na verandu ispred kuće.

— Ima bogami, i ja sam to vrlo dobro osetio na sopstvenoj koži! — rekao je Verijer praveći ružnu grimasu licem. — A sem toga, ovih poslednjih dana nisam baš u nekoj velikoj formi za jahanje.

Holidej je predstavio izdavača svom saputniku, i kada je ušao unutra, Verijer je sa glave skinuo šešir. Zastao je pored štednjaka i pružio ruke iznad njega da se zagreje.

— Pa dobro, Verijere — rekao je Holidej bez okolišenja — pretpostavljam da niste prešli toliki put samo da biste se poslužili Maršinom kafom, mada je kafa dobra, a vi dobrodošli.

Anton se zahvalno osmehnuo kada je Marša uzela lonče sa kafom i pružila ruku da uzme jednu šoljicu sa police.

— U pravu ste — rekao je izdavač. — U stvari, dojahao sam ovamo da vam pokažem nešto što sam napisao.

Verijer je zavukao ruku duboko ispod svog ogrtača i otuda izvukao savijen komad papira. Pružio ga je Holideju koji ga je uzeo i prišao bliže svetiljci.

Dok je bacio kratak pogled na naslov rukopisa i okrenuo se Marši.

— Čini mi se Marša — rekao je pustolov ležerno — da ova poseta zaslužuje da bude nagrađena porcijom vaših izvrsnih biskvita!

Verijer je seo i tri para očiju usredsredila su se na Doka Holideja, koji je glasno pročitao naslov članka.

„Burmanove plaćene ubice moraju biti zaustavljene.” Holidej je bacio kratak oštar pogled na Antona Verijera... — ovo ovde... name-
ravate li tako da šampate?

— To će biti moj uvodni članak — objavio je izdavač novina svečano.

— Došlo je vreme da se sa stranica novina počne otvoreno govoriti i list „Truba” neće skrenuti sa puta njegove dužnosti — rekao je Dok Holidej kao da citira nečije reči. — Taj uvodni članak je dosta tvrd, Verijere.

— Čitajte dalje — pozvao ga je urednik.

„Već duže vremena naš list „Truba” zastupao je mišljenje da u konfliktu između stočara i farmera treba da vlada opreznost i mudrost”. počeo je Dok Holidej glasno, „ali, jedna strana ili tačnije jedan deo jedne od strana učesnica, izgleda da je odlučila da ne obraća pažnju na to mišljenje i savet. Linkoln Burman i njegov ranč „Cirkel B” zaveli su protiv farmera i svih naseljenika, čiji je jedini zločin što su hteli da se nasele i zauzmu komad zemlje u skladu sa zakonom, vladavinu terora i straha koja se ne pamti u ovim krajevima. Sada je taj teror došao do svoje kulminacije. Burman je najmio usluge trojice dobro poznatih revolveraša...” Holidej je ponovo podigao pogled sa teksta. — Ovaj članak će dovesti do belog usijanja, Verijere.

— Znae šta? — rekao je Anton Verijer tiho. — Ja sam novinar i ponosan sam na svoj poziv, i što je još važnije, čvrsto verujem u znak koji je nacrtan na tabli iznad moje redakcije.

— Ono što piše „ovaj list vodi borbu za pravdu i istinu”, — rekao je Dok Holidej kao da se priseća.

— Kada ste došli u moju redakciju, Holideje, ja sam u taj ~~mak~~

čvrsto verovao, ali bio sam uplašen, i vi znate zbog čega.

— Zbog, vaše žene? — Rekao je Dok uzimajući kašičicom šećer iz činije.

— Da — priznao je Verijer.

— I kako se desilo da ste sada zaboravili na taj strah i napisali takav uvodni članak? — Zapitao je Holidej otvoreno.

— Nisam zaboravio na strah — priznao je Anton Verijer. — Još uvek sam prestrašen, tako da mi se krv ledi u žilama. U stvari, toliko sam uplašen da sam večeras, pre nego što sam dojahao ovamo, odveo moju ženu i decu iz grada i ostavio ih kod nekih prijatelja.

Verijer je pružio ruku i uzeo jedan biskvit.

— Činjenica je — nastavio je dalje — da se desilo nešto što je u meni izazvalo toliko mnogo negodovanja pri pomisli na Burmana i njegove metode, da sam se odlučio da napišem ovaj članak bez obzira na poledice koje iz toga mogu proizaći!

— Šta se to desilo? — Zapitao je Džonah radoznalo.

— Od mene je traženo, ne, nije traženo nego mi je naređeno, da u sledećem broju mojih novina odštampan nekoliko gnusnih laži — rekao je Antum Verijer rezignirano. — Ja sam možda spustio malo ton u pisanju članka da bih izbegao neprimlike, ali, nikada nisam štampao jasne i nedvosmislene laži, a baš je to Link Burman od mene tražio. On je zahtevao da prodam nizašta moju savest i moj novinarski taletnat!

Dok je u sebi pročitao članak do kraja. Bila je to istorija svih Burmanovih grehova i grešaka, i apel

poštenim ljudima da stanu uz farmere u odbranu njihovih prava da žive u dolini onako kako oni sami izaberu.

— I vi ste prešli toliki put samo zato da biste mi ovo pokazali — rekao je Holidej vraćajući mu papir sa napisanim člankom.

— Pretpostavljao sam da ćete voleti da ga pročitate — rekao je Verijer. — Konačno, vi ste došli ovamo i odlučili ste da pomognete naseljenicima. To je bila prva varnica iz koje se rodio taj članak.

— Kada će taj uvodnik biti štampan? — zapitao je Holidej.

— Treba da bude sledeće nedelje.

Holidej je neko vreme zamišljeno ćutao. — A da li bi bilo moguće da štamplate neko specijalno izdanje?

— Pretpostavljam da bi se to moglo uraditi.

— Da li biste mogli da ga štamplate sutra?

— Pa — Anton Verijer se počeo šao po potiljku, već imam ovaj uvodni članak i nekoliko napisa iz društvenog života, a sem toga, i nekoliko hrišćanskih poučnih priča. I naravno, biće tu dodata i priča o golim konjanicima!

— Zar je glas o tome već stigao do grada? — zapitao je Holidej i smešak mu je zaigrao na uglu usana.

— Nego šta — potvrdio je izdavač zadovoljno. — Ta priča se proširila celom okolinom kao letnji požar! Kažem vam da nijedan događaj kod ljudi nije izazvao toliko smeha kao taj. Hoću samo još da vas podsetim da je šokirao dame i gospođe iz crkvenog odbora, i jedna od njih je uputila otvoreno pis-

mo novinama, žaleći se na vas dvojicu jer ste, kako je ona u pismu rekla, uzrok nedostojnog i skandaloznog ponašanja trojice stranaca.

Dok Holidej je zamišljeno digao obrve. — Pa čini mi se da nas dvojica zaslužujemo njene prekore.

— Da, izgleda da je tako. — Sumirao je Verijer njihov razgovor — no, u svakom slučaju, čini mi se da za sutrašnje izdanje imam dovoljno materijala i da ga mogu izdati.

Na to se Džonah namrštitio. — Ali Dok, do đavola! Onog momenta kada novine stignu do Burmana, on će se sa svojim ljudima obrušiti na Verijera i srušiti mu redakciju i sve mašine, tako da više nikada neće moći da odštampa ni slova!

— Tačno na to sam i računao — priznao je Holidej. — I baš to će nam pružiti vrlo zgodnu priliku da pohvatamo celu Burmanovu bandu na jednom mestu, i u istom trenutku. Džonah, čini mi se da je sada moj red da čuvam stražu, a ti ćeš za to vreme da obaviš jedan vrlo važan posao.

— Zar u ovo doba noći? — protestnjao je Džonah.

— Da. Nema drugoga. Vreme leti, i moramo što pre biti spremni za obračun. Iz ovih stopa otići ćeš do svakog pojedinog naseljenika, tamo gde budeš video da u kući ima svetlosti — rekao je Holidej. — Pošto su verovatno čuli za jahanje golih, znaće da ljudi Linka Burmana nisu nepobedivi, pa očekujem da će više nego pre biti raspoloženi da saslušaju naše predloge. Reci im da mogu staviti tačku na Burmanovu strahovladu ako sutra dođu kod redakcije i štamparije „Trube“.

— U koje vreme? — zapitao je Džonah.

Holidej se okrenuo Antunu Verijeru. — Kada mislite da će štampanje biti završeno?

— Verujem da ću biti gotov oko podne — rekao je izdavač. — Ali, trebaće izvesno vreme da izdanje stigne do ranča „Cirk B“.

— Pretpostavljam da će ga Burman već pročitati u roku od nekoliko časova, ima on svoje ljude koji će se pobrinuti da ga odmah dobije — rekao je visoki pustolov. — Prema tome Džonah, reci naseljenicima da budu u gradu negde oko podne, a ako je moguće i ranije.

Verijer je jednim gutljajem ispio ostatak svoje kafe. — Ako list treba do sutra da bude odštampan, ja moram da idem iz ovih stopa.

— Samo još jedno — rekao je Holidej — o ovome nemojte nikome reći nijednu reč. Ako nešto prokljuvi, Burman i njegova banda mogu dojuriti ranije i spaliti štampariju do temelja pre nego što okupimo naše ljude.

Džonah se počeošao po licu. — Pade mi na pamet, šta će biti ako ne uspem da ubedim naseljenike da sutra u podne dođu u grad?

— U tom slučaju protiv momčadi sa ranča „Cirk B“ naći ćemo se samo ti i ja — rekao je Dok i slegnuo ramenima, pokazujući da ga za to nije mnogo briga.

— Do vraga! — rekao je Džonah i napravio kiselo lice. Mašio se rukom za svoj kišni ogrtač, ostatak iz dana kada je služio u konjici, i nabacio ga sebi na ramena. Uzeo je zatim svoj šljampavi „stetson“ i natukao ga preko gušve čupave sede kose. Na kraju je uzeo u ruku svoju dugačku „vinčesterku“.

— Kad samo pomislim da za sav

ovaj rizik neću dobiti ni prebijenog cenca! — rekao je žaleći se.

Dok Holidej ga je potapšao po leđima, i Džonah je mumlajući izašao na verandu u mrklju noć.

— Nemojte se ništa brinuti za vašu štampariju, Antone — rekao je pustolov izdavaču novina. — Kuća će biti okružena puškama i revolverima.

— Nadam se da će biti tako — rekao je Verijer bez previše oduševljenja — nadam se svim srcem.

Rekavši to, izdavač je izašao napolje do svog konja i popeo se u sedlo. Holidej ga je ispratio pogledom dok se udaljavao, a malo kasnije iz štale se pojavio Džonah Džons terajući svoju staru kobliku koja se izgleda nije slagala s tim da u to doba noći kreće na put.

Holidej je ušao unutra i zatvorio vrata za sobom. Pogled mu se susreo sa Maršinim.

— Dok — počela je Marša, ali reči su joj tegobno prolazile preko usana i pre nego što je nastavila prišla je do vatrišta u kaminu i stala na čilimčić u obliku srca — ovo je prvi put da smo sami. Mislim samo nas dvoje.

Pustolov je prišao kaminu i stao blizu nje. Pogled njegovih iskrenih očiju kliznuo je od njene kose do nogu, i Dok nije mogao da se otme utisku da pred njim stoji vrlo lepa žena.

— Da li vam to smeta?

— Ne. — Odmahnula je glavom i zagledala se u vatru. Crveni plamčići radosno su poigravali. — Misli sam nešto, ali ne znam ima li smisla da pitam.

— Recite. Sa bliskim osobama nema besmislenih pitanja.

— Poslednjih godina mnogo ste

lutali. Slim se skrasio, ali, vi ste ostali isti. Verovatno da ne znate imena svih gradova u kojima ste boravili. Zar vam to nije dosadilo?

— Ne, zasada još nije. Ne kažem da se jednog dana neću umoriti, ali, zasada moj život može da se odvija samo tim putem.

— A šta će se desiti kada se zaisitite lutanjem novih gradova i novih lica? — zapitala je bojažljivo.

— Sada ne mogu da zamislim da će to ikada biti, ali, ako se ipak desi... pa, verovatno ću se negde skrasiti i početi nov život. — Slegnuo je ramenima i pogledao u vatru. — Ipak, to nije mnogo verovatno. Kad čovek postane lutalica kao što sam ja postao, onda se takav čovek teško opredeljuje za život u jednom mestu.

— Sem ukoliko nađe neku osobu koja će ga privući — naglasila je Marša Harding.

Holidejev pogled se sreo sa njenim. — Da, to bi možda moglo da ima nekih posledica — rekao je.

Posle toga, nastala je dosta dugačka pauza. — Hoćete li još kafe?

— Ne, Marša — rekao je Dok — mislim da je već vreme da se povučem u svoju sobu. Čini mi se da bi mi dobro činilo da malo odspavam, pogotovu što mi se čini da ćemo sutra imati dugačak i naporan dan.

— Naravno — rekla je, i Dok je u njenim očima spazio izraz usamljenosti.

Dok se uputio u sobu koju mu je Marša pripremila za spavanje i zatvorivši vrata za sobom osetio se odsečenim od celog sveta. Prišao je ležaju i skinuo sako, a zatim i košulju. Kroz tanke čipkaste zavese probijala se bleđa svetlost mesecine i u polutami, Dok je skinuo čiz-

me i otpasao opasač sa revolverom. Zakačio je opasač za ivicu kreveta i uzevši iz džepa tabakeru sa cigaretama izvalio se na ležaj. Namesivši jastuk na zid, naslonio se na njega; u polutami bliskoj mraku poneo se za mislima.

Držeći cigaretu u zubima osluškivao je kako se Marša kreće po kuhinji. Posle izvesnog vremena obišla je u spavaću sobu, a onda je nastupila tišina. Dok je kresnuo šibicu i zapalio cigaretu osvetlivši pri tome svoje umorno lice. Vrh cigare je svetleo u polutami kao kula svetilja na pustom morskome žalu. Kroz tanak drveni zid mogao je čuti šuškanje Maršinih haljina i bat njenih bosih nogu po podu. Marša se svlačila lagano, kao da joj nije do spavanja, kao da premisslja o nečem drugom. Zatim je ponovo nastala dugačka tišina, tišina puna tame koju je probijalo samo dogorevanje cigare. Ne znajući ni sam zbog čega, Dok je energično ugasio cigaretu na pepeljari koja je stajala na noćnom stočiću pored kreveta.

Zatim je začuo šum bosih nogu pred vratima sobe.

— Dok — začuo se tihi Maršin šapat.

Vrata sobe su se lagano otvorila i Dok je ugledao njenu siluetu obučenu u spavaćicu.

— Zar nešto nije u redu, Marša?
— Zapitao je.

— Ne, Dok, sve je u redu.

Prišla je ćutke do njegovog ležaja. Na sebi je imala dugačku vunenu spavaćicu koja joj je dosezala do stopala. Gruba tkanina padala je pipijeno uz telo i isticala nabrekle obline njenog tela.

Sela je pored njega na ležaj i spustila ruke na krilo. Pri slaboj

svetlosti mesečine koja se prigušeno probijala kroz tanke zavese, ugledao je odraz želje u njenim melanholičnim očima.

— Samo sam razmišljala nešto, to je sve — rekla je, a glas joj je zastajao u grlu. Bila je zbunjena, a ipak rešena da istraje. — Vi... vi ste usamijeni... bar mi se tako čini... ako nije tako onda sam pogrešila, a i ja sam sama... izgubila sam snima. Nas dvoje smo... oboje usamljeni.

Pružila je drhtavu ruku i spustila je na njegovu mišicu.

— Marša — rekao je Dok tiho — ja sam vam rekao kako je sa mnom. Ja sam skitnica, vagabund. Kada se ovo završi, ja ću otići i verovatno će proći mnogo vremena pre nego što se opet vidimo.

— Ali, sada ste tu — podsetila ga je Marša Harding.

Njena ruka je pošla uz mišicu i prsti su mileći zastali na ramenu, a onda su se spustili niz rame na prsa. Dok se nije micao, nije se protivio niti je hrabrio. Osećao je pamučno mek milujući dodir vrhova njenih prstiju po prsima i topli trnci su ga podišli od vrhova prstiju. Zatim je privukao sebi. Na usnama je osetio vlažnu toplinu njenih usana, i na svojim grudima slatke nežne obline njenih grudi. Prihvatio je i čvrsto prigrlio, a ona je uzdahnula kao maženo dete u naručju.

— Marša — prošaputao je — jesi li sigurna da me želiš?

— Dok, ako bi se ovo desilo sa nekim drugim a ne s tobom osećala bih krivicu. Ali, ja sam tako usamljena... i želim te.

U jednom momentu njeni nokti su ga zagrebali po nadlatici i Dok

se setio lepe žene šerifa Kraforda. Ali, odjednom je zaboravio Sjuzan Kraford. Potisnuo je iz svoje svesti pomisao na bilo šta i bilo koga sem Marše, jer mu je samo ona bila važna. A ona je, činilo se, osećala isto, jer dok je otkopčavala dugmad svoje spavačice oči su joj zaneto sijale.

IX

Sav umrljan štamparskom bojom i nasmejan, Anton Verijer je Doku Holideju predao prvi primerak „Ledestonske trube” na kome boja još nije bila osušena.

— Tek što je izašao iz mašine — rekao je Verijer.

Dok Holidej je preleteo pogledom preko prve stranice čiji su krupni crni naslovi prosto boli oči. Boja se još nije bila osušila i pri dodiru sa papirom skidala se i ostajala na vrhovima prstiju. Bio je to boj sedamdeset tri Verijerove „Trube” štampane obično na četiri strane. Taj broj, predskazivao je njegov izdavač, biće bestseler. U njemu se nalazilo sve što je moglo privući interesovanje, počev od otvorenog napada na Burmana štampanog na prvoj strani do podsmešljivo opisanog jahanja trojice nagih revolveraša kroz dolinu. Taj poslednji članak bio je štampan na upadljivom mestu između napisa kojim se oglašava poziv na skup vernika i društvenih vesti koje su se ticale gradonačelnikove žene.

— Koliko je časova? — zapitao je izdavač.

— Blizu je podne.

— A još uvek nema ni traga vašem prijatelju ni njegovim naseljenicima — primetio je Anton Verijer sumorno. — Nadam se da će ipak

doći. U ovom momentu mi nimalo ne bi odgovaralo da nekim slučajem iznevere.

Holidej se namrštio. — Očekivao sam da će se Džonah do sada sigurno pojaviti. Ne znam zašto ga još nema. Kada će biti gotov drugi deo izdanja?

— Za manje od jednog časa.

— Pomoćiću vam da brže završite.

Za Doka Holideja rad u štampariji bio je jedno novo iskustvo. U njegovoj prirodi nije bilo elemenata pokoravanja i u dotadašnjem životu bio je potpuno nenaviknut da prima naređenja od bilo koga, ali, kada je došlo do hitnosti štampanja novina, pokazao je da ume da bude poslušan, i da može da radi sve što mu se kaže, kao pravi šegrt.

— Još boje — povikao je Verijer.

Holidej je ispunio njegov zahtev i dodao vrednom štamparu jednu kutiju punu boje. Bilo je neophodno svaki primerak štampati posebno, pažljivo pritisljeni komad papira na metalni slog formiran u okviru, a onda, kada sve stranice prođu kroz proces štampe, Holidej ih je slagao na sto. Minuti su leteli, a Džonaha sa naseljenicima još uvek nije bilo. U stvari, Holidej svog druga u borbi nije video još od prošle večeri.

Konačno, nekih dvadeset minuta posle dvanaest, štampanje „Trube” bilo je završeno.

— Šta sada? — zapitao je Holidej.

— Sledeći korak je rasturanje.

— Kako to radite?

— Neko obično izađe pred zgradu i prodaje novine onima koji prolaze — rekao je izdavač. — Jedan deo se proda u trgovinama. Kako

nema ko drugi, to ću sada učiniti ja, a ostaviću i jednu gomilu pred vratima.

— Ja ću za to vreme ostati ovde da čekam Džonaha — rekao je Holidej zabrinuto.

Verijer je stavio pedesetak primeraka „Trube” na sto pred štamparijom, a približno toliki broj uzeo pod mišku i poneo dalje niz ulicu. Idući trotoarom, bacio je pogled preko ramena i video gradskog frizera kako zastaje pored stola i uzima primerak novina. Videvši naslove, frizer je zinuo od čuda i žurno se udaljio tamo kuda je pošao. Anton Verijer je uzbuđeno progutao vazduh i rekao sebi da sada više nema povratka. Kocka je bila bačena.

Nastavio je dalje ulicom i ušao u trgovinu mešovitom robom.

— Šta je sad? Da se nisi zabunio u datumu, Antone? — uzviknuo je trgovački pomoćnik Mozel Mopet videvši ga šta nosi u ruci.

— Vanredno, specijalno izdanje, Mozele — rekao je Verijer. — Pročitaj šta piše i prodaj onoliko koliko možeš.

Mopet je bacio pogled na prvu stranicu i razrogačio oči.

— Tako mi svin svetaca! — progovorio je starac promuklim glasom — jesi li ti poludeo Antone Verijere!?

Izdavač je odlučnim korakom izašao iz trgovine tiho pevšeći sam za sebe, dok je preko ulice prelazio ka salunu „Poslednja kocka”. Prsima je odgurnuo leptirasta vrata i čvrstim korakom prišao do šanka.

— Evo narode — mahnio je novinama kroz vazduh. — Novine „Truba” na prodaju. Vanredno izdanje, dvadeset centi primerak.

Jedan kauboj mu je dobacio novčić od dvadeset centi i Verijer mu je niz šank dobacio jedan primerak novina. Kauboj ih je uzeo i preletevši pogledom preko prve strane u prvom momentu nije rekao ništa. Bienuo je samo u napise, očima punim neverice, a onda poluotvorenih usta zablenuo pogledao Verijera. Ne skidajući oka s izdavača, digao je novine i pokazao ih posetiocima saluna koji su se radoznalo okupili oko njega, i za tili čas Anton Verijer je u gužvi ispruženih ruku prodao nekoliko drugih primeraka. U stvari, smeškajući se u sebi, slutio je da će tiraž biti brzo rasprodat.

Ruke su se željno pružale ka svežnju novina, gomila novčića na šanku sve se više povećavala. Čak su s ulice dotrčala dvojica da bi kupili po jedan primerak, a posle njih čitav niz ljudi željnih da obezbede za sebe najuzbudljivije izdanje „Trube” koje je ikada štampano u Lodestonu. Nekoliko stalnih kafanskih gostiju čestitali su mu na pokazanoj hrabrosti, ali, opšta mišljenja i osećanja najbolje je rezimirao stari Stouvi Smit.

— Čini mi se, Antone — rekao je šmrknuvši — da si ovim napisom upravo potpisao svoju smrtnu presudu. Jedna je stvar reći da stočari i naseljenici moraju, uprkos zadjevicama, naći mogućnosti zajedničkog življenja, a sasvim je druga dići na vile Linka Burmana i nazvati ga ubicom i krvopijom. To je jednostavno glupo!

Još Stouvi Smit nije završio poslednju reč, a leptirasta vrata su se raskrillila i unutra je čvrstim korakom ušao šerif Kraford.

— Šta se događa ovde? — zapitao je čuvar zakona reskim glasom,

obuhvatajući pogledom gomilu okupljenu oko verijera.

— Ah, šerife! — doviknuo je Verijer videvši ga. — Drago mi je što vas vidim. Naišli ste u pravi čas da ponesete kući specijalno izdanje „Trube“.

Kraford je nešto nerazgovetno promumlao pokazujući time svoju nezainteresovanost. — Šta, opet neki šašavi članak o meni?

— Ne — odmahnuo je glavom Anton Verijer. — U ovom broju nema ništa o nesposobnom lodestonskom šerifu.

— Pazi šta govoriš, Verijere! — Zarežao je Len Kraford i zakoračio jedan korak prema izdavaču. Od žestine su mu na obrazima izbili crveni pečati. — Ne dozvoljavam da me vređaš.

— Lene — dobacio mu je Stouvi. Sm't pokroviteljski. — Bolje pogledaj sadržaj toga što prodaje.

— Dvadeset centi, šerife — podsetio ga je Verijer pružajući ruku.

Kraford je čušuo novčić u Verijerovu ispruženu šaku i nestrpljivo šćepao jedan primerak novina. Dok je lodestonski čuvar reda pogledom šetao po prvoj strani u „Poslednjoj kocki“ je vladala tišina. Kada je pročitao prvi stubac uvodnog članka, na licu šerifa Kraforda ukazao se izraz zgražanja i prsti su počeli da mu podrhtavaju.

— Zbog... zašto si, do vraga, štampao ovo? — Izustio je Kraford bez daha.

Verijer je slegnuo ramenima. — Odlučio sam da odsada štampam samo istinu, šerife.

Kraford je zastenjao. — Posle ovoga, računaj da je s tobom zauvek svršeno, Verijere.

Napolju na ulici izgledalo je da

sve živo ne radi ništa drugo nego čita „Trubu“. Nikada do tada Anton Verijer nije pobudio toliko interesovanje svojim člancima, niti je njegov list naišao na toliki odziv čitačke publike. Direktor banke je stajao na sredini ulice nosa zabijenog u širom otvorene novine. Nedaleko od njega, dvojica sitnih kečkara su se prigušeno smejali čitajući članak o ponižavajućem jahanju trojice goilih Burmanovih revolveraša. Grupa građana stajala je okupljena na trotoaru i raspravijala o smelim, samoubilački hrabrim člancima u sedamdeset trećem broju lodestonskog glasila. Lodeston je odjednom postao najobrazovaniji i najkulturniji grad na Dalekom zapadu.

Kraford se stušio pored Antona Verijera i izašao napojie, ostavljajući zadovoljnog izdavača da poslednje primerke svoga lista proda razdraznim čitaocima. U prolazu je zapazio ukopnika koji je pred svečanom pogrebnom salom, kako je taj čovek nazivao jednu drvenu šupu sklepanu od dasaka, čitao poslednji broj „Trube“. Mršavi čovek sumornog izgleda, u tankom štofanom odelu zadovoljno se smeškao.

— Čini mi se da ću uskoro imati puno posla, šerife — rekao je ukopnik skoro radosno.

Ne obraćajući pažnju na njega, šerif Len Kraford se uputio ka svojoj kancelariji u zgradi zatvora.

— Pretpostavljam sam da ću te ovde zateći — pozdravio je svoju ženu koja je sedela na njegovom pisaćem stolu sa primerkom novina u ruku.

— Hoću da ti kažem samo jedno, i to se odnosi na Antona — rekla je — on ima ono što vi muškarci

kažete „srce”. Sme da zagriže. To je pravi čovek.

Kraford je zašao iza stola i seo na stolicu. — On je jedna budala. Ludak, eto šta je.

— Zar zbog toga što se bori za istinu?

— Kakva je korist od toga što se neko bori za istinu, ako će zbog toga izgubiti glavu? — zapitao je Kraford. — Kad bude mrtav, biće mu sasvim svejedno da li je pobedila istina za koju se borio.

— I šta će biti tvoj sledeći korak? — U tonu Sjuzan Kraford osetio se prizvuk podsmeha. — Jedno ekspresno jahanje do ranča „Ćirkl B” da bi obavestio mister Burmana da se neko usudio da mu se suprotstavi?

Serif nije odgovorio ništa.

Sjuzan je kliznula sa stola i stala pored njega sva crvena u licu. Ako je nekada cenila svog muža i verovala u njegovo dostojanstvo i ličnu vrednost, sada su te iluzije bile razbijene. — Pa lepo — procedila je kroz stisnute usne — šta još čekaš, Lene? Šta te zadržava? Neko se drznuo da o mister Burmanu ispriča nedoličnu priču i potrebno je da on o tome bude obavešten!

Posle tih reči, Sjuzan je kao olujna izjurila iz kancelarije.

Kraford je ostao da sedi, zureći kroz otvorena vrata za njom. Čuo je udaljeno tupkanje mnogih kopita, ali se čak nije ni potrudio da pogleda u sporednu ulicu, odakle se čuo topot. Umesto toga, pogled mu je počivao prikovan za površinu stola kao da u njegovoj glatkoj površini gleda sliku svog dotadašnjeg života. Desnu ruku digao je do prsa i pod prstima je osetio hladnu tvrdoću metalne zvezde koja je visila

na njegovoj košulji. Otkopčao je zvezdu i pustio je da zvečeći padne na sto. Tu u zatvorenom predvorju, van domašaja sunca, metalna zvezda nije blistala. Bio je to samo prost beznačajni komad metala.

— Bilo je krajnje vreme — rekao je dobro raspoloženi Holidej svom bradatim prijatelju. — Bio si odsutan celu noć!

Džonah je kliznuo iz sedla i prošao ispred linije poredanih konjanika. Svi su oni bili naseljenici, sitni farmeri i njihovi konji su bili izrabljeni i nedovoljno negovani. Ali, svi su se ipak odazvali pozivu. Svi su dojahali i sada su stajali spremni za akciju.

— Može biti da će još neko doći. Znam da su mnogi pošli da nam se pridruže — rekao je Iven O'Rejli Holideju. — Ali, neki naseljenici su hteli da pre toga svoje žene i decu smeste na bezbedno mesto.

— O-kej, to moramo da razumemo, mada i ostali rizikuju, isto tako kao i oni — primetio je Dok. — Dakle, Džonah vam je izložio plan. — Digao je primerak novina iznad glave. — Ovo će Burmana i njegove lešinare domamiti u grad i to pravo svamo. Sigurno je da će doći da se obračunaju sa Verijerom, ali umesto toga, naići će na nas.

— Ovde? Sve komplet koliko nas ima? — zapitao je Biveres Kamings. Kamings je bio rodnom Teksašanin, mali rastom i nosio je ožiljak na licu kao osobeni znak. Holidej se za trenutak zagledao u njega, a onda je nastavio da daje uputstva.

— Ne, ne sve. Neki će zauzeti poziciju na krovu zgrade preko puta

— rekao je Dok. — Dvojica će sa mnom ostati ovde u prostorijama redakcije, nekoliko vas će poći sa Džonahom u sporednu ulicu malo niže oдавде, i jedan čovek bi se mogao zakloniti iza korita za vodu. Svi ćemo biti dobro sakriveni. Čekaćemo tako spremni za akciju.

— A kako će se držati građani, šta mislite? — zapitao je O'Rejli. — Neće li, možda, saopštiti Burmanu da ga čekamo u zasedi kad se pojavi. Moramo računati i na tu mogućnost, jer su građani zaplašeni.

— Ne verujem da će se to desiti — rekao je Dok tonom koji je oдавao pouzdanje. — Kako ja procenjujem stanje u gradu, ljudi se kolebaju. Tome je mnogo pomogao članak o događaju sa njegovim revolverašima. Ljudi su se prenuli, i sada je nešto drukčija atmosfera nego pre.

— Čujte, Holideje — počeo je jedan mršavi naseljenik gledajući netremice Holideja — kada je već reč o tim nevaljalcima, moram da vas zamolim za izvinjenje. Priznajem da sam kriv.

— O čemu to govorite?

— Luk mi je sinoć govorio o tome — umešao se Džonah da bi Luku uštedeo muku zbog osećaja nelagodnosti i krivnje koji ga je pritiskao. On je bio onaj koji je Klaniju i njegovoj bandi rekao gde se nalazimo. Ali, ja mu to praštam, jer nije mogao drukčije.

— Sjurili su se na moju kolibu kao jato lešinara — objasnio je Brumli izvinjavajući se. — Jedan od njih je držao revolver uperen u glavu moje male kćeri, ona ima tek sedam godina, preteći da će joj prosvirati metak kroz glavu ako ne razvežem jezik. Nisam imao ni-

kakvog izbora, morao sam da ih poslušam, Holideje. I vi biste tako postupili.

Holidej nije odgovorio ništa i izraz njegovog lica ostao je nepromenjen. Ako je u duši negodovao, on to nije pokazao. No, trenutak kasnije je rekao. — Desilo se, međutim, Luk, da ste ipak učinili ono što je trebalo. — Dokovo lice ozario je slab osmeh. — Klani nas je našao, a vi svi znate šta se desilo posle toga.

Holidej je prešao pogledom po stroju naseljenika pred njim. Ti ljudi nisu bili vični borbi i oružju, a još manje revolveraši, i u njihovom držanju i načinu kako su našli puške i revolvare nije bilo ni senke onog rutinski profesionalnog. Pa ipak, Dok je bio zadovoljan time što su došli i što je u njima nazirao njihov karakter i srčanost. Bili su to ljudi pionirskog kova, možda malo spremni da se bore za jednu dobru i pravičnu stvar, za svoje domove, svoje porodice i na kraju za same sebe. U tome je trebalo tražiti šansu na uspeh.

— Za koji trenutak ćemo se razdvojiti u grupe — rekao je Dok šetajući ispred stroja. — Odsada, dakle, nema više dogovaranja, prema tome, morate da zapamtite jedno: neka niko ne opali ni metak pre nego što dam znak. Dugo, ako ipak dođe do pucanja i glave budu stavljene na kocku, onda pucajte u meso. Ima li nekih pitanja?

Niko nije pitao ništa.

— Džonah — naredio je Dok — uzmi četiri čoveka i zauzmi busiju u sporednoj ulici.

Stari revolveraš je prstom odbrojao prvu četvoricu u stroju i oni su poterali svoje konje u stranu.

— O'Rejli — nastavio je Dok pokazujući rukom krov sale za igranke na drugoj strani ulice — uzmi dvojicu i popnite se tamo gore.

Posle toga, Dok je odabrao dvojicu naseljenika i postavio ih iza korita za pojenje stoke, na mestu gde se ulica račvala, a preostalu trojicu poveo je u prostorije štamparije. Brumli je sa zadovoljstvom prihvatio mogućnost da se bori rame uz rame sa Holidejem, i zauzeo je poziciju pored ulaza, odakle je imao pogled na ulicu. Ostalu dvojicu Holidej do tada nije sreo, i nije poznao. Jedan od njih se predstavio kao Sojer. Stariji nego ostali u grupi, bio je sed, naboranog grubog lica i nosio je dva revolvera u futrolama koje su mu visile na oba bedra. Dok je imao neki dalek osećaj da Sojer nije oduvek bio naseljenik i zemljoradnik, i mada nije nameravao da postavlja nikakva pitanja, nadao se da su njegove slutnje o Sojerovoj prošlosti tačne. Treći naseljenik se zvao Kejn Gledis i Doku se činilo da je on plašljivac.

U tom trenutku, u sobu je banuo Verijer.

— Dakle — rekao je izdavač osmehnuvši se — jedno je sigurno, Holideje. Ako preživim ovo, i ako nastavim da štampam „Trubu“, verujem da ubuduće neću imati nikakvih problema oko prodaje novina. Građani će postati redovni čitaoci, jer će ih interesovati da vide šta ću napisati u sledećem broju!

Holidej se osmehnuo na njega.

— Imate li revolver?

Verijer je odmahnuo glavom. — Ja sam čovek od pera, a ne revolveraš. Nikada nisam nosio revolver.

Holidej je bespomoćno zavrteo glavom. — Znaite šta, Antone? Kada se ovo završi i kada se budete osvrnuli iza sebe, mislim da ćete shvatiti da su za čišćenje ove doline bili potrebni i pero i revolver.

Sojer je izvadio jedan od svoja dva revolvera i tutnuo ga Verijeru u ruku. Verijer je nesvesno stisnuo dršku pištolja.

— Evo, mister izdavače — promumlao je Sojer. — Uzmite jedan od mojih. Meni će jedan biti dovoljan.

Verijer je nekoliko trenutaka zurio u oružje, a onda se bespomoćno obratio Holideju.

— Onda mi bar pokažite kako se njime rukuje.

Šibajući svog šarenog pastuva, konjanik je punom brzinom hitao niz travnu padinu probijajući se kroz gomilu goveda koja se komešala uznemirena njegovom pojavom. Nije se obazirao na viku kauboja. Znoj se potocima slivao niz penom zabelele bokove njegovog konja, a kada je stigao do kraja namera- vanog puta, umoran konj je počeo da se spotiče i gubi tempo. Mamuze su se još jednom zarile u živo meso. Nervoznim glasom, konjanik je počeo da proklinje umornu životinju.

Posle nekog vremena, međutim, konjanik se pojavio iz trave koja je dosezala do konjskih prsa, i uputio se pravo prema ogradi kojom je ranč kuća bila opasana. Kauboji su se sa svih strana okomili na njega, ali, konjanik nije obraćao pažnju na njih, i konačno je zategao vođice, tek kada je stigao do ograde.

Oni što su ga pratili, sustigli su ga i okupili se oko njega.

— Od „Poslednje kocke” dovde je vrlo dalek put, Mahoni — primetio je Met Klaus poteravši dodirom peta svog konja iz niza okupljenih kauboj.

— Hoću da govorim sa mister Burmanom — rekao je Mahoni hravim glasom.

— On je kod ograde za konje. — Klaus je pokazao palcem preko ramena. — Pođi sa mnom, odvešću te.

Vlasniku saluna bilo je teško da održi tempo sa nadzornikom čiji je konj jurio za njim kao lovački pas divljači za petama. Klaus je obišao oko zapadnog krila ranč kuće i uputio se pravcem prema ogradi za stoku pored koje je, naslonjen na tanku poprečnu gredu, stajao Burman i posmatrao kako jedan od njegovih kauboj kroti jednog divljeg mrkog mustanga.

Spazivši Burmana Mahoni je poterao svog konja u trk.

Na Mahonijev poziv „mister Burmane” rančer se naglo okrenuo i žmirnuo da bi bolje video ko ga zove, a onda se opet vratio posmatranju konja. Posetilac mu nije bio interesantan.

— Čujte Mahoni — prasnuo je rančer razdražljivo — kad budem hteo da poručim još vina, poslaću jednog od mojih ljudi do „Poslednje kocke” da izvrši izbor. Je li to u redu? Sada sam zauzet i molim vas...

— Ali, mister Burmane — usprotivio se vlasnik saluna — nisam ovde zbog toga da bih vam nešto prodao. U pitanju je nešto mnogo važnije. — Mahoni je trepnuo očima i progutao vazduh.

— Pazi šta radiš s njim, Džoni — upozorio je Klaus ukrotitelja koji je obilazio oko nervoznog mrkova.

— Ja... dojahao sam ovamo samo da bih vam doneo ovo — rekao je Mahoni Burmanu, vadeći iz košulje savijeno izdanje „Lodestonske trube”.

— Dobro — promrmljao je Burman nezainteresovano. — Oduzmi ga i stavi na sto u dnevnoj sobi. I reci Emili da ti spremi kafu kao naknadu za tvoj trud. Priznajem da nije bilo lako jahati po ovoj vrućini. — Videvši zapenušenog konja, Burman je začuđeno pogledao krčmara. — Čoveče, jedne novine zaista nisu bile vredne da toliko mučiš životinju.

— Za ime božje, pročitajte ih! — viknuo je Mahoni u očajanju. — Skoro ceo Lodeston ih je pročitao!

Mahoni je tutnuo novine Burmanu u ruke, i ovaj se namršti. Pogledao je naslov novina pa onda opet krčmara.

— To je „Lodestonska truba”, mister Burmane. Specijalno izdanje koje je Verijer danas pustio u prodaju. Prodavao ga je kod „Poslednje kocke” i istog momenta kada sam pročitao naslov, ja sam dočepao jedan primerak odšunjao se do štale i dojahao ovamo. Ja... razumem da ćete imati u vidu to što sam učinio.

Pogled Burmanovih zakrvavljenih očiju nije se odlepljivao sa naslova na prvoj strani. Ukrotitelj konja mu je nešto doviknuo, ali ga rančer nije čuo. Bio je zanet čitanjem uvodnika, i što je dalje odmićao sa čitanjem, u njemu se skupljao sve veći bes.

Kada se okrenuo Mahoniju na

njegovom licu lebdeo je preteći mračan izraz.

— Ako je ovo neka neslana šala...

— Nije šala, mister Burmane — uveravao ga je krčmar. — Ove novine su u prodaji. U stvari, mislim da ih je većina građana već pročitala. Ima unutra još puno čega. Okrenite list i pročitajte treću stranu. Verijer je napravio klovнове od vaših prijatelja koje su Dok Holidej i Džonah Džons presreli. Jednostavno ih je izvrkao ruglu.

Ali, Burman nije okrenuo list i nije pogledao treću stranu. Nastavio je da čita uvodni članak, a lice mu je sve više crvenelo od ljutine. Nije mogao da veruje da se Verijer usudio da mu prkosi, ali dokaz o tome bio je očigledan, štampan u novinama! Sa njegovih usana otela se kletva, a onda se rančer uputio ka Mahoniju.

— Kako su građani primili ovu... ovu budalaštinu od pisanja? — zapitao je Burman žustro.

Mahoni je trepnuo očima i gutao vazduh. — Neki se smeju na događaj opisan na trećoj strani, ali većina ih se slaže u jednoj stvari. Svi kažu da je Anton Verijer potpisao svoju smrtnu presudu.

— E pa — prositkao je Burman šapatom — Verijer je baš to učinio! Mete!

— Da, mister Burmane? — Met Klaus je oterao svog konja bliže ka svom poslodavcu.

— Okupi momke... sve koji su nam na raspolaganju uključujući i Klanijevu grupu — naredio je gospodar ranča „Cirk B”. — Odjahaćemo u posetu Lodestonu.

— Zar će nam trebati baš svi ljudi? — začudio se nadzornik.

— Da, svi ljudi — Burmanov bes je ključao kao uzavreli vulkan.

— Svi do poslednjeg, uključujući i one koji su na pašnjacima. Svi!

— Samo za to da smaknemo Antona Verijera?

— Da smaknemo njega i da spetljamo onog kockara i onog revolveraša koji su se usudili da stanu na stranu seljaka. — Burman je odbacio izgrizenu cigaru. — Kada već budemo u gradu, spaljećemo redakciju „Trube”. Svranićemo je sa zemljom! To će građanima pružiti razloga za smeh! A u povratku kroz dolinu, završićemo i neke druge nesvršene poslove koje smo dosada odlagali.

— Seljake?

— Ovo će biti velika čistka i poslednja čistka — graknuo je promuklim glasom Link Burman. — Kada se ovaj dan završi, u dolini neće biti nijednog živog naseljenika, i neće više postojati čitava nijedna njihova kuća!

— Razumem, mister Burmane — rekao je Klaus. — Idem da okupim ljude.

— I reci im da ponesu što više oružja i municije, jer će im trebati — rekao je rančer. Zatim se okrenuo Mahoniju. — Hvala vam što ste došli ovamo da me obavestite. Imaću to u vidu.

Mahoni se udvorno osmehnuo. — Hvala vam mister Burmane. Drago mi je što sam vam bio na usluzi.

Za to vreme, Klaus se već bio uputio prema spavaonici za kauboje, a Klani je gegajući lagano prilazio koralu. Vest da se polazi u pohod brzo se rašćula, jer je nadzornik izvikao glasne naredbe koje su od-

jekivale širom ranča. Kauboji su pohitali da osedlaju konje.

— Ja bih mogao da iskoristim vašu ponudu i da popijem kafu u ranč kući — rekao je vlasnik saluna gledajući da se ukloni sa mesta događaja.

Burman se zagledao u njega, i rančerov pogled je prodirao do dna Mahonijeve duše. — Kafu? Kakvu kafu? Sto mu gromova sad nije vreme za kafu. Imaš revolver o pojasu zar ne?

Mahoni je pobledo. — Imam, ali...

— Onda jašeš sa nama — rekao je Burman zapovednički. Nije to bilo pitanje ili eventualno zahtev, već jednostavno i direktno naređenje. — Dojahao si ovamo i prešao toliki put da bi mi pokazao ovaj komad papira, prema tome možeš se vratiti sa nama. Neće ti biti ništa napornije.

— Moj konj je vrlo umoran...

— Uzmi drugoga — Burman se okrenuo i udaljio, a Mahoni se zaprepašćeno osvrnuo oko sebe. Svuda oko njega vladala je paklena aktivnost; kauboji su izvodili neosedlane konje iz ograđenog prostora, i prolazili pored prednje verande na kojoj su na gomilu bili nabacani revolveri i drugo oružje, a Klaus je jurio levo-desno izvikujući naređenja. U dvorište ranča odjednom je dojurila gomila konjanika okupljenih na brzinu sa najudaljenijih pašnjaka. Iz unutrašnjosti kuće Ridž Martin je izneo puno naručje kutija sa municijom, i kauboji su se okupili oko njega da popune svoje rezerve metaka. Još konjanika je dojahalo u dvorište odnekuda iza štale, i posmatrajući ih sa svog mesta pored korala za konje, Link Bur-

man je proverio svoje revolvare da li su puni. To je bio trenutak koji je dugo čekao, i za koji se pripremao. Problem naseljenika — farmera biće rešen jednom zauvek, a dolina Volf Veli će opet postati slobodna, nenaseljena prerija koju će moći neometano da koristi. A što je bilo važnije od toga, grad, pa možda i cela oblast, saznaće da Link Burman nije od onih ljudi sa kojima se može poigravati. Nije sada i nikada neće biti čovek sa kojim se može igrati.

Ključajući mržnjom i odlučnošću, Burman se uputio svom konju.

Pojahao ga je i poterao ka dvorištu gde je u sedlima sedela grupa njegovih plaćenika. Većina ih je bila izabrana ne, po tome što su znali da bace laso uhvate ili žigošu govedo, već po drugim sposobnostima i svojstvima koja su posedovali, i Burmanov pogled se zadržao na nisko pripasanim revolverima njegovih plaćenika. Bilo je među tim ljudima koji su prodavali svoju radnu snagu i običnih kauboja koji nisu bili nasilnici, i koji su se sada, kada se na ranču „Cirkli B” pripremala krvava predstava, plašili šta će proizaći iz toga. Kao što je Mahoni iskusio i ostali će uskoro uvideti kakve posledice ima nerazumno udruživanje sa ljudima kao što je Link Burman.

Čak i oni koji su zakasnili, sada su već sedeli u sedlima. Svih dvadeset konjanika čekali su Burmanov znak za polazak na krvavi pir. Klanijeva grupa uputila se preko dvorišta do mesta gde je, sedeći na konju, rančer proveravao da li mu je revolver pun. U stroju konjanika sa ranča „Cirkli B” zavladała je mukla tišina kada se Burman digao u sed-

ku i ljutitim pogledom prešao preko njihovih lica.

— Zna li šta hoću da vam kažem? — zapitao je rančer. — Ima nekih ljudi koji su suviše dugo živeli. Čini mi se da je krajnje vreme da se pobrinemo za njih, i da ih pošaljemo tamo gde im je mesto.

Potezom vođice okrenuo je svog konja i gomila je pošla za njim. Žustrim galopom, kolona se uputila u pravcu grada.

X

— Sada je tri časa — rekao je Sojer pogledavši na zlatan časovnik koji je nosio u džepu prsnika. — A od njih nema nikakvog znaka.

— Ne brinite — rekao je na to Dok Holidej izvivši usne u samopouzdan osmeh. — Uskoro će se pojaviti.

Pustolov se ležerno došetao do glavnih ulaznih vrata i provirio napolje. Ulica je bila skoro pusta i sanjivo popodne je tromo otkucavalo sekunde. Možda je na ulici bilo malo sveta zbog toga što su se ljudi odmarali u svojim kućama, ali, Dok je sumnjao u to. Grad je budno motrio, čekao je da vidi ishod neizbežnog sukoba. Jedan pocepan primerak „Trube“ ležao je na sredini glavne ulice i lak povetarac kao da je listao odštampane stranice. Dok je pogledao na krov dvorane za igranke. Kuća za zabavu mirovala je u tišini zatvorenih vrata kao šućurena, uplašena životinja, ali, na krovu su senke otkrivale gde se nalaze skriveni ljudi spremni kao orlovi.

Odjednom se jedna od tih senki uspravila.

Dok Holidej je stisnuo dršku re-

volvera kada je Iven O'Rejli stavio šake na usta i doviknuo.

— Velika grupa! — odjeknuo je naseljenikov glas — dolaze jašući iz doline! Gomila kakvu još nisam video!

Kejn Gledis je počeo da drhti i da šapuće molitvu.

Sojer je reagovao drukčije. Pompeznim gestom izvadio je revolver iz futrole i sagnuo se iza prozora. Izdavač je progutao vazduh i zauzeo mesto iza štamparske mašine, dok je Brumli počeo da prebrojava metke u opasaču. Svi su dobro čuli udaljeni topot kopita. Gledis ga je pogledao, i Dok je primetio da su mu na čelu izbile sitne graške znoja.

Topot kopita se čuo sve jače. Senke na krovu su polegle još niže, i bacivši pogled niz ulicu, Dok je ugledao Džonaha kako povlači svoju grupu dublje u sporednu ulicu. Visoki pustolov se povukao s ulaza dublje u prostoriju redakcije, i zatvorio vrata. Čekali su i osluškivali kako se topot pretvara u tutanj, i kada je dostigao vrhunac, jedan mali mršavi građanin koji je u početku smislio da sa skrivenog mesta na drugoj strani ulice posmatra obračun, odjednom je došao na bolju ideju. U trenutku kada su konjanici projurili pored saluna, on je odskakutao kao uplašeni zec. Dok Holidej je sasvim malo odškrinuo vrata. Konjanici su usporili konje u hod i tutanj kopita je zamro.

Grupa konjanika je stigla do mesta gde se ulica zrakasto račvala, i Holidej je na njihovom čelu razaznao žablju siluetu stočanskog kralja. Dok do tada nije lično upoznao Linka Burmana ali je već mnogo puta imao prili-

ke da sluša o njegovom mlohavom okruglom trbuhu koji se prelivao preko opasača. Pored Burmana jahao je Klani sad opet obučen i naoružan do zuba, a do njega je na konju sedeo Ed Huper sa puškom prebačenom preko jakbeke na sedlu. Huperova desna ruka bila je do lakta zamotana u zavoje, i Huper je držao opuštenu pored tela.

Dok je preleteo pogledom po ostalima. Neke od ljudi iz grupe poznavao je od sukoba kod O'Rejlijeve kuće, ali većinu ostalih nikada do tada nije sreo ni video svojim očima. Burman je poterao svog konja napred i zastao je tek kada je njegov šarac nagezio na raskupusani primerak „Trube“ koji je ležao na sredini ulice. Rančer je obuhvatio pogledom tihi redakciju gradskih novina u kojoj je vladala grobna tišina.

— Verijere! — Burmanov glasan povik razlegao se utihnulim gradom. — Verijere, ovde je Burman. Vidim da si imao hrabrosti da napišeš onaj suludi uvodni članak... hajde sada da vidimo da li imaš hrabrosti da izađeš napolje i da mi pogledaš u oči.

— Da ti pogleda u oči? Tebi i još dvadesetorici drugih! — odgovorio Holidej cinično, i Sojer se osmehnulo.

— Čuješ li me Verijere? — doviknuo je ponovo rančer.

— Holideje! — začuo se Verijerov glas. — Hoću da govorim s njim!

— Ležite tu gde ste, luckasta naivčino! — presekao ga je pustolov.

— Molim vas, nemojte me sprečavati — zamolio je Verijer.

— U redu — popustio je Dok.

— Razgovarajte s njim... ali odavde iz ove prostorije.

Verijer se iskobeljao iz zaklona iza štamparske mašine. Stavio je ruke oko usta i povikao. — Čujem vas Burmane!

Link Burman se osmehnulo. Spustio je ruku ka revolveru i zadržao je na obloj dršci.

— Mislio sam da si shvatio lekciju posle onoga što se desilo sa tvojom ženom, Verijer — doviknuo je Burman. — Šta te je navelo da učiniš glupost kao što je pisanje onog idiotskog uvodnika?

— Želiš da znaš zašto sam ga napisao? — odgovorio je Anton Verijer glasno da bi ga svi mogli čuti. — Razlog ti je tačno ispred nosa Burmane. Vidiš, ja zaista verujem u moto „Trube“.

Link Burman je žmireći pogledao u natpis na tabli. — „List koji se bori za pravdu i istinu.“ — Zvuči zaista lepo, zar ne. Zna li šta treba učiniti s tim zlokom momci?!

Klani i Met Klaus su priterali konje na trotoar ispred štamparije i redakcije. Dohvatili su rukama drveni natpis koji je bio zakucan iznad vrata i zapali da ga otkinu. Začulo se krckanje, lomljenje drveta i tabla s natpisom je pala.

— Čuješ li to Verijere! — podrugnuo se rančer. — Eto šta ja mislim o tvojoj pravdi i istini.

Holidej je zapeo obarač svog revovera.

— A sada, Verijere — rančerov glas je dobio proteći ton — hoćeš li izići pre nego što tu prokletu štampariju spalimo do temelja, ili ćeš ostati unutra i ispeći se pored tvoje štamparske mašine.

Nekoliko konjanika se nasmejalo prigušeno.

Holidej je u tom momentu udar-

sem noge širom otvorio vrata i naperio revolver Burmanu u prsa. Dvadeset usta je zinulo od iznenađenja. — Neće biti nikakve paljevine i nikakvog pečenja. — Objavio je glasno da bi ga svi mogli čuti. — Dignite svi ruke uvis i slušajte šta ću vam reći.

— To je onaj kučkin sin! — graknuo je Klani promuklim glasom iz koga je izbijala mržnja. — Dok Holidej!

Burman se nagnuo napred u sedlu i leden bezdušan osmeh zaigrao je na njegovim mesnatim usnama. Odmerio je pogledom pustolova koji je stajao sam na vratima.

— Ti si dakle, Holidej — promrmrljao je. — Ubica mog sina.

— Mister Holidej za vas, Burmane.

— Mister Holidej, u redu — prihvatio je Burman podsmešljivo — ali ubica u svakom slučaju. Pa, lepo, Holideje, čini mi se da s' o ovoga puta zagrizli više nego što možete progutati. Možda je sa vama u kući onaj budalasti štampar novina, ali to je još uvek vas dvojica protiv svih nas.

— Izrešetajte ga! — povikao je Sem Soms setivši kako je Dok Holidej skresao njihovo samopoštovanje i kako ih je ponizio pred svetom. — Hoću da ga ja lično svojom rukom oduvam u pakao!

— Ne — preduhitrio ga je Mat Klaus. — Mister Burman želi da ga vidi obešanog.

— Uzgred, kad smo već kod toga — rekao je Holidej bagatelisujući njihovu ljutnju — dok odlučujete šta bi trebalo da bude moja sudbina, dobro bi bilo pogledati oko sebe.

— Do đavola! — Ridž Martin je pokazao rukom prema krovu i prst mu je zadržao. — Pogledajte tamo!

Naseljenici su se malo pridigli iza zaklona i njegove puške su se preteći uperile nadole.

— Do vraga, vidi tamo u aleji! — upozorio je ostale Reb Fokland kada su se iz zaklona s oružjem na gotovs pojavili Džonah Džons i grupa farmera.

Iza drvene ivice korita za napanje stoke izvirile su dve puščane cevi, a da kompletira sliku o klopci, pored Doka Holideja na vratima se pojavio Sojer. Kejn Gledis i Bromli sa ostali u senci, ali i oni su držali revolvare spremni da svakog trenutka stupe u akciju.

— Tako dakle — procedio je Burman kroz zube. — Ovo je klopka! Fina, lukava, mala klopka!

Rančer se hitro okrenuo u sedlu i optužujućim pogledom ošinio vlasnika saluna koja se tresao od straha.

— Ne, mister Burmane! — promizdrilo je Mahoni plačnim glasom.

— Kunem vam se... ja to nisam planirao...

— Čujte svi! — presekao je Dok Holidej svaki dalji razgovor zakoračivši korak napred na trotoar. — Imamo vas na nišanu, dakle, ruke uvis kao što sam već rekao, i bez šaljivih pokreta.

Nekoliko kaubojja sa ranča „Cirk B” digli su ruke uvis prema blistavom popodnevnom suncu. Ostali su kolebljivo pogledali spremni da pođu njihovim primerom, naročito kada su ljudi iz Džonahove grupe izbili na glavnu ulicu sa revolverima spremni na paljbu.

— Čekajte! — Burman je digao ruku koju je tada držao na dršci revolvera. — Zaboravljate jedno Holideje! Tri moja čoveka su zamenici šerifa.

— Pa? — Holidej je slegnuo ra-

menima. — Sećate li se šta smo im prošli put uničili moj priljatelj i ja?

Klani je pocrveneo, i lice mu je iskrivio grč mržnje.

— Pa, ti šerifovi zamenici su ovde na vršenju službene dužnosti. — Link Burman je šmrknuo i lukav osmeh mu je zaigrao na licu. — Verijer treba da bude uhapšen zbog huškanja i klevete, a ti Holideje pod optužbom za ubistvo. Ta optužba i dalje stoji.

— Pevate staru dosadnu pesmu, Burmane — rekao je Dok jasnim glasom. — Ne dajem ja ni pet para za vaša tri šerifova zamenika.

— A šta ćeš reći na dvadeset šerifovih zamenika? — upitao je Burman — zakletih po zakonu.

Naseljenici koji su do tada držali puške spremne da na Holidejev znak bljunu vatru, zbunjeno su se zgledali. Burmanove reči ostavile su utisak na njih. Osetivši da mu se pruža šansa, Burman je nastavio da sipa. — Neće biti nimalo teško optužiti vas naseljenike da ste protivzakonito digli oružje protiv čuvara reda i zakona. U stvari, učiniću to sad odmah.

Rančer se digao visoko na uzengijama. — Šerife! — pozvao je.

Burmanov glasan povik odjeknuo je celim gradom, prenoseći se uz i niz glavnu ulicu i odbijajući se o sporede ulice Lodenstona.

— Šerife Lene Kraforde! — ponovo je povikao. — Izadi ovamo iz svoje kancelarije!

I dalje je vladala mrtva tišina. Samo je povetarac vesnik večeri dizao oblačiće prašine na ulici. Grobna tišina bez pokreta trajala je nekoliko trenutaka, a onda se iz jedne sporedne ulice pojavila si-

lueta jednog čoveka. Len Kraford je zastao na uglu.

Burman se nasmejavao pobedonosno. — Dobro je što si došao, Lene! Imam jedan mali posao koji bi hteo da obaviš za mene.

Šerif Len Kraford nije rekao ništa. Stajao je zamišljen, ćutljiv i zagonetan kao sfiga.

— Hoću da sve moje ljude zaku-neš kao zakonske zamenike, Lene — obratio mu se Link Burman. — Tačno tako, sve nas ovde. Hoću da nas proglasiš za svoje zamenike.

Kraford je ćutao i dalje. Izraz lica mu nije odavao šta misli ali su mu oči sijale.

— Posle toga možeš poći da pri-premiš ćelije za one zatvorenike koje ćemo obesiti.

— Žalim, mister Burmane — rekao je Kraford glasno.

— Šta?

— Stvarno mi je žao — nastavio je Kraford izvinjavajući se, — ali, ne mogu da primim zakletvu vaših ljudi.

Burmanu su zadrhtale usne. — Šta hoćeš time da kažeš, Kraforde?

— To što ste čuli, mister Burmane — rekao je Kraford. — Nisam više vaš potrkko!

Vlasnik ranča „Cirk B“ je s nevericom zurio u čoveka koji mu je prkosio. Tek tada je primetio da Kraford više ne nosi na košulji šerifsku zvezdu.

— Ludače! Budalo! — Ciknuo je Burman besno. — Ja sam ti dao značku... Ja sam te postavio na to mesto! Ja sam od tebe napravio šerifa, mog šerifa! Vršiš svoju dužnost!

Len Kraford je mirno saslušao Burmanov izliv besa, a onda je ne-hajno okrenuo leđa konjanicima sa ranča „Cirk B.“ Burmanove ruke su podrhtavale, desnica mu se pru-

žala ka revolveru otkrivajući njegovu ubilačku želju usmerenu na bivšeg šerifa koji je zamicao za ugao ulice.

— Burmane — progovorio je Holidej bez žurbe — u Lodestonu su se stvari izmijenile. Kao što vidiš grad ti nije pritekao u pomoć „Truba“ se nije ustezala da pobroji tvoje grehove i da te žigoše kao nasilnika, a sad ti i predstavnik zakona okreće leđa. Drugim rečima, ti više nisi dirigant u ovom gradu.

Link Burman se lagano osvrnuo niz i uz glavnu ulicu. Otkrivao je pogledom kuće zatvorenih kapaka, i neme zidove. Zatim se zagledao u Holideja. Za to vreme, još dvojica kaubojja digli su ruke uvis.

— Ne, Holideje — Link Burmen je odmahnuo glavom — ništa se ovde stvarno nije promenilo. Ovaj grad i ova dolina biće moji... uskoro. — Dodao je glasom koji je prolamao tišinu kao pucanj biča. Ovog istog časa biće moji.

Klani je pustio iz grla glas koji je ličio na rezanje pume i manjevito se mašio pištoljem na kuku. „Kolt“ šestometak već mu se crneo u ruci, kada je Dok potegao revolver i opalio. Sve se slilo u jedan pokret, i tane iz Dokovog revolvra pomelo je Klanija iz sedla i bacilo ga u prašinu glavne ulice.

Konjanici sa ranča „Cirkel B“ su se istog časa mašili oružja, a istovremeno su naseljenici pripucali iz zasede. Tanad su zapevala pesmu smrti, i sa svih strana se osula na grupu jahače. Jedan od njih je uspeo da očajnički uzvрати vatrom, ali ga je ponovljeni plotun naseljenika skinuo iz sedla.

Sem Soms je obo svog konja i pucajući iz pištolja pokušao da pobegne, ali ga je Iven O'Rejli hladno-

krvno uzeo na nišan. Dugačka „vinčesterka“ je planula, i tane je napravilo brazdu na begunčevoj glavi. Soms je mahinalno digao ruku da dohvati bolno mesto i pao s konja. Kopite uplašeni konja koji su njišteći trupkadi spljeskale su ga u prašini.

Bar pola tuceta običnih kaubojja sa ranča „Cirkel B“ i dalje su držali ruke podignute uvis i Džemahova grupa ih je opkolila i povelala dalje od centra glavne ulice, gde su u uskomešanoj gomili sevali puške i pištolji.

Oružje naseljenika sada je neprekidno gmelalo sa pustošućim dejstvom. Pod salvama vrele tanadi tri konjenika sa ranča „Cirkel B“ zbrišani su sa konja. Jedan drugi konjanik je brzicom topovskog čuleta zamakao u sporednu ulicu sa metkom u kuku. Nekoliko konjskih dužina dalje, pao je s konja i pri padu dočekao se na ruke. Na njegovu nesreću, noga mu je ostala zakačena u sedlu i uplašeni konj ga je punim galopom poneo niz ulicu.

Kao zveri saterane u stupicu, jahači sa ranča „Cirkel B“ nasrnuli su na one koji su ih opkoljavali. Iskakali su iz oblaka prašine koja se dizala ispod kopita njihovih konja i pucali iz pištolja. Jedno tane je razbilo ostatak prozora na redakciji novina i staklo se uz zvuket srušilo u unutrašnjost. Klaus je naterao svog konja na prostor do same zgrade i kada je Sejer namršanio revolverom nadzornik je ispalio na njega. Naseljenik je kratko prigušeno kriknuo kao da gubi dah, a Klaus je opalio drugi hitac. Sejer se trgao kao da ga je nešto bacilo unazad i srušilo se na gomilu razbijenog stakla. Sada se i Martin pridružio Klausu na trotoaru i obojica revol-

veraša su poterali svoje konje ka ulaznim vratima. Sčućuren u zakionu, Holidej je opalio na nadzornika koji je urlao kao mahnit i tane ga je pogodilo između očiju. Mat Klaus je bio mrtav istog trenutka i tako mrtav ljuljao se na leđima svoga konja kao da je pijan, pre nego što je konačno glavom pao u redakciju. Ridž Martin je okrenuo svog konja u nameri da pobegne, ali ga je, iz zaklona mašine za štampanje, na nišan uzeo Anton Verijer. Izdavačev šestometak je planuo, i Martin je pomet udarom pao prsima na jabuku sedla. U očaju, Ridž Martin je zgrčenim prstima ruke pritisnuo krvave grudi i nasumice pripucao iz revolvera. Holidejev metak pogodio ga je u srce i revolveraš je izbačen iz sedla.

Na sredini ulice kauboji su se povijali pod napadima i paljbom naseljenika. Ed Huper je vitlao svog konja u krug. Okrenuvši se u sedlu opalio je jedan metak na siluetu na krovu. Tane je pogodilo jednog starijeg naseljenika u nogu, i on se skotrljao niz krov kao pun džak. Kotrljajući se sa krova pao je na jednog konjanika i oborio ga iz sedla.

Huper je materao svog konja pravo na cevi pušaka onih koji su ležali u zaklonu iza pojila za stoku. Dve puške su planule. Dve velike rupe zinuile su na Huperovim prsima, i on se preko konjskog vrata strovalio u korito. Tamnocrvena krv je potekla u vodu.

Holidej je istrčao na trotoar. Na njega je jurnuo jedan konjanik sejući metke iz revolvera, ali je iz sporedne ulice planuo hitac i udar taneta ga je izbacio iz sedla. Dok se okrenuo i ugledao Džonaha sa puškom koja se još dimila.

Pobeda se sve više priklanjala na Holidejevu stranu. Jedan kauboj sa ranča „Cirkl B“ digao je visoko ruke u znak predaje. Pogoden u stomak Mahoni je jahao u krug po ulici, poluhud od bola. Reb Fakland se kao ovet počeo dizati iz prašine. Bezvoljno je digao pušku i pokušao da nanišani na naseljenike koji su izlazili iz sporedne ulice i zgrade štamparije, ali ga je jednim dobro naciljanim metkom Holidej pogodio u ruku. Fakland je kriknuo i spustio je pušku i bezuspešno pokušao da dignu drugu zdravu ruku, ali ga je jedan zalutali metak našao, i on je mlitavo klomuo na okrvavljenju zemlju. Bio je mrtav.

Zagaravljeni barutnim dimom ali u polbedničkom raspoloženju farmeri su naigrali na ulicu da svoje nekadašnje ugnjetače liše oružja. Neki od naseljenika bili su ranjeni, a trojica su ležali mrtvi pored izgubljenih najamnika sa ranča „Cirkl B“, ali, nije bilo nikakve sumnje ko je toga dana dobio bitku.

Holidej se okrenuo oko sebe tražeći pogledom Burmana.

U metežu obavijenom oblacima prašine i barutnog dima nije zapazio šta se do kraja desilo sa rančercem i sada je pošao da razgleda tela koja su ležala na ulici.

— A Burman? — zapitao je hrpavim glasom.

Džonah se počeošao po glavi. — Video sam ga dva-tri puta u toku okršaja, ali sam ga na kraju izgubio iz vida. Nema ga?

Holidej je ćutke odmahnuo glavom.

— Do đavola! — umešao se O'Raflji kome se iz rane na levom obrazu slivao mlaz krvi. — Video sam ga kada je usred okršaja pobegao niz glavnu ulicu.

— Kuda se uputio?

— Bio sam tog trenutka na krovu — prisetio se O'Rajli. — Da, tako će biti, čini mi se da je skrenuo u sporednu ulicu iz koje je izašao šerif.

Vrata su se odškrinula nekoliko santimetara. Najpre se kroz prorez pojavila cev revolvera, a zatim je dežmekasto rančerovo telo odgurnulo vrata koja su se širom otvorila. Link Burman je stupio jedan korak unutra, a zatim je petom zalupio vrata za sobom.

Kraford je sedeo za pisačim stolom, zanet kao u transu i staklastim očima pogledao Burmana kada je ovaj, prolazeći, zapeo obarač revolvera. No, izraz njegovog lica nije se promenio.

Krafordovu košulju nije više krasila šerifska značka. Metalna zvezda ležala je na sredini njegovog stola kao smešno mali, beznačajan komad metala.

— Ustani! — Burmanove ruke su se tresle od uzdržavanog gněva.

— Zašto da ustanem, mister Burmane? — zapitao je šerif Kraford nežno.

— Zato što ne želim da ubijem čoveka koji sedi — prasnulo je rančer. — Čak ni kada je taj čovek jedan kukavni šerif.

Nekadašnji predstavnik zakona je i dalje sedeo ne pokazujući nameru da poslušna naređenje. Burman je preteći mahnuo revolverom prema njemu.

— Kraforde, ja sam ti dao sve što imaš. Sad ću ti to uzeti.

Krafordova desna ruka je zalutala sa krila do srednje fioke pisa-

čeg stola. Fioke je bila otvorena, i u njoj se video revolver marke „kolt '45.“

— Sjuzan mi je rekla da imam sve sem samopoštovanja — rekao je šerif.

Prsti njegove desne ruke šunjavući se privukli su se otvorenoj fioci.

— Samopoštovanje! — rekao je rančer podrugljivo. — Šta žena kao što je ona može da zna o samopoštovanju? Ceo grad zna da je tvoja žena dročja.

U prvom trenutku posle Burmanovog dolaska Krafordovu ruku vodio je osećaj straha, ali sada se u njegove prste što bes, i on je čvrsto stegnuo dršku „kolta '45.“

— Ustani! — zarežao je Burman.

— Dobro — rekao je Kraford pomirljivo.

Ustao je na noge i istovremeno potegao revolver iz fioke. Ali, nije mogao biti brži od Burmanovog prsta, i još dok je očajnički pokušavao da nanišani, rančeroval pištolj je gurnuo. Tane teškog kalibra zarilo se šerifu u grud i uz glasan prigušeni krik, Len Kraford se okrenuo oko sebe i sručio se preko pisačkog stola. „Kolt '45“ je zvečeći pao na pod. U samrtnom ropcu, Kraford je digao pogled do čoveka koji je sa zadimljenim revolverom u ruci stajao iznad njega.

Burman je zlikovački primeo pištolj šerifovom čelu. — Srećan put, glupače! — rekao je glasom gavran.

— Stoj! — Vrata iza Burmana su se naglo otvorila, i na njima se ukazao Dek Holidej revolvera upečenog ru rančeroval leđa. — Ovo je kraj tvojih zlodela, Burmane. Baci revolver!

Znoj je orosio Burmanovo čelo. — Da odbacim revolver? — Prošapu-

tao je. — Zbog čega? Da bih dobio zatvor... pa suđenje... pa kono-pac?

— Ne, mora da bude baš tako — presekao ga je Dok.

— Šta misliš time da kažeš? — Zapitao je rančer.

— Ako odlučiš, možemo igrati moju igru.

— A kakva je tvoja igra, Holide-je?

— Stavi revolver u futrolu — rekao je Dok zapovednički.

Burman je znao šta će se desiti, ali, tako je bar imao neku šansu. Sumoran osmeh mu je lebdeo na usnama dok mu je revolver kao zmija klizao u kožnu školjku.

Holidejeve oči su sijale kao dva užarena ugarka, dok je netremice posmatrao stočara. I on je spustio ruku i stavio „kolt“ na njegovo mesto.

— Šta sada? — Burmanov glas je promuklo zvučao.

— Pustiću te da potegneš kad hoćeš — rekao je Dok sa prizvukom nečeg sudbonosnog u glasu.

Burman se dvornio. U očima koje su streljale pogledom, mešao se izraz straha i nade. Lebdeća senka smrti kao da je zaustavila tok vremena u maloj kancelariji lodestonske šerifske kancelarije. Len Kraford je tiho stenjao, ali Holidej ga nije čuo. Sve što je zapažao pred sobom bila je volovska figura Linka Burmana. Čuo je samo teško neujednačeno disanje svog protivnika.

Odjednom je Burman naglo zaigrao na poslednju kartu.

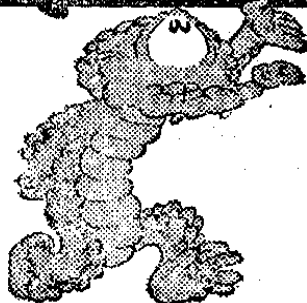
Prsti stočarskog kralja stegli su se oko drške njegovog revolvra, i za trenutak je izgledalo kao da će Holidej ostati nepomičan i tako zadržati metak. Burman je čak stigao da

izvuče revolver iz futrole, i na njegovom mesnatom licu razlio se izraz likovanja kada je počeo da ga diže prema svojoj žrtvi. Ali, tog trenutka, Holidej je munjevito pružio ruku, i pre nego što je Burman uspeo da zategne obarač, Dokov „kolt“ je već bljuvao vatru. Pucnji su prolomili tišinu šerifove kancelarije i Link Burman je bio bačen u otvorene čeljusti večnog zaborava, a da nije izustio ni glasa. Telo mu se zgrčilo i tresnulo na pod, a kada ga je Dok nogom okrenuo na leđa ugledao je između njegovih otvorenih, staklastih očiju malu okruglu rupu, a drugu istu takvu na mestu gde otkucava srce.

SVAKOG ČETVRTKA

Smink

NOVOSTI

Zatim je u zatvorsku zgradu pokuljala bujica građana.

Holidej je izmakao nazad dok su Sjuzan i gradski lekar pomagali Lenu Krafordu da dođe do sofe. Kada je doktor Viterpun otkopčao ranjenikovu košulju šerifova supruge je tiho zajecala. Iz široke rane crne na ivicama, liptala je krv, ali je doktor svima i svakome žurno objavio da je tane prošlo daleko od Krafordovog srca, i da će šerif preživeti. Sjuzan je zagnjurila lice u muževljevu kosu.

— Holideje... — progovorio je Kraford isprekidano.

Holidej se okrenuo. Napolju ga je čekao Džonah sa spremnim konjima.

— Da?

— Ja... mislim da vam zahvalim za ono što ste učinili za ovaj grad, za ovu dolinu... i za mene.

— Lakše Lene — promrmljao je doktor Viterpun brišući krv sa rane.

— Moram nešto da kažem, doktore, — mučio se Kraford. — Hoću da se zahvalim i još nešto da dodam.

— Već ste se zahvalili — rekao je Dok tiho.

— Holideje — istrajao je Len Kraford, u svojoj želji — možda me zbog mojih postupaka u prošlosti ovaj grad više neće hteti za šerifa, ali, bar će se povući s osećanjem samopoštovanja u srcu.

— Lakše, lakše — savetovao ga je doktor.

Holidej se obazreo oko sebe i pogledao gomilu građana i farmera.

— Grad ne želi da date ostavku, Lene — rekao je Dok Holidej. — Grad želi da se oporavite i da ponovo vratite tu značku na njeno pravo mesto.

Kraford se osmehnuo s naporom.

— Vidite, Lene — Dok se zaustavio na vratima — pre nego što ste skinuli značku, vi ste se suprotstavili Burmanu. Mislim da je to bio početak... početak na kome se lako moglo nastaviti.

— Holideje! — začuo se Sjuzanin glas.

Dok je zastao. — Zbogom, mamam.

Njihove oči su se za trenutak srele, i Doku se učinilo da u njima vidi senku žaljenja.

— Hvala vam — rekla je Sjuzan Kraford nežno. — Hvala vam za sve.

Čvrstim korakom Holidej je išao, ali to Sjuzan nije videla, jer je bila nagnuta nad svojim mužem. Pomagala je doktoru da mu očisti ranu.

Marša Harding je završila pakovanje hrane u Džonahove putne torbe i stari revolveraš se zadovoljno osmehnuo pri pomisli na hranu koju će probati te večeri, kada on i Dok podignu logor.

— Čini mi se da je ovo zbogom — rekla je Marša zamagljenih očiju.

Dok je pogledao udovicu Slima Hardinga, ženu zrele lepote pa ipak mladalički dražesnu, njene čulne usne koje ga nisu pozivale da skine opasač sa revolverom i ostane tu, ali su to nemo izražavale.

— Ja nikada ne kažem zbogom — rekao je.

— Ova dolina duguje vama sve što ima. — Marša je progutala vazduh koji je gušio. — Već jutros su se doselile još dve porodice farma-

ra, a još ih je na putu ovamo. Ovo je sada dolina mira.

— Svet je samo naizgled veliki, Marša. U suštini je samo malo zrnice u vasioni. Ne verujem da se više nećemo videti, jer vetrovi menjaju pravac i jednog dana sigurno će me ponovo naneti ovamo.

Ona mu je bez reči obavila ruke oko vrata i njene usne su potražile njegove. Holidej je osetio njenu zamamljujuću slatku toplinu i dok je ljubio, njene usne su mu nemo rekle da njenoj žudnji i njenom pre-

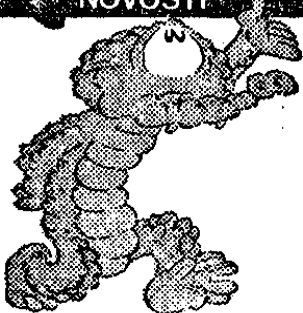
davanju vreme neće postaviti nikakve granice.

Dok se odvojio iz njenog zagrlja i vinuo se na konja. Nije se okrenuo kada su on i Džonah izjahali iz dvorišta, pa čak i kada su dojahali do brdskog prevoja nastavio je da gleda prema širokom prolazu koji je vodio iz doline Volf Veli. Trebalo im je da jašu do zalaska sunca da bi stigli do prolaza i kada su zaustavili konje okrenuli su se i pogledali dolinu mira koja je ostala iza njih.

K R A J

Spunk

NOVOSTI

NEDELJNI LIST NOVINSKOG FORMATA
ZA ČITAOCE SVIH UZRASTA

●
IZLAZI SVAKOG ČETVRTKA

●
VAŠI OMILJENI STRIP JUNACI
REDOVNI SU GOSTI NA STRANICAMA
SPUNK NOVOSTI

TARZAN, MODESTI BLEJZ, BEN BOLT,
RIP KIRBI, SREBRNI LETAČ, DŽEF HOK,
HULK, IZNOGUD, POPAJ I DRUGI

●
RAZNI PRILOZI POSVEĆENI DEVETOJ
UMETNOSTI, ZANIMLJIVOSTI IZ ZEMLJE
I SVETA, POPAJEVA ŠKOLA CRTANJA
I IZUZETNO ZANIMLJIV FELJTON BERLICA
I MURA „DOGAĐAJ U ROZVELU”

●

čitajte sledeći broj **DOKA HOLIDEJA**

BROJ 125

izlazi 7. juna 1982.

IZDAJE I ŠTAMPA NIŠRO FORUM OOUR MARKETPRINT, 21000 NOVI SAD V. MIŠIĆA 1.
